

ПРИКАЗ

17.01.2022

БОЕРЫК

№ 26-осн

Казан ш.

Татарстан Республикасы Урман хужалыгы министрлыгының «Чирмешән урманчылыгының урман хужалыгы регламентын раслау турында» 2019 елның 12 февралендәге 92-осн номерлы боерыгы белән расланган Чирмешән урманчылыгы урман хужалыгы регламентына үзгәрешләр кертү турында

Россия Федерациясе Урман кодексының 83 статьясының 1 өлешендәге 9 пункты, «Татарстан Республикасында урманнардан файдалану турында» 2018 елның 22 маендагы 22-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 3 статьясының 3 өлешендәге 1 пункты нигезендә боерык бирәм:

1. Татарстан Республикасы Урман хужалыгы министрлыгының «Чирмешән урманчылыгының урман хужалыгы регламентын раслау турында» 2019 елның 12 февралендәге 92-осн номерлы боерыгы (16.04.2020 №313-осн, 02.12.2020 №838-осн боерыklar нигезендә кертелгән үзгәрешләре белән) белән расланган Чирмешән урманчылыгы урман хужалыгы регламентына үзгәреш керттеп, аны кушымтада бирелә торган яңа редакциядә баян итәргә.

2. Юридик бүлек житәкчесенә (В.В.Мәнихова) әлеге боерыкны Татарстан Республикасы Юстиция министрлыгына дәүләт теркәвенә алу өчен жиберергә.

3. Финанслар, бухгалтерлык исәбе һәм тикшереп тору бүлегенә әлеге боерыкның татар теленә тәржемә ителүенә бәйле чыгымнарның финансланын тәмин итәргә.

4. Әлеге Боерык үтәлешен контрольдә тотуны урман хужалыгы министрының беренче урынбасары И.Н.Зариповка йөкләргә.

Министр

Р.Ә. Кузюров

Татарстан Республикасы Урман
хужалыгы министрлыгының
17.01.2022 № 26-осн боерыгы
белән расланды

ЧИРМЕШӘН УРМАНЧЫЛЫГЫНЫҢ УРМАН ХУҖАЛЫГЫ РЕГЛАМЕНТЫ

ЭЧТӘЛЕК

Кереш	6
Россия Федерациясенең закон актлары	7
Россия Федерациясе Урман кодексында каралган хокукый мөнәсәбәтләрне жайга салучы норматив хокукый актлар (2021 елның 01 сентябренә)	8
1 бүлек. Гомуми белешмәләр.....	16
1.1. Урманчылыкның кыскача характеристикасы	16
1.1.1. Урманчылыкның аталышы һәм урнашкан урыны.....	16
1.1.2. Урманчылыкның, кишәрлек урманчылыкларының гомуми мәйданы, урманчылык территориясенең районнар буенча бүленеше	16
1.1.3. Урман үсә торган зоналар, урманлы районнар һәм урманнарны саклау һәм урман-орлык районнарына юүлү зоналары буенча урманчылык урманнарын бүлү.....	18
1.1.4. Урманчылык урманнарының кварталлар яисә аларның өлешләре буенча максатчан билгеләнеше һәм яклаучы урман категорияләре буенча бүленеше, шулай ук яклаучы, эксплуатация һәм резерв урманнарын бүлеп чыгару нигезләре	20
1.1.5. Урманчылык территориясендә урман фонды жириләре составыннан урманлы һәм урмансыз жириләргә сыйфатлама	23
1.1.6. Гамәлдәге һәм проектлана торган махсус сакланыла торган табигать территорияләренә һәм объектларга, аларны оештыру, экологик челтәрләрен үстерү, биотөрлелеген саклау планнарына сыйфатлама	23
1.1.7. Илкүләм мирас буенча проектлана торган урманнарга сыйфатлама	24
1.1.8. Диләнке эшләрен гамәлгә ашырганда сакланырга тиешле биологик күптөрлелек төрләрен һәм буфер зоналары зурлыклары исемлегә	24
1.1.9. Гамәлдәге урман, урман эшкәртү инфраструктурасы объектларына, урман инфраструктурасы ясауга бәйле булмаган объектларга, әлеге объектларны төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү чараларына территориаль планлаштыру документларында каралган сыйфатлама.....	28
1.2. Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре.....	31
2 нче бүлек. Урманнардан рөхсәтле файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары, урманнарны саклау, яклау һәм яңадан торгызу нормативлары	34
2.1. Урманнардан агач материалы эзерләү өчен рөхсәтле файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары.....	34
2.1.1. Өлгергән һәм картайган урман утыртмаларын кисү буенча файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләме.....	35
2.1.2. Урманнарны тәрбияләгәндә урта яшьле, өлгереп килүче, өлгергән һәм картайган урман утыртмаларын кисү буенча файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләме (агач материалы алуның ел саен рөхсәт ителгән күләме).....	43
2.1.3. Барлык төр кисүләрдә файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләме (агач материалы алуның ел саен рөхсәт ителгән күләме).....	64
2.1.4. Кисентеләрнең яше	67
2.1.5. Агачлыкларның тулылыгын һәм составын, диләнкеләрнең күләмнәрен, диләнкеләрнең тоташу чорларын, киртеккәр санын, кисүләренң кабатлану чорларын исәпкә алып, агач материалын сайлау проценты (ешлыгы)	68
2.1.6. Урманнарны торгызу алымнары	71
2.1.7. Урманнардан агач материалы эзерләү өчен файдалану чорлары һәм башка мәгълүматлар.....	71
2.2. Урманнардан чәер эзерләү өчен рөхсәтле файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары	72
2.3. Урманнардан агач булмаган урман ресурслары эзерләү һәм жыеп алу өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары	73
2.3.1. Урманнардан агач булмаган урман ресурсларын төрләре буенча эзерләү һәм жыеп	

алу өчен файдалану нормативлары (ел саен рөхсәт ителгән күләмнәре) һәм параметрлары	73
2.3.2. Урманнарда агач булмаган урман ресурслары эзерләү һәм жыю өчен файдалану чорлары	73
2.4. Урманнарда азык-төлек урман ресурслары эзерләү һәм дару үләннәре жыеп алу өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары.....	74
2.4.1. Урманнарда азык-төлек урман ресурсларын һәм дару үләннәрен төрләре буенча эзерләү һәм жыеп алу өчен файдалану нормативлары (ел саен рөхсәт ителгән күләмнәре) һәм параметрлары	74
2.4.2. Эзерләү һәм жыеп алу чорлары.....	75
2.4.3. Агач сутлары эзерләгәндә нормативлар һәм параметрлар	75
2.4.4. Абага-кара абага эзерләү.....	76
2.4.5. Урманнарда азык-төлек урман ресурслары эзерләү һәм дару үләннәре жыеп алу өчен файдалану чорлары.....	76
2.5. Урманнарда аучылык хужалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары.....	77
2.5.1. Аучылык инфраструктурасы объектларын урнаштыру өчен биотехник чаралар уздыру исемлеге һәм нормалары.....	77
2.6. Асыл хужалыгын алып бару өчен урманнарда файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары, балыкчылыкны гамәлгә ашыру, һәм һәм балыкчылыктан тыш	78
2.6.1. Урманнарда асыл хужалыгын алып бару өчен файдалану параметрлары.....	78
2.7. Урманнарда фәнни-тикшеренү һәм мәгариф эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары.....	79
2.8. Урманнарда рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары.....	79
2.8.1. Урманнарда рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану нормативлары	79
2.8.2. Рекреация эшчәнлегенә бәйле зона кварталларының һәм (яки) аларның өлешләре исемлеге.	80
2.8.3. Рекреация эшчәнлегенә караган зона территориясен функциональ зоналарга бүлү ...	80
2.8.4. Урман кишәрлекләрендә капитал булмаган төзелгән, корылмалар исемлеге һәм аларны төзекләндерү нормативлары.....	80
2.8.5. Урманнарда рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану параметрлары һәм чорлары.....	81
2.9. Урманнарда урман плантацияләре ясау һәм аларны эксплуатацияләү өчен рөхсәтле файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары.....	81
2.10. Урманнарда жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләрен һәм дару үләннәрен үстерү өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары	82
2.11. Урманнарда урман питомниклары ясау һәм аларны эксплуатацияләү өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары	83
2.12. Жир асты байлыklarын геологик өйрәнү, файдалы казылмалар эзләү һәм чыгаруны гамәлгә ашыру өчен урманнарда файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары.....	83
2.13. Урманнарда сусаклагычлар һәм башка төрле ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары.....	85
2.14. Урманнарда чыбыклы объектлар төзү, үзгәртеп кору, эксплуатацияләү өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары.....	86
2.15. Урманнарда агач материалы һәм башка төрле урман ресурслары эшкәртү өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары.....	89
2.16. Урманнарда дини эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары.....	90
2.17. Урманнарда саклауга, яклауга һәм торгызуга карата таләпләр	91
2.17.1. Урманнарда янгын куркынычсызлыгы чараларына, урманнарда радиоактив	

матдэлэр белэн пычранудан һәм тискәре башка йогынтыдан саклауга карата таләпләр.....	91
2.17.2. Урманнарны яклауга карата таләпләр (санитар-савыктыру чараларының, урманнарны яклау буенча профилактика чараларының, зарарлы организмнарның чыганақларын бетерү чараларының, шулай ук вәкаләтле федераль башкарма хакимият органы билгеләгән башка чараларның нормативлары һәм параметрлары).....	94
2.17.3. Урманнарны торгызуға карата таләпләр	107
2.18. Урман үсү зоналары һәм урманлы районнар буенча урманнардан файдалануға карата таләпләрнең үзенчәлекләре	117
3 нче бүлек. Урманнардан файдалануда чикләүләр	118
3.1. Урманнарның максатчан билгеләнеше төрләре буенча чикләүләр	118
3.2. Махсус якланучы урман кишәрлеге төрләре буенча чикләүләр	119
3.3. Урманнардан файдалану төрләре буенча чикләүләр.....	120

Кереш

Әлеге урман хужалыгы регламенты Чирмешән урманчылыгы чикләрендә урнашкан урманнардан файдалану, аларны саклау, яклау һәм торгызу нигезе булып тора.

Урман хужалыгы регламенты Россия Федерациясе Урман кодексының 87 статьясының 7 өлеше, Россия Федерациясе Табигать ресурслары һәм экология министрлыгының «Урман хужалыгы регламентларының составын, аларны эшләү тәртибен, аларның гамәлдә булу срокларын һәм аларга үзгәрешләр кертү тәртибен раслау турында» 2017 елның 27 февралендәге 72 номерлы босрыгы нигезендә эшләнә.

Урман хужалыгы регламентының гамәлдә булу чоры - 2029 елның 1 апреленә кадәр.

Урман хужалыгы регламентын эшләгәндә түбәндәгеләр файдаланылды:
дәүләт урман реестры материаллары.

Регламентны эшләүчеләр:

Татарстан Республикасы Урман хужалыгы министрлыгы

Почта адресы: Ямашев пр., 37А йорт, Казан шәһәре, 420124.

E-mail: Minleshoz@tatar.ru.

Сайт: Minleshoz.tatarstan.ru.

Тел. (843) 221-37-01.

Факс (843) 221-37-37.

Урман хужалыгы регламентына үзгәрешләр кертүне гамәлгә ашыручы:

«Бөтенроссия урманчылык һәм урман хужалыгын механикалаштыру фәнни-тикшеренү институты» федераль бюджет учреждениесе филиалы - «Көнчыгыш-Европа урманнарны сынау станциясе».

Почта адресы: 420097, Казан шәһәре, Товарищеская урамы, 40.

E-mail: tatlos@rambler.ru

Тел. (843) 236-29-31, 236-24-91.

Факс (843) 236-33-48.

Россия Федерациясенең закон актлары

Россия Федерациясе Урман кодексы (алга таба - РФ Урман кодексы).

Россия Федерациясе Су кодексы (алга таба - РФ Су кодексы).

Россия Федерациясе Жир кодексы (алга таба - РФ Жир кодексы).

Россия Федерациясе Гражданлык кодексы (алга таба - РФ Гражданлык кодексы).

«Жир асты байлыктары турында» 1992 елның 21 февралендәге 2395-1 номерлы Россия Федерациясе законы (алга таба - «Жир асты байлыктары турында» РФ законы).

«Янғын куркынычсызлыгы турында» 1994 елның 21 декабрдендәге 69-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба - «Янғын куркынычсызлыгы турында» ФЗ).

«Махсус сакланыла торган табигать территорияләре турында» 1995 елның 14 мартындагы 33-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба - 33-ФЗ номерлы федераль закон).

«Хайваннар дөнъясы турында» 1995 елның 24 апрелдендәге 52-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба - 52-ФЗ номерлы федераль закон).

«Геодезия, картография һәм киңлек мәгълүматлары турында һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү хакында» 2015 елның 30 декабрдендәге 431-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба - 431-ФЗ номерлы федераль закон).

«Пестицидлар һәм агрохимикатлар белән имин эш итү турында» 1997 елның 19 июлендәге 109-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба - 109-ФЗ номерлы федераль закон).

«Намус иреге турында һәм дини берләшмәләр турында» 1997 елның 26 сентябрдендәге 125-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба - 125-ФЗ номерлы федераль закон).

«Кадастр эшчәнлеге турында» 2007 елның 24 июлендәге 221-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба - 221-ФЗ номерлы федераль закон).

«Россия Федерациясендә газ белән тәэмин итү турында» 1999 елның 31 мартындагы 69-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба - 69-ФЗ номерлы федераль закон).

«Жир корылышы турында» 2001 елның 18 июнендәге 78-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба - 78-ФЗ номерлы федераль закон).

«Әйләнә-тирә мохитне саклау турында» 2002 елның 10 гыйнварындагы 7-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба - 7-ФЗ номерлы федераль закон).

«Электр энергетикасы турында» 2003 елның 26 мартындагы 35-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба - 35-ФЗ номерлы федераль закон).

«Элемтә турында» 2003 елның 07 июлендәге 126-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба - 126-ФЗ номерлы федераль закон).

«Россия Федерациясе Урман кодексын гамәлгә кертү турында» 2006 елның 04 декабрдендәге 201-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба - 201-ФЗ номерлы федераль закон).

«Орлыкчылык турында» 1997 елның 17 декабрдендәге 149-ФЗ номерлы

федераль закон (149-ФЗ номерлы федераль закон).

«Ау һәм аучылык ресурсларын саклау һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2009 елның 24 июлендәге 209-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба - 209-ФЗ номерлы федераль закон).

«Үсемлекләр карантины турында» 2014 елның 21 июлендәге 206-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба - 206-ФЗ номерлы федераль закон).

Россия Федерациясе Урман кодексында каралган хокукый мөнәсәбәтләрне жайга салучы норматив хокукый актлар (2021 елның 01 сентябрена)

РФ Урман кодексы статьясы	РФ Урман кодексында каралган	Норматив актлар
1	2	3
РФ Хөкүмәте актлары		
91 статьяның 7 өлеше	Дәүләт урман реестрыннан өземтәләр биргән өчен түләү	Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Дәүләт урман реестрыннан өземтәләр биргән өчен түләү күләме һәм аны алу тәртибе турында» 2007 елның 3 мартындагы 138 номерлы карары
100 статьяның 2 өлеше	Урманнардан файдаланганда барлыкка килә торган, урман кишәрлекләренә һәм мөлкәт хокукларына китерелгән мөлкәти зыянны каплау. Урман законнары бозылу нәтижәсендә урманнарда китерелгән зыян күләмен исәпләү таксаларын һәм методикаларын раслау	Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Урман законнарын бозу нәтижәсендә урманнарда һәм аларда булган табигать объектларына китерелгән зыянны каплау үзенчәлекләрен раслау турында» 2018 елның 29 декабрена 1730 номерлы карары
96 статья	Федераль дәүләт урман контроле (күзәтчелеге)	«Федераль дәүләт урман контроле (күзәтчелеге) турында» 2021 елның 30 июнендәге 1098 номерлы Россия Федерациясе Хөкүмәте карары
50 статьяның 3 өлеше	Зат, затлар төркеме тарафыннан эзерләнергә тиешле агач материалының иң зур күләмен билгеләү	Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Зат, затлар төркеме тарафыннан эзерләнергә тиешле агач материалының иң зур күләмен билгеләү турында» 2007 елның 22 июнендәге 395 номерлы карары
73 статьяның 4 өлеше	Федераль милектәге урман ресурслары берәмлеге өчен түләү ставкалары һәм урман кишәрлеген арендау өчен урман кишәрлеге майданы берәмлеге өчен түләү ставкалары билгеләү	Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Федераль милектәге урман кишәрлеген түләү нигездә файдалануга алу буенча урман ресурслары күләме берәмлеге өчен түләү дәрәжәләре һәм урман кишәрлеге майданы берәмлеге өчен түләү дәрәжәләре турында» 2007 елның 22 маендагы 310 номерлы карары
44 статья	Урманнардан сусаклагычлар, башка төрле ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корымалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү өчен файдалану	Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Су объектын файдалануга тапшыру турында карар эзерләү һәм кабул итү тәртибе турында» 2006 елның 30 декабрена 844 номерлы карары
45 статья	Урманнардан чыбыклы объектлар төзү, аларны	Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Россия Федерациясе элементә чыбыкларын һәм

РФ Урман кодексы статьясы	РФ Урман кодексында каралган	Норматив актлар
1	2	3
	үзгәртеп кору, аларны эшлätү өчен файдалану	корылмаларын саклау кагыйдälären раслау турында» 1995 елның 9 июнендäге 578 номерлы карары
76 статьяның 3 өлеше	Урман утыртмаларын сату-алу килешүе буенча түлү Федераль милектәге, шулай ук Россия Федерациясе субъектлары милегендә һәм муниципаль милектәге жирләрдә эзерләнә торган агач материалы берәмлеге өчен түлү ставкаларын билгеләү	Россия Федерациясе Хөкүмәтенәң «Федераль милектәге урман кишәрлеген түләүле нигездә файдалануга алу буенча урман ресурслары күләме берәмлеге өчен түлү дәрәжälәре һәм урман кишәрлеге мәйданы берәмлеге өчен түлү дәрәжälәре турында» 2007 елның 22 маендагы 310 номерлы карары
16 статьяның 3 өлеше, 60.3 статья	Урманнарда санитар иминлек. Урман утыртмаларын кисүне гамәлгә ашыру тәртибе	Россия Федерациясе Хөкүмәтенәң «Урманнарда санитар куркынычсызлык кагыйдälәре турында» 2020 елның 9 декабрдәге 2047 номерлы карары
16 статьяның 3 өлеше, 53 статья	Урманнарда янғын куркынычсызлыгы	Россия Федерациясе Хөкүмәтенәң «Урманнарда янғын куркынычсызлыгы кагыйдälären раслау турында» 2020 елның 7 октябрдәге 1614 номерлы карары; Россия Федерациясе Хөкүмәтенәң «Урманнарны янғына каршы кору чаралары турында» 2011 елның 16 апрелдәге 281 номерлы карары; Россия Федерациясе Хөкүмәтенәң «Урман янғыннары аркасында урманнарда барлыкка килгән гадәттән тыш хәлләрне бетерү өчен федераль башкарма хакимият органнары көчләрән һәм чараларын жәлеп итү турында» 2017 елның 2 декабрдәге 1464 номерлы карары; Россия Федерациясе Хөкүмәтенәң «Урман янғыннары нәтижәсендә барлыкка килгән гадәттән тыш хәлләр турында» 2011 елның 17 маендагы 376 номерлы карары, Россия Федерациясе Хөкүмәтенәң «Урман янғыннарын сүндерү планын төзү һәм аны һәм аның рәвешен раслау кагыйдälären раслау турында» 2011 елның 17 маендагы 377 номерлы карары, Россия Федерациясе Хөкүмәтенәң «Урманнарда һәм урман янғыннарында янғын куркынычы турындагы мәгълүматларның дәрәжәлеген контрольдә тоту кагыйдälären раслау турында» 2011 елның 18 августындагы 687 номерлы карары
22 статьяның 3 өлеше	Урманнарны үзләштерү өлкәсендә инвестиция эшчәнлеген. Урманнарны үзләштерү өлкәсендә өстенлекле инвестиция проектлары исемлеген төзү һәм раслау	Россия Федерациясе Хөкүмәтенәң «Урманнарны үзләштерү турында өстенлекле инвестиция проектлары турында һәм Россия Федерациясе Хөкүмәтенәң кайбер актларын көчен югалткан дип тану турында» 2018 елның 23 февралдәге 190 номерлы карары
114 статьяның 6 өлеше	Урман паркы зоналарында урнашкан урманнарда, яшел зоналарда урнашкан урманнарда функциональ зоналар	Россия Федерациясе Хөкүмәтенәң «Россия Федерациясе Урман кодексының 114 статьясындагы 1 өлешенәң 3 һәм 4 пунктларында күрсәтелгән урманнар урнашкан жирләрнең чикләрән үзгәртү һәм урман паркы зоналарында урнашкан урманнарда

РФ Урман кодексы статьясы	РФ Урман кодекссында каралган	Норматив актлар
1	2	3
		функциональ зоналарны билгеләү кагыйдәләрен раслау турында» 2019 елның 21 декабрендәге 1755 номерлы карары
13 статья	Урман инфраструктурасы	Россия Федерациясе Хөкүмәтенә «Якый торган урманнар, файдаланыла торган урманнар һәм резерв урманнары өчен урман инфраструктурасы объектлары исемлеген раслау турында» 2012 елның 17 июлдәге 1283-р номерлы күрсәтмәсе
21 статья	Урман инфраструктурасы булдыруга бәйле булмаган объектларны төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү	Россия Федерациясе Хөкүмәтенә «Якый торган урманнар, файдаланыла торган урманнар һәм резерв урманнары өчен урман инфраструктурасы булдыруга бәйле булмаган объектлар исемлеген раслау турында» 2013 елның 27 маендагы 849-р номерлы күрсәтмәсе
45 статья	Урманнардан чыбыклы объектлар төзү, аларны үзгәртеп кору, аларны эшләтү өчен файдалану	Россия Федерациясе Хөкүмәтенә «Электр челтәрләре хужалыгы объектларының саклык зоналарын һәм мондый зоналар чикләрендә урнашкан жир кишәрлекләреннән файдалануның махсус шартларын билгеләү тәртибе турында» 2009 елның 24 февралдәге 160 номерлы карары
73.1 статьяның 6 өлеше	Дәүләт яисә муниципаль милектәге урман кишәрлеген файдалануга алу турында шартнамә төзү Дәүләт милегендә яисә муниципаль милектәге урман кишәрлеген аренда шартнамәсен эзерләү һәм төзү тәртибе	Россия Федерациясе Хөкүмәтенә «Агач материалы эзерләү өчен дәүләт милкендәге яисә муниципаль милектәге жир кишәрлеген арендага алу шартнамәсен төзү хокукына конкурста катнашучыларның конкурс тәкъдимнән бәяләү кагыйдәләрен һәм тәкъдим ителгән шартларны бәяләү һәм агач материалы эзерләү өчен дәүләт милкендәге яисә муниципаль милектәге жир кишәрлеген арендага алу шартнамәсен төзү хокукына конкурста жиңүченә билгеләүгә нигез булган билгеләрне раслау турында» 2019 елның 7 мартындагы 241 номерлы карары
Россия Федерациясе Табигать ресурслары һәм экология министрлыгы (алга таба - Россия Табигать министрлыгы) норматив актлары		
62 статьяның 3 өлеше	Урманнарны торгызу. Урманнарны торгызу кагыйдәләре	«Урманнарны торгызу кагыйдәләрен, урманнарны торгызу проекты составын, урманнарны торгызу проектын эшләү һәм аңа үзгәрешләр кертү тәртибен раслау турында» 2020 елның 4 декабрендәге 1014 номерлы боерык
73.1 статьясындагы 7 өлеше	Урман кишәрлеген файдалануга бирү турында бер төр килешү	«Урман кишәрлекләрен түләүле нигездә файдалануга тапшыруның бер төрле шартнамәләрен раслау турында» 2020 елның 30 июлдәге 542 номерлы боерык
77 статьяның 7 өлеше	Урман утыртмаларын сату-алу турында бер төрле шартнамә	«Урман утыртмаларын сату-алуның бер төрле шартнамәсен раслау турында» 2020 елның 27 июлдәге 488 номерлы боерык
60.15 статья	Сирәк һәм юкка чыгу куркынычы яный торган агачларны, куаклыкларны, лианаларны, башка урман үсемлекләрен саклау үзенчәлекләре	«Россия Федерациясе Кызыл китабына яисә Россия Федерациясе субъектлары кызыл китапларына кертелгән, сирәк очрый торган һәм юкка чыгу куркынычы янаган агачларны, куакларны, лианаларны, бүтән урман үсемлекләрен саклау үзенчәлекләрен раслау турында» 2017 елның 29 маендагы 264 номерлы боерык

РФ Урман кодексы статьясы	РФ Урман кодексинде каралган	Норматив актлар
1	2	3
16 статьяның 3 өлеше, 64 статьяның 3 өлеше	Урманнарны карап тору. Урманнарны карап тору кагыйдэләре. Урман утыртмаларын кисүне гамәлгә ашыру тәртибе	«Урманнарны карау кагыйдэләрен раслау турында» 2020 елның 30 июлендәге 534 номерлы боерык
112 статьяның 5 өлеше	Махсус сакланыла торган табигать территорияләрендә урнашкан урманнардан файдалану, аларны саклау, яклау, яңадан үстерү үзенчәлекләре	«Махсус сакланыла торган табигать территорияләрендә урнашкан урманнардан файдалану, аларны саклау, яклау, торгызу үзенчәлекләрен раслау турында» 2007 елның 16 июлендәге 181 номерлы боерык
53.1 статья	Урман янгыннарын кисәтү	«Урман янгыннарын кисәтү һәм сүндерү чаралары төрләрен, урманнардан файдаланучы затларның элге чаралар белән тәэмин ителү нормативларын, урманнардан файдаланганда булырга тиешле урман янгыннарын кисәтү һәм сүндерү чаралары нормаларын раслау турында» 2014 елның 28 мартындагы 161 номерлы боерык
53.2 статья	Урманнарда янгын куркынычы буенча һәм урман янгыннарына карата мониторинг	«Урманнарда янгын куркынычын һәм урман янгыннарын күзәтүне гамәлгә ашыру тәртибен раслау турында» 2014 елның 23 июнендәге 276 номерлы боерык
15 статьяның 3 өлеше	Урман үсә торган зоналар һәм урманлы районнар	«Россия Федерациясенен урман үсү зоналары исемлеген һәм Россия Федерациясенен урманлы районнары исемлеген раслау турында» 2014 елның 18 августындагы 367 номерлы боерык
87 статьяның 7 өлеше	Урман хужалыгы регламентларының составы, аларны эшләү тәртибе, аларның гамәлдә булу чорлары һәм аларга үзгәрешләр кертү тәртибе	«Урман хужалыгы регламентлары составын, аларны эшләү тәртибен, аларның гамәлдә булу вакытын һәм аларга үзгәрешләр кертү тәртибен раслау турында» 2017 елның 27 февралендәге 72 номерлы боерык
60.5 статья	Урман авырулары буенча дөүләт мониторингы	«Урман авырулары буенча дөүләт мониторингын гамәлгә ашыру тәртибен раслау турында» 2017 елның 5 апрелендәге 156 номерлы боерык
60.7 статья	Зарарлы организмнар таралуын кисәтү	«Зарарлы организмнар таралуын кисәтү чараларын гамәлгә ашыру кагыйдэләрен раслау турында» 2020 елның 9 ноябрәндәге 912 номерлы боерык
60.6 статьяның 4 өлеше	Урман авыруларына бәйле тикшеренүләр. Урман авыруларына бәйле тикшеренүләрне уздыру тәртибе	«Урман авыруларына бәйле тикшеренүләрне уздыру тәртибен һәм урман авыруларына бәйле тикшеренү актының рәвешен раслау турында» 2020 елның 9 ноябрәндәге 910 номерлы боерык
16.1 статьяның 4 өлеше, 29 статьяның 9 өлеше	Диләнке эшләрә. Агач материалы эзерләү. Агач материалы эзерләү кагыйдэләре. Урман утыртмаларын кисүне гамәлгә ашыру тәртибе	«Агач материалы эзерләү кагыйдэләрен һәм Россия Федерациясе Урман кодексының 23 статьясында күрсәтелгән урманчылыкларда агач материалы эзерләү үзенчәлекләрен раслау турында» 2020 елның 1 декабрәндәге 993 номерлы боерык, «Диләнке эшләрә төрләрен, аларны уздыру тәртибен һәм эзлеклелеген, Диләнке эшләрәнең технологик карта рәвешен, Диләнкене карап чыгу акты рәвешен һәм Диләнкене карау тәртибен раслау турында» 2016 елның 27 июнендәге 367 номерлы боерык

РФ Урман кодексы статьясы	РФ Урман кодексында каралган	Норматив актлар
1	2	3
60.4 статья	Урманнарны яклау буенча районнарда бүлү	«Урманнарны яклау буенча районнарда бүлү тәртибен раслау турында» 2017 елның 9 гыйнварындагы 1 номерлы боерык
91 статья	Дәүләт урман реестры	«Дәүләт урман реестрына документлаштырылган мәгълүматлар кергү һәм аны үзгәртүгә нигез булган документлар исемлеген, аларның рәвешләрен һәм аларны эзерләү тәртибен раслау турында» 2013 елның 11 ноябрәндәге 496 номерлы боерык, «Дәүләт урман реестрында булган, зарури тәртиптә тапшырыла торган мәгълүмат төрләре исемлеген һәм аларны тапшыру шартларын раслау турында» 2013 елның 30 октябрәндәге 464 номерлы боерык, «Дәүләт урман реестрын алып бару рәвешләрен раслау турында» 2016 елның 6 октябрәндәге 514 номерлы боерык
70.1 статьяның 12 өлеше	Урман кишәрлекләрен проектлау	«Урман кишәрлегенә проект документлары составына һәм аның эчтәлегенә карата таләпләр, аны эзерләү тәртибен раслау турында» 2017 елның 3 февралендәге 54 номерлы боерык
60.13 статья	Урманнарны пычранудан үзенчәлекләре радиоактив саклау	«Урманнарның радиоактив пычрану зоналарында профилактика һәм тернәкләндерү чараларын гамәлгә ашыру үзенчәлекләрен раслау турында» 2017 елның 8 июнендәге 283 номерлы боерык
65 статьяның 5 өлеше	Урман орлыкчылыгы	«Урман орлыкчылыгы объектларын (урман орлыкчылыгы плантацияләрен, даими урман орлыклары кишәрлекләрен һәм шуңа охшаш объектларны) төзү һәм аерып чыгару кагыйдәләрен раслау турында» 2015 елның 20 октябрәндәге 438 номерлы боерык, «Төп урман агач токымнарының урман үсемлекләренә районнарда бүленгән орлыкларын куллану тәртибен раслау турында» 2020 елның 9 ноябрәндәге 909 номерлы боерык
46 статьяның 3 өлеше	Урманнарда агач материалы һәм башка урман ресурсларын эшкәртү өчен файдалану. Урманнарда агач материалы һәм башка төрле урман ресурслары эшкәртү өчен файдалану кагыйдәләре	«Урманнарда агач материалы һәм башка урман ресурслары эшкәртү өчен файдалану кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 28 июлендәге 495 номерлы боерык
38 статья	Урманнарда авыл хужалыгы алып бару өчен файдалану	«Урманнарда авыл хужалыгы алып бару өчен файдалану кагыйдәләрен һәм Урман кишәрлеген бирмичә, сервитут, гавами сервитут билгеләп яки билгеләмичә генә урманнарда авыл хужалыгы алып бару өчен файдалану очраклары исемлеген раслау турында» 2020 елның 2 июлендәге 408 номерлы боерык
49 статьяның 3 өлеше	Урманнарда файдалану турында хисап. Урманнарда файдалану турында хисап тапшыру тәртибе	«Урманнарда файдалану турында хисапка кертелә торган мәгълүматлар исемлеген, урманнарда файдалану турында хисап тапшыру рәвешен һәм тәртибен, шулай ук урманнарда файдалану турында электрон рәвештә хисап рәвешенә карата таләпләр раслау турында» 2017 елның 21 августындагы 451

РФ Урман кодексы статьясы	РФ Урман кодексинда каралган	Норматив актлар
1	2	3
		номерлы боерык
66 статьяның 2 өлеше	Урманнарны торгызу һәм урман үрчетү турында хисап. Урманнардан файдалану һәм урманнарны үрчетү турында хисап тапшыру тәртибе	«Урманнарны торгызу һәм үрчетү турында хисапка кертелә торган мәгълүматлар исемлеген, урманнарны торгызу һәм үрчетү турында хисап рәвешен һәм аны тапшыру тәртибен, шулай ук урманнарны торгызу һәм үрчетү турында электрон рәвештәге хисап форматына карата таләпләр раслау турында» 2017 елның 21 августындагы 452 номерлы боерык
89 статья	Урманнарны үзләштерү проектына дәүләт экспертизасы һәм муниципаль экспертиза. Урманнарны үзләштерү проектына дәүләт экспертизасы һәм муниципаль экспертиза тәртибе	«Урманнарны үзләштерү проектына дәүләт экспертизасы һәм муниципаль экспертиза тәртибен раслау турында» 2020 елның 30 июлендәге 513 номерлы боерык
26 статьяның 3 өлеше	Урман декларациясе. Урман декларациясен тутыру һәм тапшыру тәртибе	«Урман декларациясенә рәвешен, аны тутыру һәм тапшыру тәртибен, электрон рәвештә урман декларациясе форматына таләпләр раслау турында» 2020 елның 30 июлендәге 539 номерлы боерык
60 статьяның 3 өлеше, 60.11 статьяның 3 өлеше	Урманнарны янгыннардан саклау турында хисап. Урманнарны янгыннардан саклау турында хисап тапшыру тәртибе. Урманнарны яклау турында хисап. Урманнарны яклау турында хисап тапшыру тәртибе	«Урманнарны янгыннардан саклау турында хисапка кертелә торган мәгълүматлар исемлеген, урманнарны янгыннардан саклау турында хисап рәвешен һәм аны тапшыру тәртибен, шулай ук урманнарны янгыннардан саклау турында электрон рәвештә хисап тапшыру форматына карата таләпләр, урманнарны яклау турында хисапка кертелә торган мәгълүматлар исемлеген, урманнарны яклау турында хисап рәвешен һәм аны тапшыру тәртибен, шулай ук урманнарны яклау турында электрон рәвештә хисап форматына карата таләпләр раслау турында» 2017 елның 9 мартындагы 78 номерлы боерык
60.8 статьяның 5 өлеше	Зыянлы организмнар чыганаclarын бетерү	«Зыянлы организмнарның чыганаclarын юк итү кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 9 ноябрәндәге 913 номерлы боерык
53.4 статья	Урман янгыннарын сүндерү	«Урман янгыннарын сүндерү кагыйдәләрен раслау турында» 2014 елның 8 июлендәге 313 номерлы боерык
64.1 статьяның 2 өлеше	Урманнарны торгызу өчен билгеләнгән жирләргә урман урнашкан жирләргә кертү	«Урманнарны торгызу өчен билгеләнгән жирләргә урман урнашкан жирләргә кертү тәртибен һәм тиешле акт рәвешен раслау турында» 2019 елның 11 мартындагы 150 номерлы боерык
86 статьяның 5 өлеше	Россия Федерациясе субъекты урман планы. Россия Федерациясе субъектының урман планы составы һәм аны эзерләү тәртибе	«Россия Федерациясе субъекты урман планының бер төрле рәвешен һәм составын, аны эзерләү һәм аңа үзгәрешләр кертү тәртибен раслау турында» 2017 елның 20 декабрәндәге 692 номерлы боерык
32 статья	Агач булмаган урман ресурсларын эзерләү һәм жыеп алу	«Агач булмаган урман ресурсларын эзерләү һәм жыеп алу турында» 2020 елның 28 июлендәге 496 номерлы боерык
67 статья, 68	Урман корылышын уздыру	«Урманнарны тәртипкә китерүнең кулланма

РФ Урман кодексы статьясы	РФ Урман кодексинде каралган	Норматив актлар
1	2	3
статья	турында гомуми нигезлэмэлэр. Урман корылышының эчтэлеге	кагыйдэлэрен раслау турында» 2018 елның 29 мартындагы 122 номерлы боерык
63 статьяның 2 өлеше	Урманнарны үрчетү. Урманнарны үрчетү кагыйдэлэре	«Урманнарны үрчетү кагыйдэлэрен, урманнарны үрчетү проекты составын, аны эшлэү тәртибен раслау турында» 2020 елның 30 июлендәге 541 номерлы боерык
Федераль урман хужалыгы агентлыгы норматив актлары (алга таба - Рослесхоз)		
88 статьяның 2 өлеше	Урманнарны үзләштерү проекты Урманнарны үзләштерү проектының составы һәм тәртибе	«Урманнарны үзләштерү проекты составын һәм аны эшлэү тәртибен раслау турында» 2012 елның 29 февралендәге 69 номерлы боерык
29 статьяның 5 өлеше	Файдалану өчен исәпләнгән диләнкене исәпләп чыгару тәртибе	«Файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләмен исәпләп чыгару тәртибен раслау турында» 2011 елның 27 маендагы 191 номерлы боерык
45 статья	Урманнардан чыбыклы объектлар төзү, аларны үзгәртеп кору, аларны эшлэү өчен файдалану	«Урманнардан чыбыклы объектлар төзү, аларны үзгәртеп кору, аларны эшлэү өчен файдалану кагыйдэлэрен һәм, сервитут, гавами сервитут билгеләп яки билгеләмичә, урман кишәрлеген бирмичә урманнардан чыбыклы объектлар төзү, аларны үзгәртеп кору, аларны эшлэү өчен файдалану очраклары исемлеген раслау турында» 2020 елның 10 июлендәге 434 номерлы боерык
43 статья	Жир асты байлыкларын геологик өйрәнүне, файдалы казылмаларны эзлэү һәм чыгаруны гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалану кагыйдэлэре	«Урманнардан жир астын геологик өйрәнү, файдалы казылмалар эзлэү һәм чыгару өчен файдалану кагыйдэлэрен һәм, жир кишәрлеге бирмичә, сервитут билгеләп яки билгеләмичә, урманнардан жир астын геологик өйрәнү, файдалы казылмалар эзлэү һәм чыгару өчен файдалану очраклары исемлеген раслау турында» 2020 елның 7 июлендәге 417 номерлы боерык
31 статья	Чәер эзерлэү	«Чәер эзерлэү кагыйдэлэрен раслау турында» 2020 елның 9 ноябрэндәге 911 номерлы боерык
39 статья	Жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләре, дару үләннәре үстерү	«Урманнардан жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү өчен файдалану кагыйдэлэрен раслау турында» 2020 елның 28 июлендәге 497 номерлы боерык
34 статья	Азык-төлек урман ресурслары эзерлэү һәм дару үләннәре жыю	«Азык-төлек урман ресурсларын һәм дару үләннәрен эзерлэү кагыйдэлэрен раслау турында» 2020 елның 28 июлендәге 494 номерлы боерык
40 статья	Урманнардан фәнни-тикшеренү эшчәнлеген, мәгариф эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану	«Урманнардан фәнни-тикшеренү эшчәнлеген, мәгариф эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану кагыйдэлэрен раслау турында» 2020 елның 27 июлендәге 487 номерлы боерык
41 статья	Урманнардан рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану	«Урманнардан рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану кагыйдэлэрен раслау турында» 2020 елның 9 ноябрэндәге 908 номерлы боерык
29 статьяның 6 өлеше, 81 статьяның 3 пункты	Агач материалы эзерлэү. Агачын эзерлэү рөхсәт ителми торган агачларның һәм куаклыкларның төрләре (токимнары) исемлеге	«Агач материалын эзерлэү рөхсәт ителми торган агачларның һәм куаклыкларның төрләре (токимнары) исемлеген раслау турында» 2011 елның 5 декабрэндәге 513 номерлы боерык
53 статьяның 4	Урманнарда янгын	«Урманнарны янгынга каршы тәэмин итү

РФ Урман кодексы статьясы	РФ Урман кодексында каралган	Норматив актлар
1	2	3
өлеше, 53.1 статья	куркынычсызлыгы. Урман янгыннарын кисәтү	нормативларын раслау турында» 2012 елның 27 апрелендәге 174 номерлы боерык, «Урманнарның табигый янгын куркынычы классификациясен һәм, һава шартларына карап, урманнарда табигый янгын куркынычы классификациясен раслау турында» 2011 елның 5 июлендәге 287 номерлы боерык
Татарстан Республикасы норматив актлары		
82, 83 статьялар	Урман мөнәсәбәтләре өлкәсендә Россия Федерациясе субъектлары дәүләт хакимияте органнары вәкаләтләре. Россия Федерациясе субъектларының дәүләт хакимияте органнарына урман мөнәсәбәтләре өлкәсендә Россия Федерациясенә аерым вәкаләтләрән гамәлгә ашыруны тапшыру	«Татарстан Республикасында урманнардан файдалану турында» 2008 елның 22 маендагы 22-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, Татарстан Республикасы Президентының «Татарстан Республикасы Урман планын раслау турында» 2018 елның 24 декабрендәге ПУ-880 номерлы указы, «2014-2024 елларга Татарстан Республикасының урман хужалыгын үстерү» дәүләт программасын раслау турында» 2013 елның 30 июлендәге 531 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «Татарстан Республикасының төбәк әһәмиятендәге яки муниципальара әһәмиятендәге гомуми файдаланудагы автомобиль юллары исемлеген раслау турында» 2019 елның 17 октябрендәге 916 номерлы карары Татарстан Республикасы Тарифлар буенча дәүләт комитетының «Татарстан Республикасында шәхси ихтыяжлар өчен урман утыртмаларын сату-алу шартнамәсе буенча гражданнар өчен түләү дәрәжәләрен билгеләү турында» 2020 елның 7 октябрендәге 107-2/нпс-2020 номерлы карары

1 бүлек. Гомуми белешмэләр.

1.1. Урманчылыкның кыскача характеристикасы

1.1.1. Урманчылыкның аталышы һәм урнашкан урыны

Чирмешән урманчылыгы (алга таба - урманчылык) Татарстан Республикасының көньяк өлешендә Чирмешән районы территориясендә урнашкан.

Урманчылык конторасы Чирмешән авылы район үзәгендә, иң якин урнашкан Шантала тимер юл станциясеннән 25 километр (алга таба - км) ераклыкта һәм Татарстан Республикасы башкаласы Казаннан 235 км ераклыкта урнашкан.

Урманчылыкның почта адресы: 423100, Татарстан Республикасы, Чирмешән авылы, Техническая ур., 18,

Тел.: 8 (84396) 2-58-79, E-mail: Cheremshanskoe.Gku@tatar.ru.

Урманчылык территориясенә төньяктан көньякка таба озынлыгы - 40 км, көнчыгыштан көнбатышка таба - 58 км.

1.1.2. Урманчылыкның, кишәрлек урманчылыкларының гомуми мәйданы, урманчылык территориясенә районнар буенча бүленеше

Урманчылык территориясенә муниципаль берәмлекләр буенча бүленеше 1 нче таблицада китерелә.

1 нче таблица

Урманчылыкның төзелеше

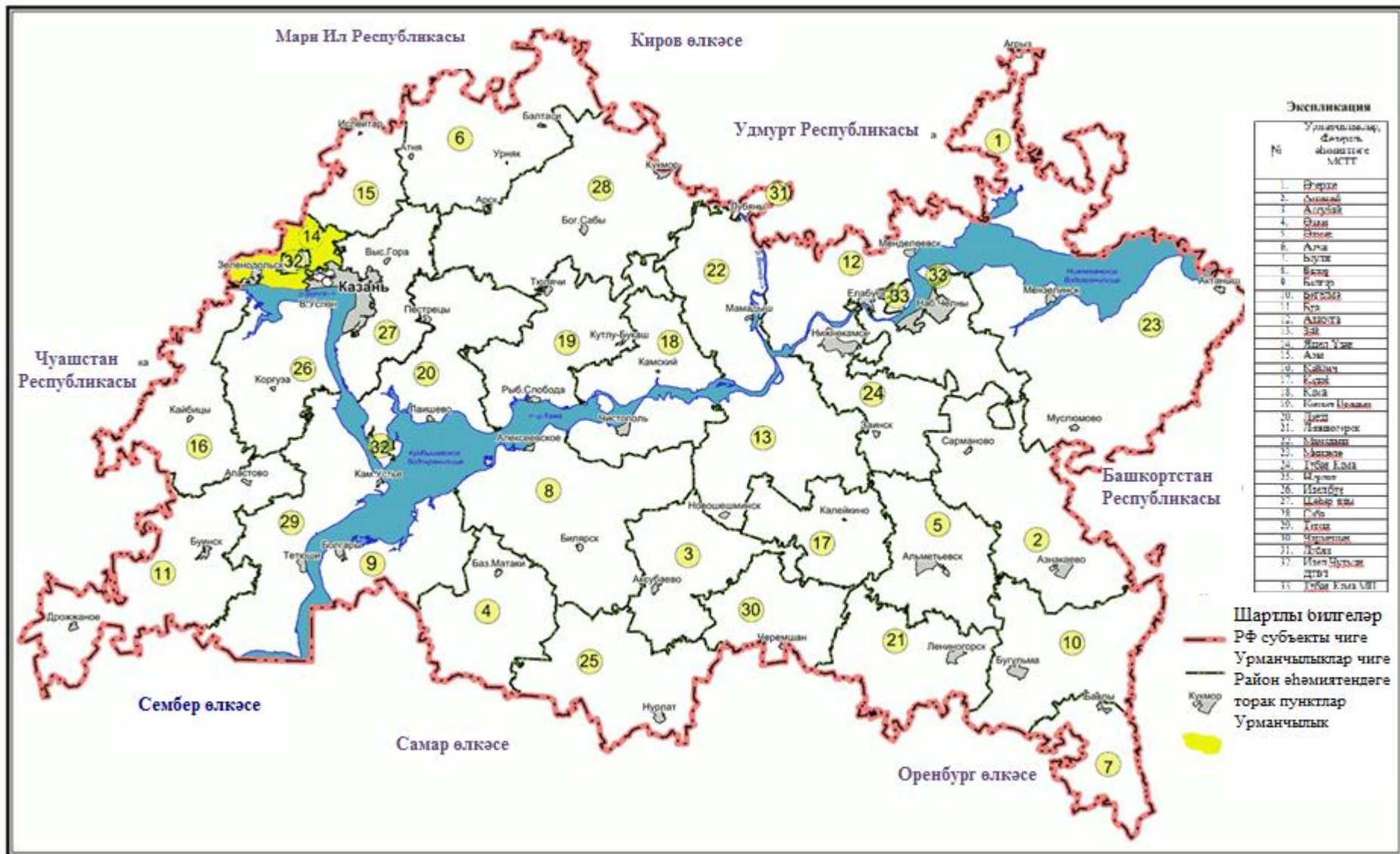
Т/с	Кишәрлек урманчылыкларының аталышы	Административ район	Гомуми мәйданы, гектар
1	2	3	4
1	Казанка	Чирмешән	10303
2	Светлогорский	Чирмешән	13058
3	Шешминка икенче	Чирмешән	13012
Урманчылык буенча барлыгы			36373

Урманчылыкның урман фонды 4 зур урман кишәрлегеннән гыйбарәт һәм төньяктан Аксубай (Яңа Чишмә районы) һәм Кәләй (Өлмәт районы) урманчылыклары, көнчыгыштан - Лениногорск урманчылыгы (Лениногорск районы), көнбатыштан - Аксубай урманчылыгы (Аксубай районы) һәм Нурлат урманчылыгы (Нурлат районы), көньяктан Самар өлкәсе белән чиктәш булып тора.

Территорияләрендә урман фонды урнашкан муниципаль районның урманлы өлеше 25,0 процент тәшкил итә.

Урманчылык территориясе бүлөп күрсәтелгән Татарстан Республикасы 1 нче схематик каратада күрсәтелгән.

1 нче карта-схема

1.1.3. Урман үсә торган зоналар, урманлы районнар һәм урманнарны саклау һәм урман-орлык районнарына юлү зоналары буенча урманчылык урманнарын бүлү

Россия Табигать министрлыгының «Россия Федерациясе Урман үсү зоналары исемлеген һәм Россия Федерациясе Урманлы районнар исемлеген раслау турында» 2014 елның 18 августындагы 367 номерлы боекы белән расланган урман үсә торган районнарға бүленеш нигезендә урманчылык территориясе Россия Федерациясенең Европа өлешендәге урман-дала районы урман-дала зонасына һәм Россия Федерациясенең Европа өлешендәге ылыслы-киң яфраклы урманнар зонасының ылыслы-киң яфраклы (катнаш) урманнар районына кертелгән (2 нче таблица).

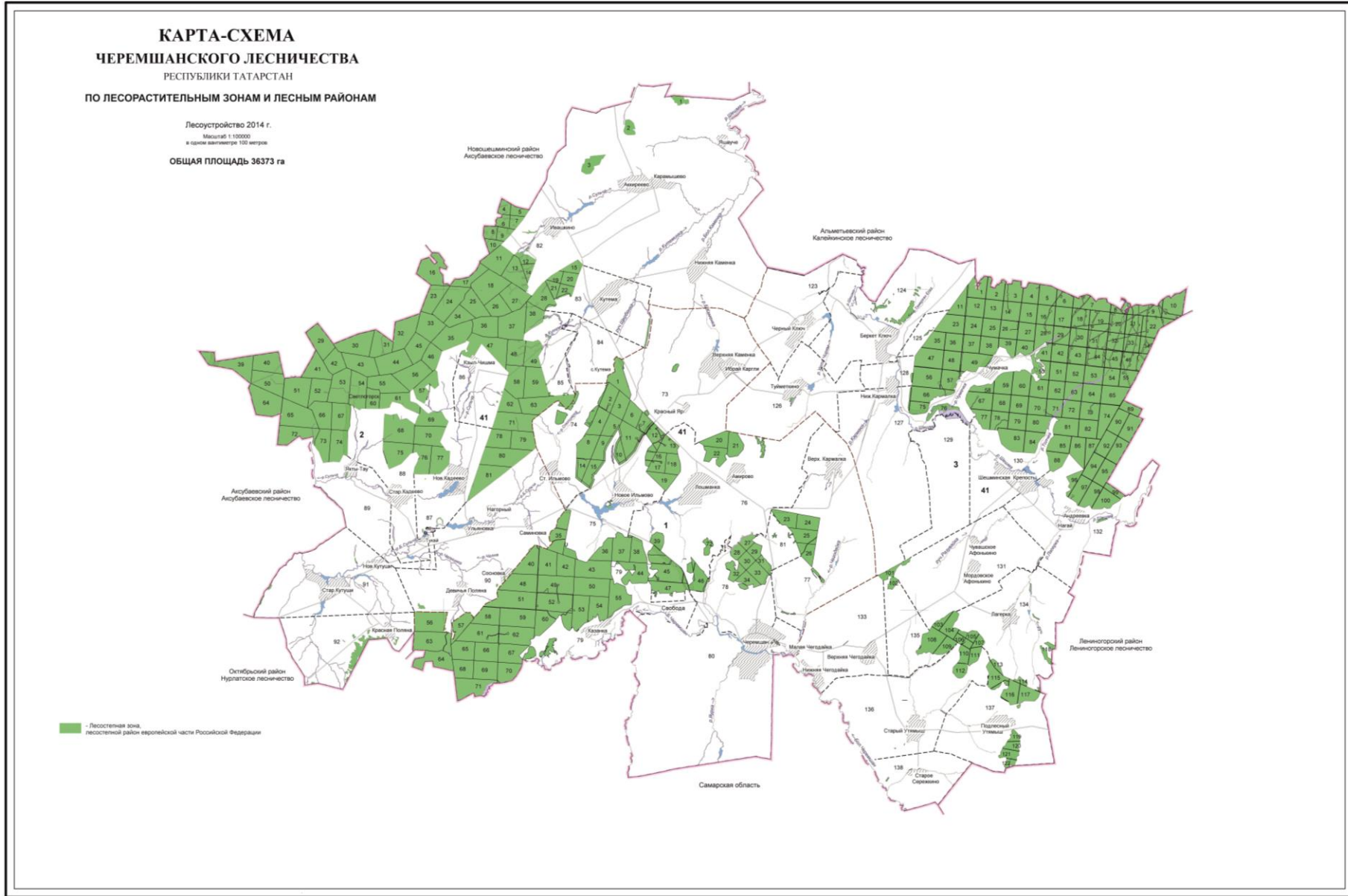
2 нче таблица

Урманчылык урманнарын урман үсә торган зоналарға һәм урманлы районнарға бүлү

Т/с	Кишәрлек урманчылыгының аталышы	Урман үсә торган зона	Урманлы район	Урманнарны яклау буенча районнарға бүлү зонасы	Урман-орлык буенча районнарға бүленеш зонасы	Урман кварталлары исемлеге	Мәйданы, гектар
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Светлогорский	Урман-дала зонасы	Россия Федерациясенең Европа өлешендәге урман-дала районы	Урман авырулары буенча уртача хәтәрлек	Нарат өчен - 3, чыршы - 4, имән - 2	1-92	13058
2	Казанка					1-81	10303
3	Шешминка икенче					1-138	13012
Барлығы							36373

Урманчылык территориясенең һәм кишәрлек урманчылыкларының урманнар үсә торган зоналарға һәм урманлы районнарға бүленеше 2 нче схематик картада күрсәтелгән.

2 нче карта-схема

1.1.4. Урманчылык урманнарының кварталлар яисә аларның өлешләре буенча максатчан билгеләнеше һәм яклаучы урман категорияләре буенча бүленеше, шулай ук яклаучы, эксплуатация һәм резерв урманнарын бүлеп чыгару нигезләре

3 нче таблица

Урманнарның максатчан билгеләнеше һәм яклагыч урман категорияләре буенча бүленеше

Урманнарның максатчан билгеләнеше	Кишәрлек урманчылыгы	Кварталларның яки өлешләренең номерлары	Мәйданы, гектар	Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча бүлү нигезләре
1	2	3	4	5
Жәмгысе урманнар, шул исәптән:			36373	
1. Яклагыч урманнар барлыгы, шул исәптән			3545	
1.1. су саклау зоналарында урнашкан урманнар	Казанка	квартал өлешләре: 27, 28, 71, 75, 80	37	РФ Урман кодексы, РФ Су кодексы, «Татарстан Республикасы территориясендә урманнарны кыйммәтле урманнарга, эксплуатация урманнарына кергү һәм аларның чикләрен билгеләү турында» 2010 елның 16 июнендәге 232 номерлы Рослесхоз боерыгы, Россия Табигать ресурслары министрлыгының «Урманнарны тәртипкә китерү инструкциясен раслау турында» 2018 елның 29 мартындагы 122 номерлы боерыгы
	Светлогорский	квартал: 84, квартал өлешләре: 82, 85-90	107	
	Шешминка икенче	кварталлар: 129-131, квартал өлешләре: 28, 29, 41, 53, 63, 64, 71, 72, 76, 80, 124, 126, 134, 136, 138	150	
	Барлыгы		294	
1.2. табигый һәм бүтән объектларны яклау вазыйфасын үтәүче урманнар, шул исәптән барлыгы			517	РФ Урман кодексы, «Татарстан Республикасы территориясендә урманнарны кыйммәтле урманнарга, эксплуатация урманнарына кергү һәм аларның чикләрен билгеләү турында»
1.2.1. яклагыч урман полосаларында урнашкан урманнар (тимер юл транспорты турында Россия Федерациясе законнары, автомобиль юллары турында һәм юл	Казанка	квартал өлешләре: 1, 7, 10, 11, 12, 13, 15, 23, 31, 33, 35, 38, 39, 45, 46, 47, 55, 73, 76, 80	296	
	Светлогорский	квартал өлешләре: 15, 39, 67, 74, 81	115	
	Шешминка икенче	квартал өлешләре: 38, 49, 57, 66, 75,	106	

Урманнарның максатчан билгеләнеше	Кишәрлек урманчылыгы	Кварталларның яки өлешләрнен номерлары	Мәйданы, гектар	Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча бүлү нигезләре
1	2	3	4	5
эшчәнлеге турында законнар нигезендә билгеләнгән тимер юлларга бүлеп бирелгән полосалар чикләрендә һәм автомобиль юлларының буе полосаларында урнашкан урманнар)		76, 119, 127		2010 елның 16 июнендәге 232 номерлы Рослесхоз боерыгы Россия Табигать ресурслары министрлыгының «Урманнарны тәртипкә китерү инструкциясен раслау турында» 2018 елның 29 мартындагы 122 номерлы боерыгы
	Барлығы		517	
1.3. кыйммәтле урманнар, шул исәптән			2734	
1.3.1. урман-дала урманнары (дала зонасында, урман-дала зонасында урнашкан, саклау функцияләрен үти торган урманнар)	Казанка	кварталлар: 20-22, 24-26, 72, 74, 77-79, 81, квартал өлешләре: 23, 46, 73, 75, 76	1200	РФ Урман кодексы, «Татарстан Республикасы территориясендә урманнарны кыйммәтле урманнарга, эксплуатация урманнарына кергү һәм аларның чикләрен билгеләү турында» 2010 елның 16 июнендәге 232 номерлы Рослесхоз боерыгы.
	Светлогорский	кварталлар: 1-3, 83, 91, 92, квартал өлешләре: 82, 85-90	369	
	Шешминка икенче	кварталлар: 101-112, 118, 120-123, 125, 128, 132, 133, 135, 137, квартал өлешләре: 76, 119, 124, 126, 127, 134, 136, 138	1165	
	Барлығы		2734	
2. Эксплуатация урманнары	Казанка	кварталлар: 2-6, 8-9, 14, 16-19, 29, 30, 32, 34, 36, 37, 40-44, 48-54, 56-70, квартал өлешләре: 1, 7, 10-13, 15, 27, 28, 31, 33, 35, 38, 39, 45, 47, 55, 71	8770	РФ Урман кодексы, «Татарстан Республикасы территориясендә урманнарны кыйммәтле урманнарга, эксплуатация урманнарына кергү һәм аларның чикләрен билгеләү турында» 2010 елның 16 июнендәге 232 номерлы Рослесхоз боерыгы Россия Табигать ресурслары министрлыгының «Урманнарны тәртипкә китерү
	Светлогорский	кварталлар: 4-14, 16-38, 40-66, 68-73, 75-80, квартал өлешләре: 15, 39, 67, 74, 81	12467	
	Шешминка икенче	кварталлар: 1-27, 30-37, 39, 40, 42-48, 50-52, 54-56, 58-62, 65, 67-70, 73, 74, 77-79, 81-100, 113-117, квартал өлешләре:	11591	

Урманнарның максатчан билгеләнеше	Кишәрлек урманчылыгы	Кварталларның яки өлешләренең номерлары	Мәйданы, гектар	Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча бүлү нигезләре
1	2	3	4	5
		28, 29, 38, 41, 49, 53, 57, 63, 64, 66, 71, 72, 75, 80		инструкциясен раслау турында» 2018 елның 29 мартындагы 122 номерлы боерыгы
	Барлығы		32828	

1.1.5. Урманчылык территориясендә урман фонды жирләре составыннан урманлы һәм урмансыз жирләргә сыйфатлама

4 нче таблица

Урманчылык территориясендә урман фондының урманлы һәм урмансыз жирләренә сыйфатлама

Жирләрнең категориясе	Урманчылык буенча барлыгы	
	Майданы, гектар	Процент
1	2	3
Урманнарның гомуми майданы	36373	100,0
Урманлы жирләр - барлыгы	34491	96,2
Урман үсемлекләре каплаган жирләр, барлыгы	33963	95,1
шул исәптән, урман культуралары	6097	16,4
Урман үсемлекләре белән капланмаган жирләр, барлыгы	528	1,1
шул исәптән тоташмаган урман культуралары	169	0,5
питомниклар һәм урман плантацияләре	11	-
һәлак булган агачлыклар	13	-
киселгән урыннар	299	0,2
ачык, ташландык урыннар	36	0,4
Урмансыз жирләр - барлыгы	1882	3,8
шул исәптән:		
Сөрүлекләр	5	-
Печән чабу урыннары	98	0,3
жәйләүләр	36	0,1
Сулар	15	-
юллар, ызаннар	282	0,8
утарлар һәм башка объектлар	62	0,2
Сазлар	4	-
башка төрле жирләр	1380	2,4

1.1.6. Гамәлдәге һәм проектлана торган махсус сакланыла торган табигать территорияләренә һәм объектларга, аларны оештыру, экологик челтәрләрен үстерү, биотөрлелеген саклау планнарына сыйфатлама

Хокукий режим РФ Урман кодексының 112 статьясы белән билгеләнә. Бу жирләр әйләнештән алынган яки әйләнешендә чикләнгән (РФ Жир кодексының 27 статьясы).

Махсус сакланыла торган табигать территорияләрендә тыела яисә рөхсәт ителә, гамәлгә ашырыла торган конкрет эшчәнлек төрләре, шул исәптән урманнардан файдалану, аларны саклау, яклау яисә яңадан житештерү өлкәсендә, РФ Жир кодексы, РФ Урман кодексы, «Махсус сакланыла торган табигать территорияләре турында» 33-ФЗ номерлы федераль закон, шулай ук аларны үтәү өчен чыгарылган Татарстан Республикасы норматив хокукий актлары белән билгеләнә.

Урманчылык территориясендә гамәлдәге һәм проектлана торган махсус сакланучы табигый территорияләр юк.

1.1.7. Илкүләм мирас буенча проектлана торган урманнарغا сыйфатлама

Татарстан Республикасы территориясендә сыйфатламалары буенча илкүләм мирас урманнарына кергү өчен тиешле урманнар юк.

1.1.8. Диләнке эшләрен гамәлгә ашырганда сакланырга тиешле биологик күптөрлелек төрләрен һәм буфер зоналары зурлыклары исемлеге

Биологик күптөрлелекне саклау - урман хужалыгы эшчәнлеген алып баруда зарури шарт. Ул яклаучы урманнарда, махсус сакланыла торган урман кишәрлекләрендә генә түгел, ә диләнке эшләре гамәлгә ашырылганда да тәэмин ителергә тиеш.

Урман кишәрлекләрендә кисү эшләре уздырылганда тереклек итү тирәлеге шартлары шактый үзгәрә. Үсеш алуның үзгәргән шартларында, яңа шартларга хас булганча, бары тик урман биоценозлары гына яши ала, шуңа күрә тереклек тирәлеген тамырдан үзгәртә торган тоташ кисү барышында биотопларны (биоценоз биләгән киңлекләренң абиотик факторлары буенча беришлеләренә карата) максималь саклау мөһим.

Үсемлекләренң һәм хайваннарның урман төрләре тереклек итә торган шартлар төрлелеген саклау өчен диләнкеләрне аерып чыгарганда һәм таксацияләгәндә әһәмиятле биотоплар (әһәмиятле объектлар) - кисү эшләре кагылмый торган һәм биотөрлелекне саклау өчен әһәмиятле булган, зур булмаган жир кишәрлекләре аерып чыгарыла, ә диләнкеләр эшләнгәндә, - саклана.

Аларның булуы билгеле бер дәрәжәдә табигый жимерелү нәтижеләрен имитацияләргә булыша, киселгән урыннарда урман тирәлеген сакларга һәм торгызырга ярдәм итә. Әлеге объектлар Россия Кызыл китабына һәм/яки төбәкләрдәге Кызыл китапларга кертелгән, сирәк очрый торган һәм нәзберек булган тереклек организмнары төрләренң потенциалы тереклек итү урыннары булып тора.

Диләнке эшләрен гамәлгә ашырганда сакланылырга тиешле биологик күптөрлелек объектларының һәм буфер зоналарының нормативлары һәм параметрлары 5 нче таблицада чагылдырылды.

5 нче таблица

Диләнке эшләрен гамәлгә ашырганда сакланырга тиешле биологик күптөрлелек объектларының һәм буфер зоналарының нормативлары һәм параметрлары

Т/с	Биологик күптөрлелек объектларының аталышы	Биологик күптөрлелек объектларына сыйфатлама	Буфер зоналарының күләмнәре (зарурлык булганда)
1	2	3	4
1	Даими һәм вакытлы су агымнары	Су агымының аерым ачык күренеп тора торган үзәне. Вакытлы су	Әгәр нормативларда башкача билгеләнмәсә, даими су

Т/с	Биологик күптөрлелек объектларының аталышы	Биологик күптөрлелек объектларына сыйфатлама	Буфер зоналарының күләмнәре (зарурлык булганда)
1	2	3	4
		агымы даими рәвештә су басу эзләре буенча ачыкланырга мөмкин. Коры жәйдә су агымы кибәргә мөмкин.	агымнары өчен киңлеге кимендә 50 метр (алга таба - м), вакытлы су агымнары үзәннәре буйлап кимендә 20 м буфер зоналары билгеләнә. Буфер зонасы инде урман баскан тугайлык булырга тиеш түгел һәм су агымы үзәннән башлап яисә урмансыз тугайлыктан башлап һәр ягыннан үлчәнә. Искәрмә: буфер зонасына мәжбүри рәвештә сөзәк таулар һәм тамыр токымнары чыккан урыннар кертелергә тиеш
2	Кизләүләр (чишмәләр), грунт сулары урыннары чыгу	Төптә кизләүләр аерылып торырга мөмкин, яисә су таудан агучы чишмә рәвешендә агып чыга. Чишмә карст бүрәнкәсеннән агып чыгарга мөмкин.	Чишмәләр буйлап (алар чыккан урыннар тирәли) киңлеге кимендә 50 м буфер зоналары аерыла. Дәвалану яисә савыктыру максатларында файдаланыла торган, шулай ук зиярәт кылу объекты булып хезмәт итүче (изгеләр чишмәсе) чишмәләр тирәли буфер зонасы киңәйтелергә мөмкин - аерым тәртиптә билгеләнә.
3	Сазлыклы уйсулыклар һәм вакытлыча су баса торган урыннар	Әлеге кишәрлек артыгы белән дымланган: су өслеккә чыккан яисә аяк белән басканда бүселеп чыга. Объект чикләрендә - артык дымланган урман типларының туфрак катламы. Кырые буйлап, шулай ук объектлар чикләрендә агачлар юк яисә үләнә аз булган агачлыклар белән бирелә.	Су баса торган кишәрлек кырые буйлап (су өслектә тора яисә басым ясаган очракта чыга). Рельефта түбәнрәк урында, туфрак өсте капламы чигендә, чиге буйлап туфрак өсте катламы һәм агачлыклар сыйфатында
4	Күлләрнең, сазларның һәм башка ачык урыннарның ярлары буйлап урман кашаклары, сазлыкларда зур булмаган утраулар	Ачык киңлекләрнең (күлләр, сазлар, болыннар) ярларында урман кашакларын аерып чыгару урман корылышы буенча яклагыч полоса билгеләнмәгән очракта башкарыла	Киңлеге кимендә 50 м урман кашагы күл суыннан алып яисә ачык башка урын киселешеннән башлап үлчәнә. Ләкин, әгәр күлдә утраучык яисә сазланган урын булса, буфер зонасын каты яр кырыеннан яисә сазлык яки ачык территория кырыеннан башлап үлчиләр. Шулай ук сазлык белән әйләндереп алынган зур булмаган (0,5 гектарга кадәр) утраулар да билгеләнә. Искәрмә: әгәр әлеге күл яисә сазлык хайваннарның сезонлы туплану һәм үрчү урыны, сирәк очрый торган һәм нәзберек төрләрнең фактта тереклек итү урыны булып торса, ул очракта буфер зонасы

Т/с	Биологик күптөрлелек объектларының аталышы	Биологик күптөрлелек объектларына сыйфатлама	Буфер зоналарының күләмнәре (зарурлык булганда)
1	2	3	4
			кинәйтелергә тиеш.
5	Чокырлар, су агымнарының тирән үзәннәре, башка төрле текә кыялар	Су агымнарының тирән кәргән үзәнлекләре һәм чокырлар - тауның текәлегә 10°C башланып киткәндә. Башка текә таулар (киртләчләр, текә ярлар) - тауның текәлегә кимендә 20° булганда.	Нормативларда башкача билгеләнмәсә, сөзәк тау өсте һәм асты буйлап киңлегә кимендә 15-20 м буфер зоналары билгеләнә. Сөзәк тауның үзе һәм буфер зонасы әһәмиятле объект булып тора.
6	Төп токымнарның, урман белән капланган калкулыкның шәрә урыннары, известьлы токым, ачык комлы кишәрлекләр, дюналар, таш чәчелгән урыннар	Куәте аз булган туфрак үсемлекләре белән капланган, төп токымнар шәрәләнгән торган урыннар. Таш чәчелгән урыннар - төрле зурлыктагы һәм шомалыктагы ташлар жыелмасы. Тау битләрендә, тау киртләчләрендә, ярларда һәм алар янәшәсендә еш очрый. Ташлы һәм шәрәләнгән урыннар аз куәтле туфрак үсемлекләре белән капланырга мөмкин. Комлы дюналар өлешчә аз куәтле туфрак-үсемлек катламы белән ныгытылырга мөмкин.	Объект кишәрлекнең төп токымнары шәрәләнгән чиге буйлап яисә таш чәчелгән урын чиге буйлап билгеләнә. Таш чәчелгән, төп токымнар шәрәләнгән урын, дюна комплексы кырыеннан киңлегә кимендә 20 м буфер зонасы билгеләнә
7	Аерым зур йомры ташлар һәм кантарлар	Лишайниклар һәм үсемлекләр белән капланган аерым зур йомры ташлар (2 куб.м башлап) һәм кантарлар.	Аерым зур йомры ташларны майданлы объектны билгеләмичә генә билгеләргә була, аларның тупланышы майданлы объект буларак билгеләнә
8	Карст элементлары	Известькатнашмалы токым ятмалары якин яткан урыннарда ярыклар, бүрәнкәләр, юкка чыга торган су агымнары һәм сулыклар, коры үзәнлекле сазлыклар. Калын известьташ катламының су белән юылган куышлыклары. Өслегендә уйсулыклар, жиимерек, ярык урыннар күренә. Карст элементлары белән чишмәләр, кизләүле сазлыклар бәйлә булырга мөмкин. Өслегендә шәрәләнгән известьташлар күренергә мөмкин.	Объект тирәли уйсулык, куышлык кырыеннан киңлегә кимендә 20 м буфер зонасы билгеләнә.
9	Ачык һәм ярымачык урыннар	Урман белән капланмаган кишәрлекләр: зур булмаган аланлыклар, сирәклекләр, болынлыклар һ.б. (шул исәптән сазлыкланган). Агачларның тулылыгы 0,4 ким. Запас 50 куб.метр/гектардан азрак.	Агачлыкларда чиге буйлап (тыгызлыгы һәм запасы түбән булган кишәрлек).
10	Аунак агачлар һәм жыл аударган агач-туфрак комплекслары тупланган	Төрле токымга караган, төрле таркалу стадияләрендәге аунаклар бар (диаметры 20 сантиметрдан (алга таба - см) башлана). Жыл аударган агач-туфрак	Таркалу тәрәзәләрен табигый яңару төркемнәре, шулай ук башка объектлар белән берлектә билгеләү максатка ярашлы була. Билгеләү эше объект чикләре

Т/с	Биологик күптөрлелек объектларының аталышы	Биологик күптөрлелек объектларына сыйфатлама	Буфер зоналарының күлэмнәре (зарурлык булганда)
1	2	3	4
		комплекслары (ВПК) - зур агачларның тамыр системасы һәм туфракның өске катламнары белән бергә аву нәтижәсе	буенча башкарыла.
11	Коры-сары, биек түмәрләр, куышлы агачлар, берән-сәрән ятучы зур чыбык-чабыклар	Төрле токымнардан зур күләмле (диаметры 20 см башлана торган) коры-сары. Куышлы һәм тукран тукуган эзләре булган коры-сары аеруча кыйммәтле була. 2-5 м биеклегендәгә һәм 20 см зуррак диаметрлы табигый эре түмәрләр. Куышлы агачлар. Төрле токымга караган, төрле таркалу стадияләрендәгә чыбык-чабыклар (диаметры 20 см башлана).	Диләнке эшлэгәндә куркыныч тудырмый торган коры-сарыны саклау максатка ярашлы була. Коры-сарылы һәм куышлы тере агачлар зарури сакланьрга тиеш.
12	Күп еллык агачлар һәм аларның чәчәкләкләре, жыйнак биологик кыйммәтле урыннар	Берән-сәрән күп еллык агачлар, аларның чәчәкләкләре һәм жыйнак биологик кыйммәтле кишәрлекләр.	Күп еллык, янгынга каршы корытылган наратлар, карт усак, кара зирек, кәжә талы аеруча кыйммәтле. Агачларның ябалдашы яхшы үсеш алган һәм жилгә каршы торырга сәләтле булырга тиеш. Күп еллык агачларның чәчәкләкләре һәм жыйнак биологик кыйммәтле өлешләре составында агачларны саклау оптималь булып тора.
13	Төбәк өчен сирәк токым агачлары	Киң яфраклы токымлы агачлар: имән, корычагач, карама, өрәңге, юкә.	Сирәк токым агачларының жыйнак төркемнәрен һәм шушы токымнарда караучы берән-сәрән агачларны үз эченә алган чәчәкләкләр саклана.
14	Сирәк һәм терлек азыгы булган куаклыклар	Чикләвек куагы, артыш, миләш, гөлжимеш, зелпе куаклары һ.б.	Сөйрәнмәләрдән башка саклана.
15	Яңартылуның гамәлдәгә төркемнәре	Киселгән урыннарда үсеш алырга мөмкин булган ышанычлы үренте төркемнәре. Дренажланган урыннарда агач чыбылдыгы тәрәзәләрендә яңартылу төркемнәре, зур коры-сары тупланган урыннарда чыршы шытымы.	Үренте чәчәкләкләре яңартылуның югары тыгызланган өлеше чикләре буенча билгеләнә
16	Сирәк очраучы һәм нәзберек үсемлекләренң һәм гөмбәләренң тереклек итү урыннары	Россия Федерациясе Кызыл китабына һәм/яисә төбәк Кызыл китабына кертелгән сирәк очраучы һәм нәзберек үсемлек һәм гөмбә төрләренң яңа ачыкланган даими тереклек итү урыннары.	Төрләренң биологиясе һәм экологик таләпләре нигезендә билгеләнә. Күпчелек сирәк төрләрен билгеләве авыр булганга күрә, сирәк төр һәм аларны саклау өчен зарури чикләре булу-булмавын тәгаенләштерү өчен биология белгеченә мөрәжәгать итәргә киңәш ителә. Әгәр бер нөсхә яисә тереклек ияләренң жыйнак

Т/с	Биологик күптөрлелек объектларының аталышы	Биологик күптөрлелек объектларына сыйфатлама	Буфер зоналарының күлэмнәре (зарурлык булганда)
1	2	3	4
			төркеме ачыкланса, алар тирәли киңлеге кимендә 50 м буфер зонасын билгеләргә кирәк
17	Куышлы агачлар	Берән-сәрән тере яки куышлы коры агачлар.	Аерым агачлар яки агач төркемнәре рәвешендә жылгә каршы торучанлыкны, бөжәк ашаучы кошларны күчерү урыннарын тәэмин итү өчен, шулай ук башка кыйммәтле объектлар составында саклана
18	Зур оялыклары булган агачлар	Зур оялыклары булган агачлар саклана, диаметрында 1 м зуррак оялар, шулай ук эре оялар тупланган урыннар махсус кыйммәткә ия	1 м һәм аннан зуррак диаметрлы оялар өчен буфер зонасының киңлеге - 500 м (елның теләсә кайсы вакытында), ә калган оялар өчен 100-300 м кимрәк булырга тиеш (кошларның күздә тотылган төренә карап). Буфер зонасының зурлыгы орнитолог белгеч тарафыннан тикшерү, ояның кемгә каравын һәм статусын билгеләү нәтижеләре буенча тәгаенләштереләргә мөмкин
19	Зур кырмыска оялары	0.5 м биегрәк булган кырмыска оялары	0.5 м биегрәк булган кырмыска оялары тирәли 20 м радиуста кисүләп тыелган буфер зонасы аерып чыгарыла

1.1.9. Гамәлдәге урман, урман эшкәртү инфраструктурасы объектларына, урман инфраструктурасы ясауга бәйле булмаган объектларга, әлеге объектларны төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү чараларына территорияль планлаштыру документларында каралган сыйфатлама

Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Якый торган урманнар, эксплуатация урманнары һәм резерв урманнары өчен урман инфраструктурасы объектлары исемлеген раслау турында» 2012 елның 17 июлендәге 1283-р номерлы боерыгы.

РФ Урман кодексының 13 статьясы нигезендә урман юллары урманнардан теләсә нинди файдалану ысулында, шулай ук урманнарны саклау, яклау һәм торгызу максатларында да төзеләргә мөмкин.

Гамәлдәге урман юлларына сыйфатлама 6 нчы таблицада китерелә.

6 нчы таблица.

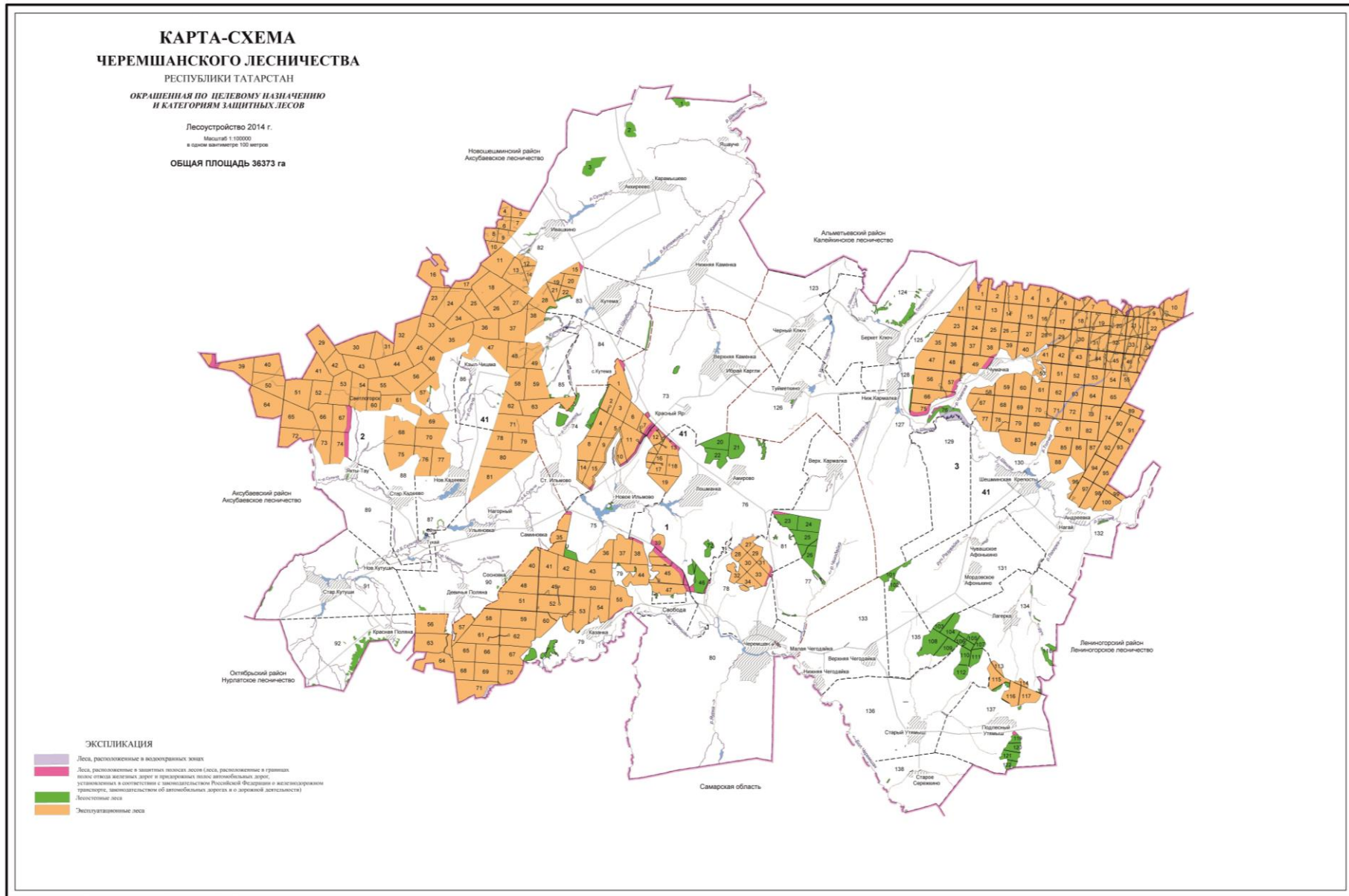
Урман юлларына сыйфатлама

Юлларның төрләре	Юлларның озынлыгы, км					Гомуми файдалану- дагы
	Барлыгы	Урман хужалыгы (типлары буенча)				
		I тип	II тип	III тип	Жәмгысе	
1	2	3	4	5	6	7

Юллар, барлығы	258	33,6	4,2	187,5	225,3	32,7
шул исәптән						
а) автомобиль	258	33,6	4,2	187,5	225,3	32,7
алардан:						
каты түшәмәле	6,7	6,7	-	-	6,7	6,7
грунт	244,6	26,9	4,2	187,5	218,6	26,0

Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча, гамәлдәге һәм проектлана торган махсус сакланыла торган табигать территорияләрен, урман, урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын, урман инфраструктурасы булдыруга бәйле булмаган объектларны тамгалап, кварталлар буйлап бүлгәләнеше 3 номерлы карта-схемада күрсәтелә.

3 нче карта-схема

1.2. Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре

Урманнардан файдалану урман мөнәсәбәтләрендә катнашучы гражданның һәм юридик затлар тарафыннан гамәлгә ашырыла (РФ Урман кодексының 4 ст.).

Шул ук вакытта, РФ Урман кодексының 5 статьясы нигезендә, урман динамикалы рәвештә яңартыла һәм трансформациягә бирелә торган табигый ресурс буларак карала, чөнки югарыда аталган статья нигезендә урманнардан файдалану, аларны саклау, яклау һәм яңадан үстерү экологик система яки табигый ресурс кебек урман төшенчәсеннән чыгып гамәлгә ашырыла.

Урманчылык территориясендә урманнардан кварталларга бүлүп рөхсәтле файдалану төрләре 7 нче таблицада күрсәтелә.

7 нче таблица.

Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре

Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Кишәрлек урманчылыгының аталышы	Кварталлар яки аларның өлешләре исемлеге	Майданы, гектар
1	2	3	4
Агач эзерләү (РФ Урман кодексының 25, 29 статьялары)	Казанка	1-81 кварталлар	10303
	Светлогорский	Кварталлар: 1-92	13058
	Шешминка икенче	1-138 кварталлар	13012
	Барлығы		36373
Терлек азыгы эзерләү (РФ Урман кодексының 25, 31 статьялары)	Казанка	1-81 кварталлар	10303
	Светлогорский	Кварталлар: 1-92	13058
	Шешминка икенче	1-138 кварталлар	13012
	Барлығы		36373
Агач булмаган урман ресурслары эзерләү һәм жыю (РФ Урман кодексының 25, 32 статьялары)	Казанка	1-81 кварталлар	10303
	Светлогорский	Кварталлар: 1-92	13058
	Шешминка икенче	1-138 кварталлар	13012
	Барлығы		36373
Азык-төлек урман ресурсларын эзерләү һәм дару үләннәре жыю (РФ Урман кодексының 25, 34 статьялары)	Казанка	1-81 кварталлар	10303
	Светлогорский	Кварталлар: 1-92	13058
	Шешминка икенче	1-138 кварталлар	13012
	Барлығы		36373
Ау хужалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру (РФ Урман кодексының 25, 36 статьялары). Тыела: урман-парк зоналары, яшел зоналар, әгәр эшчәнлекнең элеге төрләрен гамәлгә ашыру урман утыртмаларын кисү яки аучылык инфраструктурасы объектларын булдыруга китереп чыгармаса, шәһәр урманнары	Казанка	1-81 кварталлар	10303
	Светлогорский	Кварталлар: 1-92	13058
	Шешминка икенче	1-138 кварталлар	13012
	Барлығы		36373
Авыл хужалыгын алып бару (РФ Урман кодексының 25, 38 статьялары),	Казанка	Кварталлар: 1-26, 29-80, квартал өлешләре: 27, 28,	13023

Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Кишәрлек урманчылыгының аталышы	Кварталлар яки аларның өлешләре исемлегә	Мәйданы, гектар
1	2	3	4
Һөвәскәр балыкчылыктан тыш, балыкчылыкны гамәлгә ашыру (25 статьяның 6.1 пункты) Тыела: урман паркы зоналары, шәһәр урманнары. Махсус яклана торган кишәрлекләр, яшел зоналар, печән чабу белән умартачылыктан гайре тыела.		81	
	Светлогорский	Кварталлар: 1-11, 13-37, 39-64, 66-67, 70-71, 73-92, квартал өлешләре: 12, 38, 65, 68, 69, 72	10303
	Шешминка икенче	Кварталлар: 1-27, 30-39, 42-48, 51-52, 55-62, 65-70, 73-79, 81-83, 85-138, квартал өлешләре: 28, 29, 40, 41, 49, 50, 53, 54, 63, 64, 71, 72, 80, 84	12893
	Барлығы		36193
Фәнни-тикшеренү, магариф эшчәнлеген гамәлгә ашыру (РФ Урман кодексының 25, 40 статьялары)	Казанка	1-81 кварталлар	10303
	Светлогорский	Кварталлар: 1-92	13058
	Шешминка икенче	1-138 кварталлар	13012
	Барлығы		36373
Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру (РФ Урман кодексының 25, 41 статьялары)	Казанка	1-81 кварталлар	10303
	Светлогорский	Кварталлар: 1-92	13058
	Шешминка икенче	1-138 кварталлар	13012
	Барлығы		36373
Урман плантацияләре булдыру һәм аларны эксплуатацияләү (РФ Урман кодексының 25, 42 статьялары) Тыела: яклаучы урманнар, махсус сакланыла торган кишәрлекләр	Казанка	Кварталлар: 2-6, 8-9, 14, 16-19, 29, 30, 32, 34, 36, 37, 40-44, 48-54, 56-70, квартал өлешләре: 1, 7, 10-13, 15, 27, 28, 31, 33, 35, 38, 39, 45, 47, 55, 71	8778
	Светлогорский	Кварталлар: 4-11, 13, 14, 16-37, 40-64, 66, 70-71, 73, 75-80, квартал өлешләре: 12, 15, 38, 39, 65, 67-69, 72, 74, 81	12432
	Шешминка икенче	Кварталлар: 1-27, 30-37, 39, 42-48, 51-52, 55, 56, 58-62, 65, 67-70, 73, 74, 77-79, 81-83, 85-100, 113-117, квартал өлешләре: 28, 29, 38, 40, 41, 49, 50, 53, 54, 57, 63, 64, 66, 71, 72, 75, 80, 84	11530
	Барлығы		32740
Жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләре, дару үләннәре үстерү (Россия Федерациясе Урман кодексының 25, 39 статьялары)	Казанка	1-81 кварталлар	10303
	Светлогорский	Кварталлар: 1-92	13058
	Шешминка икенче	1-138 кварталлар	13012
	Барлығы		36373
Урман питомниклары булдыру һәм аларны эксплуатацияләү (РФ Урман кодексының 25, 39.1 статьялары)	Казанка	1-81 кварталлар	10303
	Светлогорский	Кварталлар: 1-92	13058
	Шешминка икенче	1-138 кварталлар	13012
	Барлығы		36373

Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Кишәрлек урманчылыгының аталышы	Кварталлар яки аларның өлешләре исемлегә	Мәйданы, гектар
1	2	3	4
Жир асты байлыklarын геологик өйрәнү, файдалы казылмаларны эзләнү һәм табу (РФ Урман кодексының 25, 43 статьялары) Тыела: урман-парк зоналары, яшел зоналар, шәһәр урманнары; РФ Урман кодексының 114 статьясы нигезендә, жир асты байлыklarын геологик өйрәнү урман-парк зоналарында рөхсәт ителә	Казанка	1-81 кварталлар	10303
	Светлогорский	Кварталлар: 1-92	13058
	Шешминка икенче	1-138 кварталлар	13012
	Барлығы		36373
Сусаглагычлар һәм бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү (РФ Урман кодексының 25, 44 статьялары)	Казанка	1-81 кварталлар	10303
	Светлогорский	Кварталлар: 1-92	13058
	Шешминка икенче	1-138 кварталлар	13012
	Барлығы		36373
Чыбыклы объектлар төзү, аларны үзгәртеп кору, эксплуатацияләү (РФ Урман кодексының 25, 45 статьялары) Тыела: урман паркы зоналары. Гамәлдәге чыбыклы объектлар, шул исәптән, Россия Федерациясе Урман кодексында әлеге куллану төре буенча чикләүләр кертелгән яклагыч урманнар категориясендә дә, кулланылырга мөмкин	Казанка	1-81 кварталлар	10303
	Светлогорский	Кварталлар: 1-92	13058
	Шешминка икенче	1-138 кварталлар	13012
	Барлығы		36373
Агач материалы һәм башка төрле урман ресурслары эшкәртү (РФ Урман кодексының 25, 46 статьялары) Тыела: яклаучы урманнар, махсус сакланыла торган кишәрлекләр	Казанка	Кварталлар: 2-6, 8-9, 14, 16-19, 29, 30, 32, 34, 36, 37, 40-44, 48-54, 56-70, квартал өлешләре: 1, 7, 10-13, 15, 27, 28, 31, 33, 35, 38, 39, 45, 47, 55, 71	8778
	Светлогорский	Кварталлар: 4-11, 13, 14, 16-37, 40-64, 66, 70-71, 73, 75-80, квартал өлешләре: 12, 15, 38, 39, 65, 67-69, 72, 74, 81	12432
	Шешминка икенче	Кварталлар: 1-27, 30-37, 39, 42-48, 51-52, 55, 56, 58-62, 65, 67-70, 73, 74, 77-79, 81-83, 85-100, 113-117, квартал өлешләре: 28, 29, 38, 40, 41, 49, 50, 53, 54, 57, 63, 64, 66, 71, 72, 75, 80, 84	11530
	Барлығы		32740
Дини эшчәнлекне гамәлгә ашыру (РФ Урман кодексының 25, 47 статьялары)	Казанка	1-81 кварталлар	10303
	Светлогорский	Кварталлар: 1-92	13058
	Шешминка икенче	1-138 кварталлар	13012
	Барлығы		36373

2 нче бүлек. Урманнарда рөхсәтле файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары, урманнарны саклау, яклау һәм яңадан торгызу нормативлары

2.1. Урманнарда агач материалы эзерләү өчен рөхсәтле файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

«Татарстан Республикасында урманнарда файдалану турында» 2008 елның 22 маендагы 22-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законнда каралган искәртмәле очракларда урман утыртмаларын сату-алу шартнамәләре нигезендә дәүләт ихтыяжларын яки муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен агач материалы эзерләүне гамәлгә ашыру рөхсәт ителә.

Чикләрендә агач материалы эзерләү өчен урманнарда файдалану рөхсәт ителгән кварталлар исемлегенә 7 нче таблицада күрсәтелә.

Диләнкәдә (урман кишәрлегенә кисү өчен билгеләнгән урман утыртмалары урнашкан бер өлешендә, урман-таксация бүлемтегендә, урман кварталында) агач материалы эзерләү өчен түбәндәгеләрне кисү рөхсәт ителә (РФ Урман кодексының 16 статьясы):

- 1) өлгергән, картайган урман утыртмаларын;
- 2) урманнарны тәрбия кылганда, һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кискәндә урта яшьле, өлгереп килүче, өлгергән, картайган урман утыртмаларын;
- 3) РФ Урман кодексының 13, 14 һәм 21 статьяларында каралган объектларны төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү өчен билгеләнгән урман кишәрлекләрендә теләсә нинди яшьтәге урман утыртмаларын.

Агач материалы эзерләү эше эксплуатация урманнарында, яклаучы урманнарда гамәлгә ашырыла, әгәр РФ Урман кодексында, бүтән федераль законнарда башкасы каралмаса.

Эксплуатация урманнарында агач эзерләү максатында тоташ һәм сайланма кисүләргә гамәлгә ашырыла.

Сайланма кисүләргә үзләренә эйләнә-тирәлеккә хасил итү, су саклау, санитария-гигиена, савыктыру һәм башка төрле файдалы вазыйфаларын югалта баручы, яклаучы урманнарның максатчан билгеләнешен һәм алар үти торган файдалы вазыйфаларның сакланышын тәмин итүче урман утыртмаларын алмаштырырга ирек бирмәсә һәм РФ Урман кодексының 21 статьясының 5.1 өлешендә каралган очракларда яклаучы урманнарда тоташ кисүләргә гамәлгә ашырыла.

Урман агачларын кисү, тарттыру, өлешчә эшкәртү, саклау, эзерләнгән агач материалын алып чыгу агач материалы эзерләү максатларында урман кишәрлегенән файдаланучы зат тарафыннан урман декларациясе буенча декларацияләнә торган чор башланган датадан 12 ай эчендә гамәлгә ашырыла. Агач материалы урман агачларын сату-алу шартнамәсе яисә РФ Урман кодексының 19 статьясының 5 өлешендә күрсәтелгән контракт нигезендә эзерләнгән очракта,

агачларны кисү, тарттыру, өлешчә эшкәртү, саклау, алып чыгу эшләре шартнамәдә яисә контрактта билгеләнгән вакыт эчендә тиешенчә гамәлгә ашырыла.

Файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләменнән (агач алуның рөхсәт ителгән күләменнән) артып китүче күләмдә, шулай ук кисентеләр яшен бозып, агач материалы эзерләү тыела.

2.1.1. Өлгергән һәм картайган урман утыртмаларын кисү буенча файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләме

Файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләмен исәпләп чыгару РФ Урман кодексының 29 статьясы, «Файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләмен исәпләп чыгару тәртибен раслау турында» 2011 елның 27 маендагы 191 номерлы Рослесхоз боерыгы, «Кисентеләрнең яшен билгеләү турында» 2015 елның 9 апрелендәге 105 номерлы Рослесхоз боерыгы нигезендә гамәлгә ашырыла.

Әлеге урман хужалыгы регламентының гамәлдә булу чорына өлгергән һәм картайган урман утыртмаларын сайланма кисүләр буенча файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләме 8 нче таблицада китерелә.

Әлеге урман хужалыгы регламентының гамәлдә булу чорына өлгергән һәм картайган агачларны сайланма кисүләр буенча диләнке исәпләмәсе 9 нчы таблицада китерелә.

**Урман хужалыгы регламенты гамэлдә булу чорына өлгергән һәм картайган урман утыртмаларын сайланма кисүләр
буенча файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләме**

Күрсәткечләр	Барлыгы		шул исәптән тулылыгы буенча											
	гектар	мең куб.метр	1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,3-0,5	
			гектар	мең куб.метр	гектар	мең куб.метр	гектар	мең куб.метр	гекта р	мең куб.метр	гектар	мең куб.метр	гекта р	мең куб.метр
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Урманнарның максатчан билгеләнеше: яклагыч урманнар														
Яклагыч урманнар категориясе - яклагыч урман полосаларында урнашкан урманнар (тимер юл транспорты турында Россия Федерациясе законнары, автомобиль юллары турында һәм юл эшчәнлеге турында законнар нигезендә билгеләнгән тиммер юлларга бүлп бирелгән полосалар чикләрендә һәм автомобиль юлларының юл буе полосаларында урнашкан урманнар)														
Хужалык бүлемтеге: юкә														
Барлыгы хисапка кертелгән	42	10,9	-	-	-	-	-	-	13	3,4	29	7,5	-	-
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты	-	-	-	-	-	-	-	-	-	25	-	15	-	-
1 мәртәбәдә сайлана торган запас	42	2	-	-	-	-	-	-	-	0,9	-	1,1	-	-
Уртача кабатлану чоры	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
тамыр	-	0,2	-	-	-	-	-	-	-	0,1	-	0,1	-	-
Матди кыйммәт	-	0,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,1	-	-
эшкә яраклы	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Яклагыч урманнар категориясе - урман-дала урманнары (дала зонасында, урман-дала зонасында урнашкан, саклау функцияләрен үти торган урманнар)														
Хужалык бүлемтеге - 1-3 б караган тәбәнәк кәүсәле имән														
Барлыгы хисапка кертелгән	94	18,2	-	-	-	-	-	-	17	3,7	77	14,5	-	-
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты	-	16	-	-	-	-	-	-	-	25	-	15	-	-
1 мәртәбәдә сайлана торган запас	-	3,0	-	-	-	-	-	-	-	0,9	-	2,1	-	-
Уртача кабатлану чоры	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
тамыр	-	0,3	-	-	-	-	-	-	-	0,1	-	0,2	-	-
Матди кыйммәт	-	0,2	-	-	-	-	-	-	-	0,1	-	0,1	-	-
эшкә яраклы	-	0,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,1	-	-

Күрсәткечләр	Барлығы		шул исәптән тулылығы буенча											
	гектар	мең куб.метр	1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,3-0,5	
			гектар	мең куб.метр	гектар	мең куб.метр	гектар	мең куб.метр	гектар	мең куб.метр	гектар	мең куб.метр	гектар	мең куб.метр
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Хужалык бүлемтеге: каен														
Барлығы хисапка кертелгән	116	25,5	-	-	2	0,8	24	6,4	77	16,6	13	1,7	-	-
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты	-	25	-	-	-	30	-	30	-	25	-	15	-	-
1 мәртәбәдә сайлана торган запас	-	6,7	-	-	-	0,2	-	1,9	-	4,2	-	0,4	-	-
Уртача кабатлану чоры	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
тамыр	-	0,7	-	-	-	-	-	0,2	-	0,4	-	0,1	-	-
Матди кыйммәт	-	0,6	-	-	-	-	-	0,2	-	0,3	-	0,1	-	-
эшкә яраклы	-	0,4	-	-	-	-	-	0,1	-	0,3	-	-	-	-
Хужалык бүлемтеге: усак														
Барлығы хисапка кертелгән	47	11,1	-	-	-	-	10	2,2	17	4,5	20	4,4	-	-
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты	-	22	-	-	-	-	-	30	-	25	-	15	-	-
1 мәртәбәдә сайлана торган запас	-	2,4	-	-	-	-	-	0,7	-	1,1	-	0,6	-	-
Уртача кабатлану чоры	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
тамыр	-	0,3	-	-	-	-	-	0,1	-	0,1	-	0,1	-	-
Матди кыйммәт	-	0,2	-	-	-	-	-	0,1	-	0,1	-	-	-	-
эшкә яраклы	-	0,1	-	-	-	-	-	-	-	0,1	-	-	-	-
Хужалык бүлемтеге: соры зирек														
Барлығы хисапка кертелгән	1	0,2	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0,2	-	-
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты	-	15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	-	-
1 мәртәбәдә сайлана торган запас	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Уртача кабатлану чоры	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
тамыр	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Матди кыйммәт	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
эшкә яраклы	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Хужалык бүлемтеге: 4-5 б. караган тәбәнәк кәүсәле имән														

Күрсәткечләр	Барлыгы		шул исәптән тулылыгы буенча											
	гектар	мең куб.метр	1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,3-0,5	
			гектар	мең куб.метр	гектар	мең куб.метр	гектар	мең куб.метр	гектар	мең куб.метр	гектар	мең куб.метр	гектар	мең куб.метр
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Барлыгы хисапка кертелгән	1	0,1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0,1	-	-
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты	-	15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	-	-
1 мәртәбәдә сайлана торган запас	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Уртача кабатлану чоры	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
тамыр	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Матди кыйммәт	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
эшкә яраклы	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Хужалык бүлемтеге: юкә														
Барлыгы хисапка кертелгән	30	7,3	-	-	-	-	6	2,0	11	2,8	13	2,5	-	-
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты	-	20	-	-	-	-	-	30	-	25	-	15	-	-
1 мәртәбәдә сайлана торган запас	-	2,4	-	-	-	-	-	0,6	-	0,7	-	1,1	-	-
Уртача кабатлану чоры	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
тамыр	-	0,2	-	-	-	-	-	-	-	0,1	-	0,1	-	-
Матди кыйммәт	-	0,2	-	-	-	-	-	-	-	0,1	-	0,1	-	-
эшкә яраклы	-	0,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,1	-	-
Яклагыч урман категорияләре буенча жәмгысе														
Барлыгы хисапка кертелгән	289	62,4	-	-	2	0,8	40	10,6	122	27,6	125	23,4	-	-
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1 мәртәбәдә сайлана торган запас	-	-	-	-	-	0,2	-	3,2	-	6,9	-	4,2	-	-
Уртача кабатлану чоры	31	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:	-	1,5	-	-	-	0,3	-	0,7	-	0,5	-	-	-	-
тамыр	-	1,2	-	-	-	0,3	-	0,6	-	0,3	-	-	-	-
Матди кыйммәт	-	0,7	-	-	-	0,1	-	0,4	-	0,2	-	-	-	-
эшкә яраклы	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Яклаучы урманнарда урманчылык буенча барлыгы ирекле сайланма кисү														
Барлыгы хисапка кертелгән	331	73,3			2	0,8	40	10,6	135	31,0	154	30,9	-	-

Күрсәткечләр	Барлыгы		шул исәптән тулылыгы буенча											
	гектар	мең куб.метр	1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,3-0,5	
			гектар	мең куб.метр	гектар	мең куб.метр	гектар	мең куб.метр	гектар	мең куб.метр	гектар	мең куб.метр	гектар	мең куб.метр
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты	-	-	-	-	-	-	-	35	-	25	-	15	-	-
1 мәртәбәдә сайлана торган запас	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Уртача кабатлану чоры	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:	35	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
тамыр	-	1,7	-	-	-	-	-	0,3	-	0,8	-	0,6	-	-
Матди кыйммәт	-	1,3	-	-	-	-	-	0,3	-	0,6	-	0,4	-	-
эшкә яраклы	-	0,7	-	-	-	-	-	0,1	-	0,4	-	0,2	-	-
Яклаучы урманнарда урманчылык буенча барлыгы каты яфраклылар														
Барлыгы хисапка кертелгән	95	18,3	-	-	-	-	-	-	17	3,7	78	14,6	-	-
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1 мәртәбәдә сайлана торган запас	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Уртача кабатлану чоры	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
тамыр	-	0,3	-	-	-	-	-	-	-	0,1	-	0,2	-	-
Матди кыйммәт	-	0,2	-	-	-	-	-	-	-	0,1	-	0,1	-	-
эшкә яраклы	-	0,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,1	-	-
Яклаучы урманнарда урманчылык буенча барлыгы йомшак яфраклылар														
Барлыгы хисапка кертелгән	236	55,0			2	0,8	42	11,1	117	27,2	75	15,9	-	-
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты	-	-	-	-	-	-	-	35	-	25	-	15	-	-
1 мәртәбәдә сайлана торган запас	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Уртача кабатлану чоры	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:	26	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
тамыр	-	1,4	-	-	-	-	-	0,3	-	0,7	-	0,4	-	-
Матди кыйммәт	-	1,1	-	-	-	-	-	0,3	-	0,5	-	0,3	-	-
эшкә яраклы	-	0,6	-	-	-	-	-	0,1	-	0,4	-	0,1	-	-
Урманнарның максатчан билгеләнеше - файдаланыла торган урманнар														
Хужалык бүлемтеге: нарат														
Барлыгы хисапка кертелгән	26	9,7	-	-	-	-	8	3,6	12	4,4	3	1,0	3	0,7

Өлгөргөн һәм картайган урман утыртмаларын кисү буенча файдалану өчен билгелэнгән дилэнке күләме

Хужалык бүлөмгө һәм өстенлек итүче токым	Урман үсемлекләре калпаган жирләр, барлыгы	Шул исәптән яшь төркөмнәре буенча						Өлгөргөн һәм картайган утыртмалар запасы, мең куб.метр	1 га эксплуатация фондына уртача запасы, куб.метр	Тамыр массасының уртача үсеше, мең куб.метр	Кисентенс яше	Исәпкә тотылачак дилэнкеләр, мең куб.метр				Киңәш ителә торган дилэнке хисабы				Эксплуатация фондыннан файдалану саны	Утыртмаларның күздә тотылган калдык өлеше, гектар			
		Үрентеләр	Урта яшьле		Өлгөргөн һәм картайган	Өлгөргөн һәм картайган	Эзлекле файдалануда					2 яшь төркөмнә карый торган	1 нче яшь төркөмнә карый торган	Интеграл	Майданы, гектар	тамыр запасы, мең куб.метр	Матди кыйммәткә әйләндерелә				Өлгөргөн һәм картайган	Өлгөргөн һәм картайган		
			Барлыгы	хисапка кертелгән													Өлгөргөн һәм картайган	Барлыгы	шул исәптән эшлекле				Матди кыйммәткә әйләндереп була	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	18	19	20	21	22	23	24	25	
Урманнарның максатчан билгеләнеше - файдаланыла торган урманнар																								
Тоташ кисү																								
Нарат	1953	736	978	978	115	124		38,8	313	8,7	81/5	22	18	6	11	6	1,9	1,7	1,4	84	21	362	100	
Чыршы	979	979								2,9	81/5	11												
Биек кәүсәле имән	1004	853	151	9						2,6	101/6	9												
1-3 б караган тәбәнәк кәүсәле имән	590	1	26	25	129	434	90	73,3	173	1,5	122/9	10	20	29	20	20	3,3	3	2,0	67	52	25	367	
Тәбәнәк кәүсәле 4-5б бонитетль имән	24	2				23	22	2,5	123				1	1	1	1	0,1	0,1			20		14	
Өрәнге	672	152	366	90	101	53	11	5,4	101	1,8	61/7	10	8	8	9	5	0,5	0,4	0,2	50	10	90	104	
Карама	12	8	1			3		0,6	171		61/7										20		2	
Каен	3006	48	1991	1664	785	182	14	35,5	196	11,0	61/7	46	58	48	57	18	3,6	3,3	1,7	52	10	1664	794	

Хужалык бүлөмгөтө һәм өстөнлек итүче токым	Урман үсемлекләре каллаган жирләр, барлығы	Шул исәптән яшь төркөмнәре буенча						Өлгөргән һәм картайган утыртмалар запасы, мең куб. метр	1 га эксплуатация фондына уртача запасы, куб. метр	Тамыр массасының уртача үсеше, мең куб. метр	Кисентенең яше	Исәпкә тотылачак диләнкеләр, мең куб. метр				Киңәш ителә торган диләнке хисабы					Эксплуатация фондыннан файдалану саны	Утыртмаларның күздә тотылган калдык өлеше, гектар		
		Үрентселәр	Урта яшьле		Өлгөргән һәм картайган	Өлгөргән һәм картайган	Эзлекле файдалануда					2 яшь төркөмнә карый торган	1 нче яшь төркөмнә карый торган	Интеграл	Мәйданы, гектар	тамыр запасы, мең куб. метр	Матди кыйммәткә әйләндерелә			Өлгөргән килүче		Өлгөргән һәм картайган		
			Барлығы	хисапка кертелгән													Барлығы	Шул исәптән, картайган	Барлығы				шул исәптән эшлекле	Матди кыйммәткә әйләндереп була
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	18	19	20	21	22	23	24	25	
усак	9940	1378	1449	1449	1471	5641	360	1385,7	246	47,1	82/5	221	285	355	268	276	68	56,4	22,6	40	49	1449	4346	
Кара зирек	33		29	14	4				136	0,1	61/7	1										14	2	
соры зирек	8					8		0,7	90		41/5			1							30		5	
Юкә	7183	223	2360	733	1491	3108	1330	686,2	221	23	122/9	110	178	230	182	178	39,5	35,9	19,7	55	46	733	2823	
тал	21	7	14	14						0,2	41/9	1										14		
Тирәк	8	5	3	3							31/9											2		
Кисү ысуллары буенча жәмгысе																								
	25433	4392	7368	4979	4096	9576	1827	2228,7	98,9			441	568	678	548	504	116,9	100,8	47,6			4354	8624	
алардан:																								
Ылыслы	2932	1715	978	978	115	124		38,8	11,6			33	18	6	11	6	1,9	1,7	1,4			362	100	
Каты яфраклы	2302	1016	544	124	230	5136	123	81,8	5,9			29	29	38	30	26	3,9	3,5	2,2			115	560	
Йомшак яфраклы	20199	1661	5846	3877	3751	8939	1704	2108,1	81,4			379	521	634	507	472	111,1	95,6	44,0			3877	7964	

2.1.2. Урманнарны тәрбияләгәндә урта яшьле, өлгереп килүче, өлгергән һәм картайган урман утыртмаларын кисү буенча файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләме (агач материалы алуның ел саен рөхсәт ителгән күләме)

10 нчы таблица.

Урманнарны тәрбияләгәндә урта яшьле, өлгереп килүче, өлгергән һәм картайган урман утыртмаларының файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләме (агач материалы алуның ел саен рөхсәт ителгән күләме)

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карау төрләре						Жәмгысе
			Сирәк-ләү	Аркылы кисү	Яңартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән агачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Урманнарның максатчан билгеләнеше: яклагыч урманнар									
Ылыслы									
Өстенлек итүче токым - Нарат									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар/ куб.метр	8,6/ 450	89,5/ 6080	-	-	-	-	98,1/ 6530
2	Кабатлану чоры	ел	10	15	-	-	-	-	-
3	Ел саен файдалану күләме:	-	-	-	-	-	-	-	-
	Мәйданы	гектар	0,9	6,0	-	-	-	-	6,9
	Сайлана торган тамыр запасы	мең куб.метр	0,045	0,397	-	-	-	-	0,442
	Матди кыйммәт	мең куб.метр	0,034	0,338	-	-	-	-	0,372
	эшкә яраклы	мең куб.метр	0,024	0,239	-	-	-	-	0,263
Ылыслы хужалык буенча жәмгысе									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар/ куб.метр	8,6/ 450	89,5/ 6080	-	-	-	-	98,1/ 6530
2	Кабатлану чоры	ел	10	15	-	-	-	-	-
3	Ел саен файдалану күләме:	-	-	-	-	-	-	-	-
	Мәйданы	гектар	0,9	6,0	-	-	-	-	6,9
	Сайлана торган тамыр запасы	мең куб.метр	0,045	0,406	-	-	-	-	0,451
	Матди кыйммәт	мең куб.метр	0,034	0,338	-	-	-	-	0,372
	эшкә яраклы	мең куб.метр	0,024	0,239	-	-	-	-	0,263
Каты яфраклы									

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карау төрләре						Жәмгысе
			Сирәк-ләү	Аркылы кисү	Янартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән агачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Мәйданы	гектар	5,9	-	-	-	-	-	5,9
	Сайлана торган тамыр запасы	мең куб.метр	0,255	-	-	-	-	-	0,255
	Матди кыйммәт	мең куб.метр	0,155	-	-	-	-	-	0,155
	эшкә яраклы	мең куб.метр	0,072	-	-	-	-	-	0,072
Яклагыч урманнар буенча жәмгысе									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар/ куб.метр	71,3/ 3190	89,5/ 6080	-	-	-	-	160,8/ 9270
2	Кабатлану чоры	ел	10	15	-	-	-	-	-
3	Ел саен файдалану күләме:	-	-	-	-	-	-	-	-
	Мәйданы	гектар	7,2	6,0	-	-	-	-	13,2
	Сайлана торган тамыр запасы	мең куб.метр	0,319	0,406	-	-	-	-	0,725
	Матди кыйммәт	мең куб.метр	0,199	0,338	-	-	-	-	0,537
	эшкә яраклы	мең куб.метр	0,100	0,239	-	-	-	-	0,339
Урманнарның максатчан билгеләнеше - файдаланыла торган урманнар									
Блыслы									
Өстенлек итүче токым - Нарат									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар/ куб.метр	80,2/ 3330	511,8/ 36300	-	-	-	-	592,0/ 39630
2	Кабатлану чоры	ел	10	15	-	-	-	-	-
3	Ел саен файдалану күләме:	-	-	-	-	-	-	-	-
	Мәйданы	гектар	8,0	34,1	-	-	-	-	42,1
	Сайлана торган тамыр запасы	мең куб.метр	0,333	2,420	-	-	-	-	2,753
	Матди кыйммәт	мең куб.метр	0,247	1,967	-	-	-	-	2,214
	эшкә яраклы	мең куб.метр	0,166	1,386	-	-	-	-	1,552
Өстенлек итүче токым - Чыршы									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар/ куб.метр	162,0/ 6180	-	-	-	-	-	162,0/ 6180
2	Кабатлану чоры	ел	10	-	-	-	-	-	10
3	Ел саен файдалану күләме:	-	-	-	-	-	-	-	-
	Мәйданы	гектар	16,2	-	-	-	-	-	16,2
	Сайлана торган тамыр запасы	мең куб.метр	0,618	-	-	-	-	-	0,618
	Матди кыйммәт	мең куб.метр	0,458	-	-	-	-	-	0,458

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карау төрләре						Жәмгысе
			Сирәк-ләү	Аркылы кисү	Янартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән ағачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	эшкә яраклы	мең куб.метр	0,311	-	-	-	-	-	0,311
Ылыслы хужалык буенча жәмгысе									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар/ куб.метр	242,2/ 9510	511,8/ 36300	-	-	-	-	754,0/ 45810
2	Кабатлану чоры	ел	10	15	-	-	-	-	-
3	Ел саен файдалану күләме:	-	-	-	-	-	-	-	-
	Мәйданы	гектар	24,2	34,1	-	-	-	-	58,3
	Сайлана торган тамыр запасы	мең куб.метр	0,951	2,420	-	-	-	-	3,371
	Матди кыйммәт	мең куб.метр	0,705	1,967	-	-	-	-	2,672
	эшкә яраклы	мең куб.метр	0,477	1,386	-	-	-	-	1,863
Каты яфраклы									
Өстенлек итүче токым - Имән									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар/ куб.метр	74,1/ 2630	41,9/ 1230	-	-	-	-	116,0/ 3860
2	Кабатлану чоры	ел	10	15	-	-	-	-	-
3	Ел саен файдалану күләме:	-	-	-	-	-	-	-	-
	Мәйданы	гектар	7,4	2,8	-	-	-	-	10,2
	Сайлана торган тамыр запасы	мең куб.метр	0,263	0,082	-	-	-	-	0,345
	Матди кыйммәт	мең куб.метр	0,159	0,065	-	-	-	-	0,224
	эшкә яраклы	мең куб.метр	0,063	0,031	-	-	-	-	0,094
Каты яфраклы хужалык буенча жәмгысе									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар/ куб.метр	74,1/ 2630	41,9/ 1230	-	-	-	-	116,0/ 3860
2	Кабатлану чоры	ел	10	15	-	-	-	-	-
3	Ел саен файдалану күләме:	-	-	-	-	-	-	-	-
	Мәйданы	гектар	7,4	2,8	-	-	-	-	10,2
	Сайлана торган тамыр запасы	мең куб.метр	0,263	0,082	-	-	-	-	0,345
	Матди кыйммәт	мең куб.метр	0,159	0,065	-	-	-	-	0,224
	эшкә яраклы	мең куб.метр	0,063	0,031	-	-	-	-	0,094
Йомшак яфраклылар									
Өстенлек итүче токым - Каен									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар/ куб.метр	42,9/ 1830	130,3/ 7830	-	-	-	-	173,2/ 9660

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карау төрләре						Жәмгысе
			Сирәк-ләү	Аркылы кисү	Янартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән ағачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2	Кабатлану чоры	ел	10	15	-	-	-	-	-
3	Ел саен файдалану күләме:	-	-	-	-	-	-	-	-
	Мәйданы	гектар	4,3	13,0	-	-	-	-	17,3
	Сайлана торган тамыр запасы	мең куб.метр	0,183	0,783	-	-	-	-	0,966
	Матди кыйммәт	мең куб.метр	0,125	0,602	-	-	-	-	0,727
	эшкә яраклы	мең куб.метр	0,069	0,357	-	-	-	-	0,426
Өстенлек итүче токым - Усак									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар/ куб.метр	556,6/ 15750	678,7/ 28900	-	-	-	-	1235,3/ 44650
2	Кабатлану чоры	ел	10	15	-	-	-	-	-
3	Ел саен файдалану күләме:	-	-	-	-	-	-	-	-
	Мәйданы	гектар	55,7	67,9	-	-	-	-	123,6
	Сайлана торган тамыр запасы	мең куб.метр	1,575	2,890	-	-	-	-	4,465
	Матди кыйммәт	мең куб.метр	0,990	2,141	-	-	-	-	3,131
	эшкә яраклы	мең куб.метр	0,465	0,809	-	-	-	-	1,274
Өстенлек итүче токым - Юкә									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар/ куб.метр	200,1/ 6350	17,8/ 800	-	-	-	-	217,9/ 7150
2	Кабатлану чоры	ел	10	15	-	-	-	-	-
3	Ел саен файдалану күләме:	-	-	-	-	-	-	-	-
	Мәйданы	гектар	20,0	1,2	-	-	-	-	21,2
	Сайлана торган тамыр запасы	мең куб.метр	0,635	0,053	-	-	-	-	0,688
	Матди кыйммәт	мең куб.метр	0,364	0,043	-	-	-	-	0,407
	эшкә яраклы	мең куб.метр	0,214	0,021	-	-	-	-	0,235
Йомшак яфраклы хужалык буенча жәмгысе									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар/ куб.метр	799,6/ 23930	826,8/ 37530	-	-	-	-	1626,4/ 61460
2	Кабатлану чоры	ел	10	15	-	-	-	-	-
3	Ел саен файдалану күләме:	-	-	-	-	-	-	-	-
	Мәйданы	гектар	80,0	82,1	-	-	-	-	162,1
	Сайлана торган тамыр запасы	мең куб.метр	2,393	3,726	-	-	-	-	6,119
	Матди кыйммәт	мең куб.метр	1,479	2,786	-	-	-	-	4,265

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карау төрләре						Жәм-гысе
			Сирәк-ләү	Аркылы кисү	Янартып кисү	Рәвшен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән агачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Мәйданы	гектар	7,8	2,8	-	-	-	-	10,6
	Сайлана торган тамыр запасы	мең куб.метр	0,282	0,082	-	-	-	-	0,364
	Матди кыйммәт	мең куб.метр	0,169	0,065	-	-	-	-	0,234
	эшкә яраклы	мең куб.метр	0,067	0,031	-	-	-	-	0,098
Йомшак яфраклылар									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар/ куб.метр	858,6/ 26480	826,8/ 37530	-	-	-	-	1685,4/ 64010
2	Кабатлану чоры	ел	10	15	-	-	-	-	-
3	Ел саен файдалану күләме:	-	-	-	-	-	-	-	-
	Мәйданы	гектар	85,9	82,1	-	-	-	-	168
	Сайлана торган тамыр запасы	мең куб.метр	2,648	3,726	-	-	-	-	6,374
	Матди кыйммәт	мең куб.метр	1,634	2,786	-	-	-	-	4,420
	эшкә яраклы	мең куб.метр	0,820	1,187	-	-	-	-	2,007
шул исәптән кишәрлек урманчылыклары буенча									
Яклаучы урманнар:									
Казанка кишәрлеге урманчылыгы									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар/ куб.метр	69,3/ 3110	0,7/ 50	-	-	-	-	70,0/ 3160
2	Кабатлану чоры	ел	10	15	-	-	-	-	-
3	Ел саен файдалану күләме:	-	-	-	-	-	-	-	-
	Мәйданы	гектар	7,0	0,1	-	-	-	-	7,1
	Сайлана торган тамыр запасы	куб.метр	311	3	-	-	-	-	314
	Матди кыйммәт	куб.метр	196	3	-	-	-	-	199
	эшкә яраклы	куб.метр	99	2	-	-	-	-	101
Светлогорский кишәрлеге урманчылыгы									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар/ куб.метр	2,0/ 80	11,8/ 800	-	-	-	-	13,8/ 880
2	Кабатлану чоры	ел	10	15	-	-	-	-	-
3	Ел саен файдалану күләме:	-	-	-	-	-	-	-	-
	Мәйданы	гектар	0,2	0,8	-	-	-	-	1,0
	Сайлана торган тамыр запасы	куб.метр	8	54	-	-	-	-	62
	Матди кыйммәт	куб.метр	3	40	-	-	-	-	43
	эшкә яраклы	куб.метр	2	28	-	-	-	-	30

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карау төрләре						Жәмгысе
			Сирәк-ләү	Аркылы кисү	Янартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән ағачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Мәйданы	гектар	13,0	11,0	-	-	-	-	24,0
	Сайлана торган тамыр запасы	куб.метр	318	546	-	-	-	-	864
	Матди кыйммәт	куб.метр	207	439	-	-	-	-	646
	эшкә яраклы	куб.метр	117	280	-	-	-	-	397
Кишәрлек урманчылыклары буенча барлыгы									
Казанка кишәрлеге урманчылыгы буенча барлыгы									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар/ куб.метр	594,4/ 21370	596,2/ 32410	-	-	-	-	1190,6/ 53780
2	Кабатлану чоры	ел	10	15	-	-	-	-	-
3	Ел саен файдалану күләме:	-	-	-	-	-	-	-	-
	Мәйданы	гектар	59,6	52,5	-	-	-	-	112,1
	Сайлана торган тамыр запасы	куб.метр	2137	2753	-	-	-	-	4890
	Матди кыйммәт	куб.метр	1403	2101	-	-	-	-	3504
	эшкә яраклы	куб.метр	787	1069	-	-	-	-	1856
Светлогорский кишәрлеге урманчылыгы буенча барлыгы									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар/ куб.метр	463/ 14710	659,4/ 36390	-	-	-	-	1122,4/ 51100
2	Кабатлану чоры	ел	10	15	-	-	-	-	-
3	Ел саен файдалану күләме:	-	-	-	-	-	-	-	-
	Мәйданы	гектар	46,2	56,2	-	-	-	-	102,4
	Сайлана торган тамыр запасы	куб.метр	1471	2986	-	-	-	-	4457
	Матди кыйммәт	куб.метр	932	2320	-	-	-	-	3252
	эшкә яраклы	куб.метр	484	1284	-	-	-	-	1768
Чишмә икенче кишәрлеге урманчылыгы буенча барлыгы									
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар/ куб.метр	129,8/ 3180	214,4/ 12340	-	-	-	-	344,2/ 15520
2	Кабатлану чоры	ел	10	15	-	-	-	-	-
3	Ел саен файдалану күләме:	-	-	-	-	-	-	-	-
	Мәйданы	гектар	13,0	16,3	-	-	-	-	29,3
	Сайлана торган тамыр запасы	куб.метр	318	895	-	-	-	-	1213
	Матди кыйммәт	куб.метр	207	735	-	-	-	-	942
	эшкә яраклы	куб.метр	117	490	-	-	-	-	607

Тәрбияви кәсүләр Россия Табигать министрлығының «Урманнарны карау кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 30 июлендәге 534 номерлы боерыгы нигезендә башкарыла.

Урманны карау буенча кәсүнең яшь чорлары боерык нигезендә 11 нче таблицада китерелә.

11 нче таблица.

Урманны карау буенча кәсүләрнең яшь чорлары

Урманнарны караганда кәсү төрләре	Урман утыртмаларының яше, ел				
	Кисенте яшенә карап, шытым бирүче агач тоқымыннан барлыкка килгән орлыклы һәм беренче генерацияле ылыслы һәм каты яфраклы		Кисенте яшенә карап, башка агач токымнары		
	100 елдан артык	100 елдан азрак	60 елдан артык	50-60 яшь	50 елдан азрак
1	2	3	4	5	6
Яктылык кертү өчен кәсү	10 кадәр	10 кадәр	10 кадәр	10 кадәр	5 кадәр
Кирәкмәгән үсемлекләргә кәсү	11-20	11-20	11-20	11-20	6-10
Сирәкләү	21 - 60	21-40	21-40	21-30	11-20
Аркылы кәсү	60 артык	40 артык	40 артык	30 артык	20 артык

Үсү шартлары типларын, караганчыга кадәр составы буенча утыртмаларның төркемен, бонитетлар классларын, чыбылдыкның караганнан соңгы минималь йомыклығын, агачлар саны яисә массасы буенча сайлау процентын күрсәтеп, өстенлек итүче һәр токым буенча тәрбияви кәсү режимы нормативлары 12 нче таблицада китерелә.

12 нче таблица.

Тәрбияви кәсү режимының нормативлары

Урман утыртмаларының кәсүгә кадәр составы	Урман типлары төркемнәре (бонитет классы)	Тәрбияли башлау яше, ел	Сирәкләү		Аркылы кәсү		Кисенте яшенә (өлгерү дәрәжәсенә) карата максатчан составы
			Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклығы	Кәсү ешлыгы, запасы буенча проценты	Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклығы	Кәсү ешлыгы, запасы буенча проценты	
			Караганнан соң	Кабатланучанлыгы (ел)	Караганнан соң	Кабатланучанлыгы (ел)	
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Нарат утыртмалары							
1.1. Нарат утыртмалары, саф һәм 2 берәмлеккә кадәр яфраклы катнашмалы	мүкле (III-IV)	8-10	0,9 0,7	15-20 10-15	0,9 0,8	10-15 15-20	8Нарат 2Каен
	нарат жиләкле (II-I)	5-10	0,8 0,6	20-25 10-12	0,8 0,7	15-20 15-20	(8-9) Нарат (1-2)

Урман утыртмаларының кесүүгә кадәрге составы	Урман типлары төркемнәре (бонитет классы)	Тәрбияли башлау яше, ел	Сирәкләү		Аркылы кесүү		Кисенте яшенә (өлгерү дәрәжәсенә) карата максатчан составы
			Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклығы	Кесүү ешлығы, запасы буенча проценты	Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклығы	Кесүү ешлығы, запасы буенча проценты	
			Караганнан соң	Кабатланучанлығы (ел)	Караганнан соң	Кабатланучанлығы (ел)	
1	2	3	4	5	6	7	8
							Каен
	катлаулы (I-Ia)	5-10	0,8 0,6	20-30 10-12	0,8 0,7	20-25 15-20	(9-10) Нарат (1-+) Каен
	кара жиләкле (I-II)	5-10	0,9 0,7	20-25 10-12	0,8 0,7	15-20 15-20	(8-9) Нарат (1-2) Каен
	озын мүкле (III)	8-10	0,9 0,7	15-20 10-15	0,9 0,8	10-15 15-20	8Нарат 2Каен
1.2. Составында нарат өстенлек итүче наратлы-яфраклы (5-7 нарат, 3-5 яфраклы)	мүкле (III-IV)	4-7	0,9 0,7	20-30 10-15	0,9 0,8	15-20 15-20	(7-8) Нарат (2-3) Каен
	нарат жиләкле (II-I)	3-6	0,7 0,5	30-40 10-15	0,7 0,6	25-30 15-20	(8-9) Нарат (1-2) Каен
	катлаулы (I-Ia)	3-5	0,7 0,4	30-45 10-15	0,7 0,5	25-35 15-20	(8-10) Нарат (0-2) Каен
	кара жиләкле (I-II)	3-6	0,7 0,5	30-40 10-15	0,7 0,5	25-35 15-20	(7-9) Нарат (1-3) Каен
	озын мүкле (III)	4-7	0,8 0,6	20-30 10-15	0,8 0,6	20-25 15-20	(6-8) Нарат (2-4) Каен
1.2.1. Составында 3-4 берәмлек нарат һәм 6-7 яфраклы катнашындагы наратлы-яфраклы	нарат жиләкле (II-I)	3-5	0,7 0,5	30-50 10-15	0,7 0,5	25-40 15-20	(6-8) Нарат (2-4) Каен
	катлаулы (I-Ia)	3-5	0,7 0,4	30-50 10-15	0,7 0,5	25-40 15-20	(6-9) Нарат (1-4) Каен
	кара жиләкле (I-II)	3-5	0,7 0,5	30-45 10-15	0,8 0,6	25-35 15-20	(6-8) Нарат (2-4) Каен
	озын мүкле (III)	4-6	0,8 0,6	25-35 10-15	0,8 0,6	20-30 15-20	(5-7) Нарат (3-5)

Урман утыртмаларының кесүүгә кадәрge составы	Урман типлары төркемнәре (бонитет классы)	Тәрбияли башлау яше, ел	Сирәкләү		Аркылы кесүү		Кисенте яшенә (өлгерү дәрәжәсенә) карата максатчан составы
			Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклығы	Кесүү ешлығы, запасы буенча проценты	Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклығы	Кесүү ешлығы, запасы буенча проценты	
			Караганнан соң	Кабатланучанлығы (ел)	Караганнан соң	Кабатланучанлығы (ел)	
1	2	3	4	5	6	7	8
							Каен
1.3. Яфраклы-наратлы (яфраклылар 7 берәмлектән артык, агачлар саны житәрлек булганда 3 берәмлектән ким нарат)	Нарат жыләкле	3-5	-	-	-	-	(5-8) Нарат (2-5) Каен
	катлаулы	3-5	-	-	-	-	(6-9) Нарат (1-4) Каен
	кара жыләкле	4-6	-	-	-	-	(5-8) Нарат (2-5) Каен
	озын мүкле	4-7	-	-	-	-	(4-7) Нарат (3-6) Каен
2. Чыршы утыртмалары							
2.1. Чыршы утыртмалары, саф һәм 2 берәмлеккә кадәр яфраклы агачлар катнашында	катлаулы (Iа-I)	8-10	0,8 0,7	15-25 8-12	0,8 0,7	15-20 10-20	(9-10) Чыршы (0-1) Каен (Усак)
	кара жыләкле (I-II)	8-10	0,8 0,7	15-20 8-10	0,8 0,7	15-20 10-20	(8-9) Чыршы (1-2) Каен (Усак)
	елга буенда үсүче (II-III)	8-10	0,8 0,7	15-20 8-10	0,8 0,7	15-20 10-20	(8-9) Чыршы (1-2) Каен (Усак)
2.2. Арасында чыршы өстенлек итә торган чыршы-яфраклы агачлар: 5-7 чыршы һәм 3-5 яфраклы агач	катлаулы (Iа-I)	6-8	0,7 0,5	30-40 10-12	0,7 0,6	25-35 10-15 (20)	(9-10) Чыршы (0-1) Каен (Усак)
	кара жыләкле (I-II)	6-8	0,7 0,5	20-35 10-12	0,7 0,6	20-30 10-15 (20)	(8-9) Чыршы (1-2) Каен (Усак)
	елга буенда үсүче (II-III)	6-8	0,7 0,6	20-35 10-12	0,7 0,6	20-30 10-15 (20)	(8-9) Чыршы (1-2) Каен

Урман утыртмаларының кисүгә кадәрге составы	Урман типлары төркемнәре (бонитет классы)	Тәрбияли башлау яше, ел	Сирәкләү		Аркылы кисү		Кисенте яшенә (өлгерү дәрәжәсенә) карата максатчан составы
			Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклығы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклығы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	
			Караганнан соң	Кабатланучанлыгы (ел)	Караганнан соң	Кабатланучанлыгы (ел)	
1	2	3	4	5	6	7	8
							(Усак)
2.2.1. Составында 3-4 берәмлек чыршы һәм 6-7 яфраклы катнашындагы чыршылы-яфраклы	катлаулы (Ia-I)	4-6	0,7 0,5	30-50 8-12	0,7 0,5	30-40 10-15 (20)	(8-10) Чыршы (0-2) Каен (Усак)
	кара жиләкле (I-II)	4-6	0,7 0,6	25-35 8-10	0,7 0,6	20-30 10-15 (20)	(8-9) Чыршы (1-2) Каен (Усак)
	елга буенда үсүче (II-III)	4-6	0,7 0,6	25-35 8-10	0,7 0,6	20-30 10-15 (20)	(8-9) Чыршы (1-2) Каен (Усак)
2.3. Яфраклылар чыбылдыгы астында кирәкле күләмдә чыршы булган яфраклы-чыршылы	катлаулы (Ia-I)	4-6	Юк чиклән ми 0,4	Юк чиклән ми 6-10	Юк чикләнми 0,5	Юк чиклән ми 8-12	(8-10) Чыршы (0-2) Каен (Усак)
	кара жиләкле (I-II)	4-6	Юк чиклән ми 0,5	30-40/ 100 8-10	Юк чикләнми 0,6	30-40/ 100 8-12	(7-8) Чыршы (2-3) Каен (Усак)
	елга буенда үсүче (II-III)	4-6	-	-	-	-	(>4) Чыршы (<6) Каен (Усак)
3. Имән утыртмалары							
3.1. Чиста һәм 2 берәмлеккә кадәр башка токымнар катнашындагы имән утыртмалары	Саф имәнлекләр-урман чикләвеге (II-I)	10-15	0,8 0,6	25-35 10-15	0,8 0,7	20-25 15-20	(8-9) Имән (1-2) Юкә, Чыршы, башка токымнар
	Саф имәнлекләр (III-II; IV)	10-15	0,8 0,7	20-35 10-15	0,8 0,7	15-20 15-20	(8-9) Имән (1-2) Юкә, Чыршы, башка

Урман утыртмаларының кисүгә кадәрге составы	Урман типлары төркемнәре (бонитет классы)	Тәрбияли башлау яше, ел	Сирәкләү		Аркылы кисү		Кисенте яшенә (өлгерү дәрәжәсенә) карата максатчан составы
			Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклығы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклығы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	
			Караганнан соң	Кабатланучанлыгы (ел)	Караганнан соң	Кабатланучанлыгы (ел)	
1	2	3	4	5	6	7	8
							токимнар
	Имәнлекләр дымлы тугайлы	10-15	0,8 0,7	20-35 10-15	0,8 0,7	20-25 15-20	(8-9) Имән (1-2) Юкә, Чыршы, башка ток.
	Юкәле дымлы имәнлекләр (III-IV; II)	10-15	0,8 0,7	20-30 10-15	0,8 0,7	15-20 15-20	(8-9) Имән (1-2) Юкә, Чыршы, башка ток.
	Елга буенда үсә торган зур үләнле имәнлекләр (II-III)	10-15	0,8 0,7	20-30 10-15	0,8 0,7	20-25 15-20	(8-9) Имән (1-2) Кара зирек, башка ток.
3.2. Составында 5-7 берәмлек имән өстенлек итүче катнаш утыртмалар (йомшак яфраклы һәм каты яфраклы токимнар белән)	Саф имәнлекләр-урман чикләвөгә (II-I)	4-6	0,7 0,5	30-40 10-15	0,8 0,6	20-35 15-20	(7-9) Имән (1-3) Юкә, Корычагач, Чыршы
	Саф имәнлекләр (III-II; IV)	4-6	0,7 0,6	25-35 10-15	0,8 0,7	20-25 15-20	(7-8) Имән (2-3) Юкә, Чыршы, башка ток.
	Эре үләнле имәнлекләр (II-III; I)	4-6	0,7 0,6	30-35 10-15	0,8 0,6	20-30 15-20	(7-8) Имән (2-3) Юкә, Чыршы, башка ток.
	Юкәле дымлы имәнлекләр (III-	4-6	0,7 0,6	25-35 10-15	0,8 0,6	20-25 15-20	(7-8) Имән

Урман утыртмаларының кисүгә кадәрге составы	Урман типлары төркемнәре (бонитет классы)	Тәрбияли башлау яше, ел	Сирәкләү		Аркылы кисү		Кисенте яшенә (өлгерү дәрәжәсенә) карата максатчан составы
			Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклығы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклығы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	
			Караганнан соң	Кабатланучанлыгы (ел)	Караганнан соң	Кабатланучанлыгы (ел)	
1	2	3	4	5	6	7	8
	IV; II)						(2-3) Юкә, Чыршы, башка ток.
	Елга буенда үсә торган зур үләнле имәнлекләр (II-III)	4-6	0,7 0,6	25-35 10-15	0,8 0,7	20-30 15-20	(7-9) Имән (1-3) Кара зирек, башка ток.
3.2.1. Составында 3-4 берәмлек имән катнашулы катнаш утыртмалар	Саф имәнлекләр-урман чикләвеге (II-I)	3-5	0,7 0,5	30-50 7-12	0,7 0,6	25-40 10-15	(6-8) Имән (2-4) Юкә, Чыршы, башка ток.
	Саф юкәле-күрәнле имәнлекләр (III-II; IV)	3-5	0,7 0,5	30-40 7-12	0,7 0,6	25-30 10-15	(6-8) Имән (2-4) Юкә, Чыршы, башка ток.
	Эре үләнле имәнлекләр (II-III; I)	3-5	0,7 0,5	30-40 7-12	0,7 0,6	25-35 10-15	(6-8) Имән (2-4) Юкә, Чыршы, башка ток.
	Юкәле дымлы имәнлекләр (III-IV; II)	3-5	0,7 0,5	30-40 7-12	0,7 0,6	25-35 10-15	(6-8) Имән (2-4) Юкә, Чыршы, башка ток.
	Елга буенда үсә торган зур үләнле имәнлекләр (II-III)	3-5	0,7 0,5	30-50 7-12	0,7 0,6	25-40 10-15	(6-7) Имән (3-4) Кара зирек, башка ток.

Урман утыртмаларының кисүгә кадәрге составы	Урман типлары төркемнәре (бонитет классы)	Тәрбияли башлау яше, ел	Сирәкләү		Аркылы кисү		Кисенте яшенә (өлгерү дәрәжәсенә) карата максатчан составы
			Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклығы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклығы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	
			Караганнан соң	Кабатланучанлыгы (ел)	Караганнан соң	Кабатланучанлыгы (ел)	
1	2	3	4	5	6	7	8
3.3. Йомшак яфраклы агачлар өстенлек итүче һәм составында кимендә 3 берәмлек, ләкин имән өстенлек итүче агачлыкларны формалаштыру өчен житәрлек дәрәжәдә имән катнаша торган	Саф имәнлекләр-урман чикләвеге (II-I)	2-4					(5-7) Имән (3-5) башка ток.
	Саф юкәле-күрәнле имәнлекләр (III-II; IV)	2-4					(4-7) Имән (3-6) башка ток.
	Имәнлекләр дымлы тугайлы	2-4					(4-7) Имән (3-6) башка ток.
	Юкәле дымлы имәнлекләр (III-IV; II)	2-4					(4-7) Имән (3-6) башка ток.
	Елга буенда үсә торган зур үләнле имәнлекләр (II-III)	2-4					(4-7) Имән (3-6) Кара зирек, б.ток.
4. Каен утыртмалары							
4.1. Каен утыртмалары: саф һәм өлешчә башка токимнар катнашында	нарат жыләклекчәчбайлы (II-I)	10-12	>0,8 0,7	20-30 8-10	0,8 0,6	25-30 10-15	(8-10) Каен (0-2) Нарат
	катлаулы вак үләнле (II-I)	8-12	>0,8 0,7	20-30 8-10	0,8 0,6	25-30 10-15	(8-10) Каен (0-2) Нарат (Чыршы)
	кара жыләклек-вак үләнле (II-III)	8-12	>0,8 0,7	20-30 8-10	0,8 0,6	25-30 10-15	(8-10) Каен (0-2) Нарат (Чыршы)
	озын мүкле (III-IV)	12-15	>0,8 0,7	20-25 8-10	0,8 0,6	20-25 10-15	(8-10) Каен (0-2) Нарат
	катлаулы киң үләнле (Ia-I)	8-10	>0,8 0,7	25-35 8-10	0,8 0,6	25-35 10-15	(8-10) Каен (0-2)

Урман утыртмаларының кисүгә кадәрge составы	Урман типлары төркемнәре (бонитет классы)	Тәрбияли башлау яше, ел	Сирәкләү		Аркылы кисү		Кисенте яшенә (өлгерү дәрәжәсенә) карата максатчан составы
			Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклығы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклығы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	
			Караганнан соң	Кабатланучанлыгы (ел)	Караганнан соң	Кабатланучанлыгы (ел)	
1	2	3	4	5	6	7	8
							Чыршы (Нарат)
	кара жыләкле-киң үләнле (I-II)	8-10	>0,8 0,7	25-30 8-10	0,8 0,6	25-30 10-15	(8-10) Каен (0-2) Чыршы (Нарат)
	Елга буенда үсә торган-зур үләнле (II-III)	8-10	>0,8 0,7	20-25 8-10	0,8 0,7	20-25 10-15	(8-10) Каен (0-2) Чыршы
4.2. Каенлы-усаклы утыртмалар, башка токымнар	катлаулы вак үләнле (II-I)	6-8	0,8 0,6	20-40 10-15	0,7 0,5	20-40 10-15	(8-10) Каен (0-2) Нарат (0-+) Усак
	кара жыләкле-вак үләнле (II-III)	6-8	0,8 0,6	20-40 10-15	0,7 0,5	20-40 10-15	(8-10) Каен (0-2) Нарат (0-+) Усак
	катлаулы киң үләнле (Ia-I)	6-8	0,8 0,6	20-40 10-15	0,7 0,5	20-40 10-15	(8-10) Каен (0-2) Чыршы, Нарат (0-+) Усак
	кара жыләкле-киң үләнле (I-II)	6-8	0,8 0,6	20-40 10-15	0,7 0,5	20-40 10-15	(8-10) Каен (0-2) Чыршы (0-+) Усак
	Елга буенда үсә торган-зур үләнле (II-III)	6-8	0,8 0,7	20-30 10-15	0,7 0,6	20-30 10-15	(8-10) Каен (0-2) Чыршы (0-+) Усак
4.3. Каенлы-чыршылы (каен чыбылдыгы астында кирәкле күләмдә чыршы - чыршының икенче яруссы яки яшь агачы булган)	катлаулы киң үләнле (Ia-I)	4-6	0,8 0,6	20-35 10-15	0,7 0,5	25-35 10-15	(7-10) Каен (0-3) Чыршы II яр. (ярус өлеше) 10

Урман утыртмаларының кисүгә кадәрge составы	Урман типлары төркемнәре (бонитет классы)	Тәрбияли башлау яше, ел	Сирәкләү		Аркылы кисү		Кисенте яшенә (өлгерү дәрәжәсенә) карата максатчан составы
			Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклығы	Кисү ешлығы, запасы буенча проценты	Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклығы	Кисү ешлығы, запасы буенча проценты	
			Караганнан соң	Кабатланучанлығы (ел)	Караганнан соң	Кабатланучанлығы (ел)	
1	2	3	4	5	6	7	8
							Чыршы
	кара жиләкле-киң үләнле (I-II)	4-6	0,8 0,7	20-30 10-15	0,7 0,5	25-35 10-15	(7-10) Каен (0-3) Чыршы II яр. (ярус өлеше) 10 Чыршы
	Елга буенда үсә торган-зур үләнле (II-III)	4-6	0,8 0,7	20-30 10-15	0,7 0,6	25-30 10-15	(7-10) Каен (0-3) Чыршы II яр. (ярус өлеше) 10 Чыршы
5. Усак утыртмалары							
5.1. Төп үсемлекләр: чиста һәм башка токымнар катнаша торган	катлаулы вак үләнле (II-I)	10-15	0,8 0,6	30-40 8-12	0,8 0,6	30-35 10-15	(7-10) Усак (0-3) Чыршы, Каен
	кара жиләкле-вак үләнле (III-II)	10-15	0,8 0,6	25-35 8-12	0,8 0,7	25-30 10-15	(7-10) Усак (0-3) Чыршы, Каен
	катлаулы киң үләнле (Ia-I)	8-12	0,8 0,6	30-40 8-12	0,8 0,6	30-35 10-15	(7-10) Усак (0-3) Чыршы, Нарат, Каен
	кара жиләкле-киң үләнле (I-II)	8-12	0,8 0,6	25-35 8-12	0,8 0,7	25-30 10-15	(7-10) Усак (0-3) Чыршы, Нарат, Каен
	елга буенда үсә торган-зур үләнле (II-I)	8-12	0,8 0,7	25-30 8-12	0,8 0,7	25-30 10-15	(7-10) Усак (0-3) Чыршы,

Урман утыртмаларының кисүгә кадәрге составы	Урман типлары төркемнәре (бонитет классы)	Тәрбияли башлау яше, ел	Сирәкләү		Аркылы кисү		Кисенте яшенә (өлгерү дәрәжәсенә) карата максатчан составы
			Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклығы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклығы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	
			Караганнан соң	Кабатланучанлыгы (ел)	Караганнан соң	Кабатланучанлыгы (ел)	
1	2	3	4	5	6	7	8
							Каен
5.2. Усаклы-чыршылы (усак чыбылдыгы астында кирәкле күләмдә чыршы - икенче ярус яки яшь агачы булган)	катлаулы киң үләнле (Ia-I)	4-8	0,7 0,5	30-40 10-12	0,7 0,5	30-40 10-15	(7-10) Усак (0-3) Чыршы, Каен II яр. (ярус өлеше) 10 Чыршы
	кара жыләкле-киң үләнле (I-II)	4-8	0,8 0,6	30-35 10-12	0,7 0,5	25-35 10-15	(7-10) Усак (0-3) Чыршы, Нарат, Каен II яр. (ярус өлеше) 10 Чыршы
	елга буенда үсә торган-зур үләнле (II-I)	4-8	0,8 0,6	30-35 10-12	0,7 0,5	25-35 10-15	(7-10) Усак (0-3) Чыршы, Каен II яр. (ярус өлеше) 10 Чыршы
6. Юкә утыртмалары							
6.1. Күп максатларга, шул исәптән агач материалы алу өчен билгеләнгән утыртмалар							
6.1.1. Саф чиста юкә утыртмалары һәм өлешчә башка токымдагылар кушылмасы белән (2 берәмлеккә кадәр)	катлаулы вак үләнле юкәлекләр (II-III)	10-15	0,8 0,7	25-30 8-12	0,8 0,7	15-20 10-15	(8-10) Юкә (0-2) Нарат, Чыршы, башка токымнар
	кара жыләкле-вак үләнле (III-IV)	10-15	0,8 0,7	20-25 8-12	0,8 0,7	15-20 10-15	(8-10) Юкә (0-2) Нарат, Чыршы, башка токымнар
	катлаулы киң яфраклы (I-II)	10-15	0,8 0,7	25-30 8-12	0,8 0,7	15-25 10-15	(8-10) Юкә (0-2) Чыршы, Имән, башка токымнар

Урман утыртмаларының кисүгә кадәрге составы	Урман типлары төркемнәре (бонитет классы)	Тәрбияли башлау яше, ел	Сирәкләү		Аркылы кисү		Кисенте яшенә (өлгерү дәрәжәсенә) карата максатчан составы
			Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклығы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклығы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	
			Караганнан соң	Кабатланучанлыгы (ел)	Караганнан соң	Кабатланучанлыгы (ел)	
1	2	3	4	5	6	7	8
	кара жиләкле-киң үләнле (II-III)	10-15	0,8 0,7	25-30 8-12	0,8 0,7	15-20 10-15	(8-10) Юкә (0-2) Чыршы, Имән, башка ток.
6.1.2. Составында юкә өстенлек итүче катнаш утыртмалар	катлаулы вак үләнле (II-III)	6-8	0,8 0,6	25-30 8-12	0,8 0,7	20-25 10-15	(7-10) Юкә (0-3) Нарат, Чыршы, башка ток.
	кара жиләкле-вак үләнле (III-IV)	6-8	0,8 0,6	25-30 8-12	0,8 0,7	20-25 10-15	(7-10) Юкә (0-3) Нарат, Чыршы, башка ток.
	катлаулы киң яфраклы (I-II)	6-8	0,8 0,6	25-35 8-12	0,8 0,6	20-30 10-15	(7-10) Юкә (0-3) Чыршы, Имән, башка ток.
	кара жиләкле-киң үләнле (II-III)	6-8	0,8 0,6	25-30 8-12	0,8 0,7	20-25 10-15	(7-10) Юкә (0-3) Чыршы, Имән, башка ток.
6.2. Умартачылык (нектар бүлемтеге) максатларында үстерелә торган утыртмалар							
6.2.1. Саф чиста юкә утыртмалары һәм өлешчә башка токымдагылар кушылмасы белән (2 берәмлеккә кадәр)	катлаулы вак үләнле юкәлекләр (II-III)	5-7	0,7 0,5	20-30 8-12	0,6 0,5	20-30 10-15	10 Юкә, башка ток.
	кара жиләкле-вак үләнле (III-IV)	6-8	0,7 0,5	20-30 8-12	0,6 0,5	20-30 10-15	10 Юкә, башка ток.
	катлаулы киң яфраклы (I-II)	5-7	0,7 0,5	20-35 8-12	0,6 0,4	20-40 10-15	10 Юкә, башка ток.
	кара жиләкле-киң үләнле (II-III)	6-8	0,7 0,5	20-30 8-12	0,6 0,5	20-30 10-15	10 Юкә, башка ток.
6.2.2. Составында юкә өстенлек	катлаулы вак үләнле (II-III)	4-6	0,6 0,5	20-35 8-12	0,6 0,5	20-30 10-15	(9-10) Юкә (0-

Урман утыртмаларының кисүгә кадәрge составы	Урман типлары төркемнәре (бонитет классы)	Тәрбияли башлау яше, ел	Сирәкләү		Аркылы кисү		Кисенте яшенә (өлгерү дәрәжәсенә) карата максатчан составы
			Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклығы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклығы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	
			Караганнан соң	Кабатланучанлыгы (ел)	Караганнан соң	Кабатланучанлыгы (ел)	
1	2	3	4	5	6	7	8
итүче катнаш утыртмалар	кара жиләкле-вак үләнле (III-IV)	4-6	0,6 0,5	20-35 8-12	0,6 0,5	20-30 10-15	1) башка ток. (9-10) Юкә (0-1) башка ток. (9-10) Юкә (0-1) башка ток. (9-10) Юкә (0-1) башка ток.
	катлаулы киң яфраклы (I-II)	4-6	0,6 0,6	20-40 8-12	0,6 0,4	20-40 10-15	
	кара жиләкле-киң үләнле (II-III)	4-6	0,6 0,5	20-35 8-12	0,6 0,5	20-30 10-15	
7. Зирек утыртмалары							
7.1. Саф кара зирек утыртмалары һәм составында башка йомшак яфраклы токымнар катнашында	елга буенда үсә торган-зур үләнле кара зиреклекләр (II-I)	10-15	0,8 0,7	20-25 8-10	>0,8 0,8	15-25 10-15	(7-10) Кара зирек (0-3) Чыршы, Имән
	Кара зирек утыртмалары сазлыклы-эре үләнле (III-II)	10-15	0,8 0,7	20-25 8-10	>0,8 0,8	15-25 10-15	10 Кара зирек, башк. ток.
7.2. Кара зирек өстенлек итүче һәм составында башка кыйммәтле токымнар булган катнаш утыртмалар	елга буенда үсә торган-зур үләнле кара зиреклекләр (II-I)	8-10	0,8 0,6	20-30 8-10	0,8 0,7	20-25 10-15	(6-8) Кара зирек, (2-4) Чыршы, Имән, башка ток.
8. Тирәк утыртмалары							
Саф һәм өлешчә башка токымнар катнашындагы тирәк утыртмалары		2-4	0,8 0,7	15-30 5-8	0,9 0,7	20-35 7-10	
9. Чәчбай утыртмалары							
Саф һәм өлешчә башка токымнар катнашындагы чәчбай утыртмалары		3-4	0,8 0,7	20-30 5-7	0,8 0,7	15-20 7-8	

Искәрмәләр:

1. Кисүләрнең максималь ешлык проценты тоташлыгы (тулылыгы) 1,0гә тигез булган утыртмалар өчен китерелде. Тоташлыкның (тулылыкның) түбәнрәк күрсәткечләрендә, кисәк тотрыклылык кимү куркынычы янаганда һәм башка начар шартларда, шулай ук техник коридор челтәрле кишәрлекләрен тәрбия кылганда кисү ешлыгы, әлбәттә, кими.

2. Запас буенча технологик коридорларны 5-7 процентка кисеп чыкканда һәм кирәкмәгән агачларны күп күләмдә юк итү зарурлыгы булганда ешлыкны арттыру рөхсәт ителергә мөмкин.

2.1.3. Барлык төр кисүләрдә файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләме (агач материалы алуның ел саен рөхсәт ителгән күләме)

Барлык төр кисүләрдә ел саен рөхсәт ителгән агач материалы алу күләме 13 нче таблицада китерелә.

РФ Урман кодексының 60.8 статьясының 3 өлеше буенча зарарлы организмнарның чыганакларын бетергәндә чаралар уздыру барышында (һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кискәндә) әзерләнгән агач материалы күләме файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләменә кертелми.

Кисүләрнең барлык төрләре буенча ел саен файдалану күләме 109,9 мең куб.метр матди кыйммәتكә әйләндереп була торган агач материалы тәшкил итә. Өлгергән һәм картайган урман утыртмаларны кисү өлешенә 92,9 процент, урманнарны караганда урман утыртмаларын кисү өлешенә ликвидлы запасның гомуми күләменнән 7 проценты туры килә.

Барлык төр кисүлөрдө файдалану өчен билгелэнгән диләнке күләме (агач материалы алуның ел саен рөхсәт ителгән күләме)

Мәйданы - гектар, запасы - мең куб.метр

Хужалык	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме														
	Өлгергән һәм картайган агачларны кискәндә			Урманнарны тәрбияләгәндә агачларны кискәндә			Һәлак булган һәм зыян күргән урман утыртмалары кискәндә			Урман, урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын һәм урман инфраструктурасы булдыруга бәйле булмаган объектларны төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү өчен билгелэнгән урман кишәрлекләрендә урман утыртмаларын кискәндә			Барлығы		
	мәйданы	запасы		мәйданы	запасы		мәйданы	запасы		мәйданы	запасы		мәйданы	запасы	
матди кыйммәт		эшкә яраклы	матди кыйммәт		эшкә яраклы	матди кыйммәт		эшкә яраклы	матди кыйммәт		эшкә яраклы	матди кыйммәт		эшкә яраклы	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Урманчылык буенча барлығы															
Блыслы	6,0	1,7	1,4	65,2	3,044	2,126	-	-	-	-	-	-	71,2	4,744	3,526
Каты яфраклы	35,0	3,7	2,3	10,6	0,234	0,098	-	-	-	-	-	-	45,6	3,934	2,398
Йомшак яфраклылар	498,0	96,7	44,6	168,0	4,420	2,007	-	-	-	5,4	0,172	0,011	671,4	101,269	46,618
жәмгысе	539,0	102,1	48,3	243,8	7,698	4,231	-	-	-	5,4	0,172	0,011	788,2	109,947	52,542
шул исәптән кишәрлек урманчылыклары буенча															
Казанка															
Блыслы	-	-	-	28,4	1,272	0,882	-	-	-	-	-	-	28,4	1,272	0,882
Каты яфраклы	13,0	1,5	0,8	2,0	0,057	0,023	-	-	-	-	-	-	15	1,557	0,823
Йомшак яфраклылар	137,0	28,3	13,1	81,7	2,175	0,951	-	-	-	0,8	0,025	0,001	219,5	30,5	14,052
жәмгысе	150,0	29,8	13,9	112,1	3,504	1,856	-	-	-	0,8	0,025	0,001	262,9	33,329	15,757
Светлогорский															

Хужалык	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме														
	Өлгергән һәм картайган агачларны кискәндә			Урманнарны тәрбияләгәндә агачларны кискәндә			Һәлак булган һәм зыян күргән урман утыртмалары кискәндә			Урман, урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын һәм урман инфраструктурасы булдыруга бәйле булмаган объектларны төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү өчен билгеләнгән урман кишәрлекләрендә урман утыртмаларын кискәндә			Барлығы		
	мәйданы	запасы		мәйданы	запасы		мәйданы	запасы		мәйданы	запасы		мәйданы	запасы	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Блыслы	1,0	0,3	0,2	24,6	1,168	0,818	-	-	-	-	-	-	25,6	1,468	1,018
Каты яфраклы	13,0	1,8	1,2	6,9	0,152	0,065	-	-	-	-	-	-	19,9	1,952	1,265
Йомшак яфраклылар	186,0	37,9	17,5	70,9	1,932	0,885	-	-	-	1,3	0,042	0,002	258,2	39,874	18,387
жәмгысе	200,0	40,0	18,9	102,4	3,252	1,768	-	-	-	1,3	0,042	0,002	303,7	43,294	20,67
Шешминка икенче															
Блыслы	5,0	1,4	1,2	12,2	0,604	0,426	-	-	-	-	-	-	17,2	2,004	1,626
Каты яфраклы	9,0	0,4	0,3	1,7	0,025	0,010	-	-	-	-	-	-	10,7	-	0,31
Йомшак яфраклылар	175,0	30,5	14,0	15,4	0,313	0,171	-	-	-	3,3	0,105	0,008	193,7	30,918	14,179
жәмгысе	189,0	32,3	15,5	29,3	0,942	0,607	-	-	-	3,3	0,105	0,008	221,6	32,922	16,115

2.1.4. Кисентеләрнең яше

Урман утыртмалары кисентеләрнең «Кисентеләрнең яшен билгеләү турында» 2015 елның 9 апрелендәге 105 номерлы Рослесхоз боерыгы белән билгеләнгән яше 14 нче таблицада китерелә.

14 нче таблица

Кисентеләрнең яше

Урманнарның максатчан билгеләнеш төрләре, шул исәптән яклаучы урманнарның категорияләре	Хужалык бүлемтекләре һәм аларга керә торган, өстенлек итүче токымнар	Бонитет класслары	Кисентеләрнең яше, ел
1	2	3	4
Урман үсү зонасы: Урман-дала зонасы Урманлы район: Россия Федерациясенең Европа өлешендәге урман-дала зонасы			
Яклаучы урманнар (су объектлары буйларында урнашкан тыюлы урман полосалары - яклаучы урманнар категориясеннән тыш)	Ылыслы		
	Нарат, чыршы, карагай	Барысы да	101-120
	Каты яфраклы		
	Орлыклык имән, корычагач	Барысы да	121-140
	Үсентеле имән	III һәм югарырак	71-80
		IV һәм түбәнрәк	61-70
	Карама, өрәңге	Барысы да	71-80
	Йомшак яфраклылар		
	Бал бирүче (нектарлы) юкә	Барысы да	81-90
	Каен, кара зирек, юкә (товарлык),	Барысы да	71-80
	Усак, тирәк, кара тирәк, соры зирек, агачсыман тал	Барысы да	51-60
	Тирәк (культуралар)	Барысы да	36-40
	Куаклыклар		
	Таллык	Барысы да	5
Яклаучы урманнар (су объектлары буйларында урнашкан тыюлыклы урман полосалары), эксплуатация урманнары	Ылыслы		
	Нарат, чыршы, карагай	Барысы да	81-100
	Каты яфраклы		
	Орлыклык имән, корычагач	Барысы да	101-120
	Үсентеле имән	III һәм югарырак	61-70
		IV һәм түбәнрәк	51-60
	Карама, өрәңге	Барысы да	61-70
	Йомшак яфраклылар		
	Бал бирүче (нектарлы) юкә	Барысы да	81-90
	Каен, кара зирек, юкә (товарлык)	Барысы да	61-70
	Усак, тирәк, кара тирәк, соры зирек, агачсыман тал	Барысы да	41-50
	Тирәк (культуралар)	Барысы да	31-35
	Куаклыклар		
	Таллык	Барысы да	5

2.1.5. Агачлыкларның тулылыгын һәм составын, дилэнкеләрнең күләмнәрен, дилэнкеләрнең тоташу чорларын, киртеккеләр санын, кисүләрнең кабатлану чорларын исәпкә алып, агач материалын сайлау проценты (ешлыгы)

Агач материалы эзерләүгә карата таләпләр Россия Табигать ресурслары һәм экология министрлыгының 2020 елның 1 декабрдәге 993 номерлы боерыгы, Россия Табигать ресурслары һәм экология министрлыгының «Диләнке эшләре төрләрен, аларны уздыру тәртибен һәм эзлеклелеген, диләнке эшләренәң технологик картасы формасын, диләнкене карау акты формасын һәм диләнкене карау тәртибен раслау турында» 2016 елның 27 июндәге 367 номерлы боерыгы белән расланган Агач материалы эзерләү кагыйдәләрендә билгеләнгән.

Өлгергән, картайган урман утыртмаларын кисү буенча төп оештыру-техник элементларның параметрлары 15 нче таблицада китерелә.

15 нче таблица

Өлгергән, картайган урман утыртмаларын кисүләрдә төп оештыру-техник элемент параметрлары

Т/с	Агач материалы эзерләү параметрлары. Кисү ысуллары	Сайланма кисү	Тоташ кисү
1	2	3	4
Россия Федерациясе Европа өлешенең урман-далалы урман районы			
1.	Сайланма кисү ешлыгы, процент Бик зәгыйфь Зәгыйфь Уртача Уртача-югары югары Бик югары (сайланма санитар кисү өчен)	10 кадәр 11-20 21-30 31-40 41-50 51-70	
2.	Дилэнкеләрнең (сайланма кисүләрдә) чик мәйданы, гектар Яклаучы урманнар: Ирекле-сайланма кисү Төркемле-сайланма кисү Тигез-эзлекле кисү Төркемле-эзлекле кисү Полоса аша эзлекле кисү Эксплуатация урманнары Ирекле-сайланма кисү Төркемле-сайланма кисү Тигез-эзлекле кисү Төркемле-эзлекле кисү Полоса аша эзлекле кисү	25 15 15 10 5 50 30 30 25 15	
3.	Тоташ кисүләрдә дилэнкеләрнең чик мәйданы, гектар нарат, карагай Чыршы, пихта орлыктан яңартылганда имән шытымнан яңартылганда имән һәм башка каты яфраклылар йомшак яфраклылар		5 5 2,5 10 10

Т/с	Агач материалы эзерләү параметрлары. Кисү ысуллары	Сайланма кисү	Тоташ кисү
1	2	3	4
4.	Тоташ кисүләрдәге диләнкеләрнең чик дәрәжәдәге киңлеге, м нарат, карагай Чыршы, пихта орлыктан яңартылганда имән шытымнан яңартылганда имән һәм башка каты яфраклылар йомшак яфраклылар		50 50 50 100 100
5.	Диләнкеләр тоташу чоры, ел нарат, карагай Чыршы, пихта орлыктан яңартылганда имән шытымнан яңартылганда имән һәм башка каты яфраклылар йомшак яфраклылар		4 4 4 4 2
6.	Кисүләр кабатлану чоры, ел Ирекле-сайланма кисү Төркемле-сайланма кисү Тигез-эзлекле кисү Төркемле-эзлекле кисү Полоса аша эзлекле кисү	8-30 8-30 4-8 30-40 4-8	
7.	Урман кварталының 1 км ягына хисаплаганда киртекләр саны диләнкеләр киңлегенә (озынлыгы) 50 м кадәр булганда диләнкеләрләрнең киңлегенә (озынлыгы) 51-150 м булганда диләнкеләрнең киңлегенә (озынлыгы) 151-250 м булганда диләнкеләр киңлегенә (озынлыгы) 250 м артыграк булганда		4 артык түгел 3 артык түгел 2 артык түгел 1
8.	Төяү пунктлары, житештерү һәм көнкүреш объектлары өчен гомуми майдан (диләнкенең гомуми майданыннан) - алга таба ясалма урман торгызып Майданы 10 гектардан артык булган диләнкеләрдә - агач материалының сезонара запасларын булдыру өчен - туфракка зыян салып 10 гектар һәм аннан да кимрәк булган урман полосаларында: - алга таба яңартып - алдан торгызып - эзлекле кисүләрдә - сайланма кисүләрдә	3 проценттан артык түгел 0,3 гектарга кадәр 0,25 гектарга кадәр	чикләнми 5 проценттан артык түгел 15 проценттан артык түгел 3 проценттан артык түгел 0,4 гектарга кадәр 0,3 гектарга кадәр
9.	Сөйрәмә жир трассалары һәм диләнкедәге юллар майданы (диләнке майданыннан проценты) - күп операцияле техника кулланып	15 проценттан артык түгел	20 проценттан артык түгел 30 процентка

Т/с	Агач материалы эзерлэу параметрлары. Кисү ысуллары	Сайланма кисү	Тоташ кисү
1	2	3	4
	- алга таба ясалма урман торгызып		кадәр чикләнми

2.1.6. Урманнарны торгызу алымнары

Урманнарны торгызу урманнарны табигый, ясалма яки катнаш ысул белән торгызу юлы белән гамәлгә ашырыла һәм Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 4 декабрендәге 1014 номерлы боерыгы белән расланган Урманнарны торгызу кагыйдәләре (алга таба - Урманнарны торгызу кагыйдәләре) белән регламентлана.

Урман төрләре һәм урманнарны торгызу ысуллары Урманнарны торгызу кагыйдәләре белән жайга салына.

Татарстан Республикасында төп урман барлыкка китерүче токымнар булып гади нарат, Европа чыршысы, Себер карагае, сабакчалы имән, иенке каен, вак яфраклы юкә, гади усак, гади корычагач тора.

2.1.7. Урманнардан агач материалы эзерләү өчен файдалану чорлары һәм башка мәгълүматлар

Урман кишәрлекләренең аренда шартнамәләре нигезендә агач материалын эзерләү гражданнар һәм юридик затлар тарафыннан Урман планы, урманчылыкның урман хужалыгы регламенты, шулай ук арендага тапшырылган урман кишәрлегендә урманнарны үзләштерү проекты нигезендә гамәлгә ашырыла. Урман кишәрлеген бирмичә агач материалын эзерләү гражданнар һәм юридик затлар тарафыннан урман утыртмаларын сату-алу шартнамәләре нигезендә Урман планы, урманчылыкның урман хужалыгы регламентына ярашлы рәвештә гамәлгә ашырыла.

Урман кишәрлегеннән агач эзерләү максатларында файдаланучы зат тарафыннан урман утыртмаларын кисү, тарттыру, өлешчә эшкәртү, саклау һәм эзер агачны алып чыгу, урман декларациясе нигезендә декларацияләнергә тиешле датадан башлап 12 ай эчендә, яисә, агачны урман утыртмаларын сату-алу шартнамәсе нигезендә эзерләгән очракта, - урман утыртмаларын сату-алу шартнамәсендә билгеләнгән чор дәвамында гамәлгә ашырыла.

Урман утыртмаларын кисү, агач материалы саклау һәм алып чыгу чорларын озынайту күрсәтелгән таләпләрне үз вакытында үтәүгә юл калдырмаган начар һава шартлары барлыкка килгән очракта рөхсәт ителә.

Урман утыртмаларын кисүнең, агач материалы саклауның һәм алып чыгуның чорлары урманнан файдаланучы затның язмача гаризасы нигезендә, вәкаләтле орган тарафыннан иң күбе 12 айга арттырылырга мөмкин.

Исемлеге Россия Табигать министрлыгының «Россия Федерациясе Кызыл китабына яисә Россия Федерациясе субъектлары кызыл китапларына кертелгән, сирәк очрый торган һәм юкка чыгу куркынычы янаган агачларны, куакларны, лианаларны, бүтән урман үсемлекләрен саклау үзенчәлекләрен раслау турында» 2017 елның 29 маендагы 264 номерлы боерыгы белән расланган агачларның һәм куаклыкларның төрләренең (токымнарының) агач материалын эзерләү рөхсәт ителми. Агач материалы эзерләгәндә урманнарның биотөрлелеген арттыру максатларында теләсә кайсы ярусында һәм аларның төркемнәрендә аерым

кыйммәтле агачлар (карт агачлар, куышлы, кош оялары булган, шулай ук оя кору һәм вак жәнлекләрнең качу урыны һ.б. өчен яраклы агачлар) сакланьрга мөмкин.

Урман агачларын кисү, тарттыру, өлешчә эшкәртү, саклау, алып чыгу вакытларын үзгәртүгә рөхсәт язмача рәвештә диләнкенең (кишәрлек урманчылыгын, урман кварталы номерын, урман-таксация бүлемтеге номерын, диләнке номерын) урнашкан урынын, диләнкенең майданын, агач материалының күләмен һәм агачларны кисү, тарттыру, өлешчә эшкәртү, саклау, алып чыгу буенча билгеләнгән (озынайтылган) вакытны (датаны) күрсәтеп бирелә.

Агач материалы эзерләү өчен урман кишәрлегенең аренда шартнамәсе 10 елдан 49 елга кадәрге чорга төзелә.

2.2. Урманнардан чәер эзерләү өчен рөхсәтле файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

РФ Урман кодексының 31 статьясы һәм Россия Табигать министрлыгының «Чәер эзерләү кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 9 ноябрәндәге 911 номерлы боерыгы белән регламентлаштырыла.

Чәер эзерләү ылыслы өлгергән һәм картайган агачлыктарда гамәлгә ашырыла, алар кирт ясау буенча билгеләнгән чор тәмамлангач агач материалы эзерләү өчен билгеләнә.

Урманчылыкта урманнарны тәртипкә китергәндә кирт салу фонды ачыкланмады, чөнки кирт салу эше башкарылмый һәм алдагы исәпкә алу чорына проекланмый һәм таблица тутырылмый. Шуңа бәйле рәвештә, урманчылык буенча урман хужалыгы регламентында кирт салу төрләре, агачларда каррлар күләме һәм агачларның диаметрына карап, каррлар арасындагы каешларның киңлеге, урманнардан чәер эзерләү өчен файдалану чорлары каралмый.

16 нчы таблица

Агачларга кирт салу фонды

Т/с	Күрсәткечләр	майданы, мең гектар		
		Кирт салу		
		урманнарның максатчан билгеләнеше		
		яклаучы урманнар	эксплуатация урманнары	жәмгыс е
1	2	3	4	5
1	Кирт салуга яраклы, өлгергән һәм картайган утыртмалар, барлыгы:	-	-	-
	алардан:	-	-	-
1.1	кирт салуга жәлеп ителмәгәнә	-	-	-
1.2	кирт салу буенча табышлы түгел	-	-	-
2	Ел саен кирт салу күләме	-	-	-

2.3. Урманнардан агач булмаган урман ресурслары эзерләү һәм жыеп алу өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Урманнардан агач булмаган урман ресурсларын эзерләү һәм жыеп алу өчен файдалану РФ Урман кодексының 32 статьясы, Россия Табигать министрлыгының «Агач булмаган урман ресурслары эзерләү һәм жыеп алу кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 28 июлендәге 496 номерлы боерыгы, «Татарстан Республикасында урманнардан файдалану турында» 2008 елның 22 маендагы 22-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы белән регламентлана.

Агач булмаган урман ресурсларын эзерләү һәм жыю өчен урманнардан файдалану рөхсәт ителгән урман кварталларының һәм аларның өлешләренен исемлекләре 7 нче таблицада күрсәтелә.

2.3.1. Урманнардан агач булмаган урман ресурсларын төрләре буенча эзерләү һәм жыеп алу өчен файдалану нормативлары (ел саен рөхсәт ителгән күләмнәре) һәм параметрлары

Агач булмаган урман ресурслары эзерләү һәм жыеп алу өчен урманнардан рөхсәтле файдалануның ел саен рөхсәт ителгән күләмнәре 17 нче таблицада китерелгән.

17 нче таблица

Агач булмаган урман ресурслары эзерләү өчен урманнардан рөхсәтле файдалану
параметрлары

Т/с	Агач булмаган урман ресурсы төре	Үлчәү берәмлеге	Эзерләүгә ел саен рөхсәт ителә торган күләме
1	2	3	4
1.	Туз	тонна	-
2.	Агачларның, куакларның кайрысы	тонна	-
3.	Озын корыган ботак	куб. метр	-
4.	Ботаказык	тонна	-
5.	Чыршы һәм нарат ботаклары	тонна	-
6.	Чыршылар һәм (яки) яңа ел бәйрәмнәре өчен башка ылыслы токым агачлары	мең данә	350
7.	Мунчала	тонна	-

Агач булмаган урман ресурсларының классификациясе бар, аның нигезендә ресурсларны, барлыкка килү (эзерлек) урынына, ресурсны исәпкә алу (бәяләү) ысулына, файдалану холкына карап, өч төркемгә бүлү каралган.

2.3.2. Урманнардан агач булмаган урман ресурслары эзерләү һәм жыю өчен файдалану чорлары

Агач булмаган урман ресурсларын эзерләү һәм жыю өчен урманнарда рөхсәтле файдалану чорлары урман кишәрлегенә аренда шартнамәсендә билгеләнә.

2.4. Урманнарда азык-төлек урман ресурслары эзерләү һәм дару үләннәре жыеп алу өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Азык-төлек урман ресурслары эзерләү һәм дару үләннәре жыеп алу өчен урманнарда файдалану РФ Урман кодексының 34, 35 статьялары, Россия Табиғат министрлыгының 2020 елның 28 июлендәге 494 номерлы Рослесхоз боекы белән расланган Азык-төлек урман ресурслары эзерләү һәм дару үләннәре жыеп алу кагыйдәләре, «Татарстан Республикасында урманнарда файдалану турында» 2008 елның 22 маендагы 22-ТРЗ Татарстан Республикасы законы белән регламентлана.

Азык-төлек урман ресурсларына кыргый жимешләр, жыләкләр, чикләвекләр, гөмбәләр, орлыклар, каен суты һәм башка урман ресурслары керә.

Азык-төлек урман ресурслары эзерләү һәм дару үләннәре жыеп алу гражданныр, юридик затлар тарафыннан эшкуарлык максатларында, шулай ук гражданныр тарафыннан - шәхси ихтыяжлар өчен гамәлгә ашырылырга мөмкин.

Эшкуарлык эшчәнлегә максатларында азык-төлек урман ресурсларын эзерләү һәм дару үләннәрен жыеп алу урман кишәрлегенә аренда шартнамәсе нигезендә гамәлгә ашырыла.

Урман кишәрлегенә аренда шартнамәсе 10 елдан 49 елга кадәргә чорга төзелә.

Шәхси ихтыяжларда азык-төлек урман ресурслары эзерләү һәм дару үләннәре жыеп алу РФ Урман кодексының 11 статьясының 1 өлешенә ярашлы рәвештә гамәлгә ашырыла.

Чикләрендә азык-төлек урман ресурслары эзерләү һәм дару үләннәре жыеп алу өчен урманнарда файдалану рөхсәт ителгән урман кварталлары һәм аларның өлешләре исемлегә 7 нче таблицада күрсәтелгән.

2.4.1. Урманнарда азык-төлек урман ресурсларын һәм дару үләннәрен төрләре буенча эзерләү һәм жыеп алу өчен файдалану нормативлары (ел саен рөхсәт ителгән күләмнәре) һәм параметрлары

Азык-төлек урман ресурслары эзерләгәндә һәм дару үсемлекләрен жыйганда ел саен урманнарда рөхсәтле файдалануның рөхсәт ителгән күләмнәре 18 нче таблицада китерелә.

18 нче таблица

Азык-төлек урман ресурсларын эзерләгәндә һәм дару үләннәрен жыеп алганда урманнарда файдалану параметрлары

Т/с	Азык-төлек урман ресурсларының, дару үләннәренен төре	Үлчәү берәмлеге	Әзерләүгә ел саен рөхсәт ителә торган күләме
1	2	3	4
Азык-төлек ресурслары			
1.	Жиләкләр: нарат жиләге	тонна	-
	Мүк жиләге	тонна	-
	Күк жиләк	тонна	-
	кура жиләге	тонна	-
	жир жиләге	тонна	-
	кара жиләк	тонна	-
	кызыл бөрлегән	тонна	-
	миләш, шомырт	тонна	-
	Жәмгысе:	тонна	-
2.	Гөмбә: ак	тонна	-
	майлы	тонна	-
	ал гөмбә	тонна	-
	кызыл гөмбә	тонна	-
	каен гөмбәсе	тонна	-
	гөреждәләр	тонна	-
	этәч гөмбәсе	тонна	-
	баллы гөмбә	тонна	-
	жәмгысе	тонна	-
3.	Агач сутлары - каен	тонна	-
Дару чималы			
4.	Сары мәтрүшкә, икеөйле кычыткан, ландыш, аю табаны, дару ромашкасы, акбаш, эт тигәнәге, канлы үлән, пәси үләнә, сәдәп гөле, лапчатка, үги ана яфрагы, кыр наратбашы һ.б.	тонна	-
5.	Чага гөмбәсе	тонна	-

Жиләк, гөмбә һәм дару чималлары уңышы нигездә жирле халык тарафыннан үзләштерелә.

2.4.2. Әзерләү һәм жыеп алу чорлары

Азык-төлек урман ресурсларын әзерләү һәм дару үләннәре жыю өчен урманнардан рөхсәтле файдалану чорлары урман кишәрлегенә аренда шартнамәсендә билгеләнә.

2.4.3. Агач сутлары әзерләгәндә нормативлар һәм параметрлар

Каен суты әзерләү өлгергән урман кишәрлекләрендә кисәренә 5 елдан да ким булмаган вакыт кала рөхсәт ителә.

Каен суты әзерләү сайланма кисүләр башкарыла торган утыртмаларда кирт салу ысулы белән гамәлгә ашырыла, кисүгә билгеләнгән агачлардан алу рөхсәт ителә.

Кисеп жибәрү өчен тулылыгы кимендә 0,4 һәм бер гектарга кимендә 200 данә агачлы, бонитетның I-III классларына караган урманның сәламәт өлеше сайлап

алына. Кисеп жибэргэндэ күкрэк биеклегендэге диаметры 20 см һәм аннан да юанрак булган агачларны билгелилэр.

Агач тамыры башланган жирдән 20-35 см биеклектә канал бораулау эшлэрен башкаралар. Агачта бер һәм аннан да күбрэк кирт салу тишекләре ясалган очракта, алар кәүсәнең бер ягында бер-берсеннән, сут бер савытка агып төшәрлек итеп, 8-15 см ераклыкта урнаштырыла.

Агач диаметрына карап, бораулана торган каналлар саны нормативлары киләсе таблицада китерелгән.

Агачның күкрэк биеклегендэге диаметры, см	Кирт салганда каналлар саны	Искәрмә
20-22	1	Диаметры 16 см булган агачларга кисэргә бер ел калгач кирт салу рөхсәт ителә, түбэндэгечә басым нормалары булганда: 16-20 см - 1 канал 21-24 см - 2 канал 25 см һәм күбрэк - 3 канал
23-27	2	
28-32	3	
33 һәм аннан күбрэк	3	

Кирт салу чоры тәмамланганнан соң, агачларның чирләп китүен кисәтү максатларында, тишекләр сагыз пастасы белән сылап куелырга яисә агач бөке белән ябылырга һәм вар, бакча замазкасы яисә известьлы балчык белән сылап куелырга тиеш.

Калган елларда каналлар беренче елгы кисеп жибөрү каналлары дәрәжәсендә 10 см интервал белән агач кәүсәсе әйләнәсенә теге яисә бу ягына таба бораулана.

Әзерләү агачның техник сыйфатларын саклап калырылык итеп гамәлгә ашырылырга тиеш.

2.4.4. Абага-кара абага әзерләү

Азык-төлөк урман ресурсларын әзерләү аларның үсентеләренә зыян китермәслек алымнар белән гамәлгә ашырылырга тиеш. Үсемлекләренә тамыры белән йолкып алу, яфракларына һәм тамыр үзәгенә зыян китерү тыела.

Кара абага чималын әзерләү бер кишәрлектә 3-4 ел дэвамьнда алып барыла. Аннары үсемлекләренә торгызу өчен тәнәфес кирәк: чималны бер тапкыр жыйган вакытта (бер сезонда) - 2-3 ел, ике тапкыр жыйган очракта - 3-4 ел.

2.4.5. Урманнарда азык-төлөк урман ресурсларын әзерләү һәм дару үләннәре жыеп алу өчен файдалану чорлары

Дәүләт милкендә яисә муниципаль милектә булган урман кишәрлегенә аренда шартнамәсе РФ Урман кодексының 72 статьясының 3 өлеше нигезендә урманнарны азык-төлөк урман ресурсларын әзерләү һәм дару үләннәрен жыеп алу өчен файдалану максатларында, РФ Урман кодексының 36, 43-46 статьяларында, 73.1 статьясының 3 өлешендәге 3 пункттында каралган очрактардан тыш, тугыз елдан кырык тугыз елга кадәрге чорга төзелә.

Урман кишәрлегенен аренда шартнамәсенен вақыты урман хужалыгы регламентында урманнардан файдалану буенча каралган чорга туры китереп билгеләнә.

2.5. Урманнардан аучылык хужалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Аучылык хужалыгы кыргыз хайваннарның популяцияләре белән рациональ идарә итү һәм ел саен продукция алу рәвешендә урманнардан комплекслы файдалануга үз өлешен кертә.

Ау 209-ФЗ номерлы федераль закон нигезендә гамәлгә ашырыла.

Урманнардан аучылык хужалыгы алып бару һәм ауны гамәлгә ашыру өчен файдалану РФ Урман кодексының 25, 36 статьялары белән регламентлана.

Урманнардан аучылык хужалыгын алып бару өчен файдалануны хокукый жайга салу Россия ТРЭМның «Аучылык хужалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалану кагыйдәләрен һәм Урман кишәрлекләрен бирмичә аучылык хужалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалану очраклары исемлеген раслау турында» 2017 елның 12 декабрдәге 661 номерлы боерыгы, Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Аучылык инфраструктурасына карый торган объектлар исемлеге турында» 2017 елның 11 июлдәге 1469-р номерлы боерыгы нигезендә гамәлгә ашырыла.

Аучылык биләмәләре чикләренә хокукый режимында аучылык хужалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен башкару рөхсәт ителә торган жирләр кертелә.

Аучылык биләмәләре түбәндәгеләргә бүленә:

1) 209-ФЗ номерлы федераль законда каралган нигезләрдә юридик затлар, шәхси эшқуарлар тарафыннан файдаланыла торган аучылык биләмәләре (алга таба - беркетелгән аучылык биләмәләре);

2) ау максатларында физик затлар ирекле йөри алу хокукына ия булган аучылык биләмәләре (алга таба - гомуми файдаланудагы аучылык биләмәләре).

Гомуми файдаланудагы аучылык биләмәләре Россия Федерациясе субъектындагы аучылык биләмәләренен гомуми мәйданында кимендә егерме процентын тәшкил итәргә тиеш.

Аучылык биләмәләре ауның бер яки берничә төрен гамәлгә ашыру өчен кулланылырга мөмкин.

Аучылык хужалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру өчен урман кварталларының һәм урманчылык кишәрлекләре буенча аларның өлешләре исемлеге әлеге регламентның 7 нче таблицасында китерелгән.

2.5.1. Аучылык инфраструктурасы объектларын урнаштыру өчен биотехник чаралар уздыру исемлеге һәм нормалары

Ел саен уздырыла торган биотехник чараларкүләме түбәндәге таблицада чагылдырылган.

Т/с	Чараларның төрлөрө	Үлчәү берәмлеге	Ел саен рөхсәт ителә торган
1	2	3	4
1.	Ашату майданнары кору	данә	6
2.	Пошилар өчен жимлекләр урнаштыру	данә	20
3.	Тозлыклар урнаштыру	данә/тонна	20
4.	Усак, тал кисү	куб.метр	6
5.	Аучы манаралары урнаштыру	данә	-
6.	Ашату өчен печән эзерләү	тонна	-
7.	Чуер ташлыклар кору	данә	-
8.	Гөрелдәвекләр кору	данә	-
9.	Кабан өчен ашату кырлары ясау	гектар	-
10.	Ауны чикли һәм тыя торган аншлагллар, күрсәткечләр урнаштыру	данә	6

2.6. Авыл хужалыгын алып бару өчен урманнардан файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары, балыкчылыкны гамәлгә ашыру, һәм авыл хужалыгы балыкчылыктан тыш

Урманнардан файдалану авыл хужалыгын алып бару Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 2 июлендәге 408 номерлы боерыгы белән расланган «Урманнардан авыл хужалыгын алып бару өчен файдалану кагыйдәләре һәм, сервитут, гавами сервитут билгеләп яисә билгеләмичә, урман кишәрлеге бирмичә генә авыл хужалыгы алып бару өчен урманнардан файдалану исемлеге» нигезендә регламентлана.

Урманнар авыл хужалыгын алып бару (печән чабу, авыл хужалыгы терлекләрен көтү, умартачылык, төньяк боланчылык, товарлык аквакультурасы (товарлык балыкчылык), авыл хужалыгы культураларын үстерү һәм башка төрле авыл хужалыгы эшчәнлеген) өчен кулланылырга мөмкин.

Авыл хужалыгын алып бару өчен урман кварталларының һәм урманчылык кишәрлекләре буенча аларның өлешләре исемлеге әлеге регламентның 7 нче таблицасында китерелгән.

2.6.1. Урманнардан авыл хужалыгы алып бару өчен файдалану параметрлары

19 нчы таблица

Урманнардан авыл хужалыгы алып бару өчен файдалану параметрлары

Т/с	Файдалану төрлөрө	Үлчәү берәмлеге	Ел саен рөхсәт ителә торган күләме
1	2	3	4
1.	Сөрүлекләр	гектар	46
2.	Печән чабу	гектар	329/230
3.	Авыл хужалыгы терлекләре көтү		
	а) урманда	мең гектар /баш	-

Т/с	Файдалану төрлөрө	Үлчөү берәмлеге	Ел саен рөхсәт ителә торган күләме
1	2	3	4
	б) утлавыкларда, жәйләүлөрдө	гектар /баш	59
4.	Умартачылык		
	а) бал бирүчеләр		
	- юкә	гектар	8376
	- үләннәр	гектар	507
	б) бал продуктлылыгы, шул исәптән:		
	- юкә	кг/ гектар	100
	- үләннәр	кг/ гектар	100
	в) умарта оялары күләмен тәмин итү мөмкинлеге	умарталык саны	1850

2.7. Урманнардан фәнни-тикшеренү һәм мәгариф эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

РФ Урман кодексының 40 статьясына ярашлы рәвештә урманнардан фәнни-тикшеренү эшчәнлеген һәм мәгариф эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану урманчылыкның барча территориясендә гамәлгә ашырылырга мөмкин. Урманнардан файдалану Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 27 июлендәге 487 номерлы боерыгы белән расланган Урманнардан фәнни-тикшеренү эшчәнлеген һәм мәгариф эшчәнлеген башкару өчен файдалану кагыйдәләре белән регламентлана.

Фәнни-тикшеренү, мәгариф эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен урман кварталларының һәм урманчылык кишәрлекләре буенча аларның өлешләре исемлеге әлеге регламентның 7 нче таблицасында китерелгән.

2.8. Урманнардан рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

2.8.1. Урманнардан рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану нормативлары

Рекреация эшчәнлеге РФ Урман кодексында ял итү, туристлык, физкультура-савыктыру һәм спорт эшчәнлеген оештыруга кагылышлы эшчәнлек буларак карала.

Урманнардан күздә тотылганча файдалану (РФ Урман кодексының 41 статьясы) урман кишәрлекләрен бирүне таләп итә торган, ләкин урман ресурсларын алмыйча гамәлгә ашырыла, тапшырылган урман кишәрлекләрендә кирәкле урман инфраструктурасы төзелә, урман инфраструктурасын төзүгә, реконструкциялүгә бәйле булмаган объектларны төзү, реконструкциялү рөхсәт ителә, шул исәптән капитал булмаган төзелмәләр һәм корылмалар, территорияне төзекләндерү башкарыла (РФ Урман кодексының 13, 21, 41 статьялары).

Рекреация эшчәнлеген оештыру үзенчәлекләре Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 9 ноябрәндәге 908 номерлы боерыгы белән расланган Рекреация эшчәнлеген башкару өчен урманнардан файдалану кагыйдәләрендә баян ителгән.

2.8.2. Рекреация эшчэнлегенэ бэйле зона кварталларының һәм (яки) аларның өлешләре исемлеге.

Кишәрлек урманчылыклары буенча рекреация эшчэнлеген гамәлгә ашыру өчен урман кварталларының яки аларның өлешләренең исемлеге элге регламентның 7 нче таблицасында китерелгән.

2.8.3. Рекреация эшчэнлегенэ караган зона территориясен функциональ зоналарга бүлү

Рекреацияләү зоналары вазифаи зоналарга түбәндәгечә бүлгәләнә:

1. Интенсив кулланылышы.
2. Уртача кулланылышы.
3. Концентрацияле ял итүгә бэйле.
4. Резерватлы.
5. Заказник.
6. Катгый режимлы.
7. Хужалык.

2.8.4. Урман кишәрлекләрендә капитал булмаган төзелгән, корылмалар исемлеге һәм аларны төзекләндерү нормативлары

Рекреация билгеләнешендәге урманнарда территорияне төзекләндерү нормалары (гомуми мәйданның 100 гектары буенча)

Т/с	Төзекләндерү элементларының аталышы	Яшел зона		Чикләрендәге (1 чм маршрутка) актив ял итүгә бэйле
		Актив ял	Һава сулап йөрү	
1	2	3	4	5
1.	Вак таштан, йөри торган өлеше 4,5 м (км) киңлегендә булган машина белән килү юллары	0,15	0,02	-
2.	Биләмәләр эчендәге вак ташлы, өслеге 3 м (км) киңлегендә булган юллар	1,8	0,5	-
3.	15 машинага исәпләнгән, грунтлы, гравий белән вак таш кушылган автотукталышлар (данә)	0,25	0,03	-
4.	Жәяүләп йөри торган сукмаklar (км)	-	0,04	-
5.	4 урынлы утыргычлар (данә)	18	3	1
6.	6 урынга исәпләнгән пикник өстәлләре (данә)	7	0,6	-
7.	Яңгырдан ышыклану урыннары (данә)	1,5	0,2	0,2
8.	Азык эзерләү урыннары (данә)	3,5	0,5	0,6
9.	Чүплек савытлары (данә)	30	-	-
10.	Чүп жыю җайланмалары (данә)	3,5	-	-
11.	Бәдрәфләр (данә)	0,18	-	-
12.	Спорт һәм уен мәйданчыклары, кв.метр	37	-	5

Т/с	Төзеклөндөрү элементларының аталышы	Яшел зона		Чиклөрендөгө (1 чм маршрутка) актив ял итүгө бэйле
		Актив ял	Һава сулап йөрү	
13.	Елгаларда һәм сулыкларда су коенып, кызына торган урыннар, кв.метр	90	15	-
14.	Пляж кабиналары (данә)	0,18	0,02	-
15.	Беседкалар (данә)	0,17	-	-
16.	Күрсәткечләр (данә)	1,5	0,2	0,4
17.	Күренеш нокталары (данә)	0,7	0,1	0,3
18.	Коелар һәм чишмәләр (данә)	0,02	0,01	0,1
19.	Туристларга палаткалар кую урыннары, кв.метр	50	-	20

2.8.5. Урманнардан рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану параметрлары һәм чорлары

Рекреация эшчәнлеген урманнарында хужалык эшчәнлегенә халыкны ял иттерү өчен иң яхшы шартларны оештыруга, эстетик һәм санитар-гигиеник таләпләргә җавап бирә торган урман ландшафтларын саклауга һәм яхшыртуга, ландшафтларның типларын рациональ (оптималь) ярашлылыгын билгеләүгә юнәлдерелгән булырга тиеш.

Рекреация билгеләнешендә урманнар өчен эшләрнең әһәмиятле элементы булып аларның территорияләрен төзекләндерү тора, ул юллар төзү һәм ремонтлаудан, ял итү өчен урыннар һәм мәйданчыклар корудан, кече архитектура формаларын, урман скульптурасын урнаштырудан, төрле урман янғыннары корылмаларын төзүдән һәм башка төрле чараларны гамәлгә ашырудан гыйбарәт. Юл-сукмак челтәре барча территорияне бердәм композиция бөтенлегенә берләштерергә тиеш.

Рекреация басымы йогынтысында урман тирәлегенә үзгәрү дәрәжәсен ял итү режимы билгели, ә ял режимы - урманнарның территориясен оештыруны.

Урманнардан рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдаланганда урман кишәрлекләрендә капитал булмаган төзелмәләр, корылмалар исемлегенә һәм аларны төзекләндерү нормативлары өстәмә тикшерүләр уздырганнан соң урманнарны үзләштерү проектларында аталган максатларда (ял, туризм оештыру, физик культура-савыктыру, спорт эшчәнлегенә һ.б.) файдалану өчен тапшырылган конкрет урман кишәрлегенә өчен бирелә.

РФ Урман кодексының 72 статьясы нигезендә рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру максатында урман кишәрлегенә аренда шартнамәсе ун елдан алып кырык тугыз елга кадәрле срокка төзелә.

2.9. Урманнардан урман плантацияләре ясау һәм аларны эксплуатацияләү өчен рөхсәтле файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Урман плантацияләрен оештыру һәм аларны эксплуатацияләү билгеле бер токым (максатчан токым) урман үсемлекләрен үстерүгә бэйле эшкуарлык

эшчәнлегеннән гыйбарэт.

Билегеле бер токым урман утыртмаларына алар хисабыннан алдан билгеле сыйфатламалары булган агач материалын алу тээмин ителә торган ясалма утыртылган урман утыртмалары карый.

Урман плантацияләре урман фонды жирләрендә дә, башка категориядәге жирләрдә дә оештырыла ала.

Гражданнарга, юридик затларга урман плантацияләрен ясау һәм аларны эксплуатацияләү өчен урман кишәрлекләре - РФ Урман кодексы нигезендә, жир кишәрлекләре - жир законнары нигезендә арендага тапшырыла.

Урман плантацияләрендә урман утыртмаларын кисү һәм урман утыртмаларына кирт салу эшләрен башкару чикләмәләрсез рөхсәт ителә.

Урманчылыкта урман плантацияләре, урман плантацияләрен техник проектлау материаллары юк, урманчылыкта урман плантацияләренә нигез салу өчен махсус тикшерүләр уздырылмады.

РФ Урман кодексының 72 статьясы нигезендә урман плантацияләрен оештыру һәм аларны эксплуатацияләү максатында урман кишәрлегенә аренда шартнамәсе ун елдан алып кырык тугыз елга кадәрле чорга төзелә.

2.10. Урманнардан жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләрен һәм дару үләннәрен үстерү өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Урман жимешләрен, жиләкләрне, декоратив үсемлекләрне һәм дару үләннәрен үстерү жимешләр, декоратив үсемлекләр, дару үләннәре, жиләкләр һәм башка шуңа охшаш урман ресурсларын алуға бәйле эшмәкәрлек эшчәнлегеннән гыйбарэт. Урманнардан файдалануның әлегә төре Россия Табигат министрлыгының 2020 елның 28 июлендәге 497 номерлы боерыгы белән расланган Урманнардан жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү өчен файдалану кагыйдәләрендә регламентлана һәм урман кишәрлегенә аренда шартнамәсе нигезендә урманнарны үзләштерү проекты нигезендә гамәлгә ашырыла.

Жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү өчен, беренче чиратта, урман фонды жирләре составындагы урмансыз жирләр, шулай ук урман булып житеشمәгән диләнкеләр, аланнар һәм урман культураларын утыртканчыга кадәр урманның табигый торгызылуы мөмкин булмаган башка урман утыртмалары белән капланмаган жирләр; рекультивацияләнергә тиешле (эшкә яраклы үзлегә беткән торфлыклар һ.б.) жирләр файдаланыла.

Жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү өчен үзгәртеп коруга билгеләнмәгән, азкыйммәтле утыртма кишәрлекләре файдаланылырга мөмкин.

Урманнардан жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү өчен файдалану РФ Урман кодексының 27 статьясы нигезендә чикләнергә яки тыелырга мөмкин.

РФ Урман кодексының 72 статьясы нигезендә жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү максатында урман кишәрлегенә аренда шартнамәсе ун елдан алып кырык тугыз елга кадәрле срокка төзелә.

Кишәрлек урманчылыклары буенча жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү өчен урман кварталларының яки аларның өлешләренең исемлегә әлегә регламентның 7 нче таблицасында китерелгән.

2.11. Урманнарда урман питомниклары ясау һәм аларны эксплуатацияләү өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Урман питомниклары булдыру һәм аларны эксплуатацияләү урманнарны торгызу һәм үрчәтү максатларында тормышка ашырыла торган эшқуарлык эшчәнлегә булып тора.

Урман питомниклары булдыру һәм аларны эксплуатацияләү кагыйдәләре башкарма хакимиятнең вәкаләтле федераль органы тарафыннан билгеләнә.

Урман питомниклары булдыру һәм алардан файдалану өчен урманнарда файдалану РФ Урман кодексының 27 статьясы нигезендә чикләнергә мөмкин.

Урман питомниклары төзү һәм аларны файдалану, әгәр мондый эшчәнлек аларның хокукый режимына каршы килмәсә, урман фонды жирләрендә һәм башка категория жирләрдә рәхсәт ителә (РФ Урман кодексының 39.1 статьясы).

Урман питомникларында кәлшәләр, үсентеләр үстерү өчен яхшыртылган һәм сортлы урман үсемлекләре кулланыла, әгәр мондый орлыклар юк икән, урман үсемлекләренең нормаль орлыклары кулланыла.

РФ Урман кодексының 72 статьясы нигезендә урман питомниклары оештыру һәм аларны эксплуатацияләү максатында урман кишәрлегенең аренда шартнамәсе ун елдан алып кырык тугыз елга кадәрле чорга төзелә.

Хәзерге вакытта Чирмешән урманчылыгы чикләрендә ике даими урман питомнигы бар, аларда төп урман хасил итүче токымнар үстерелә.

Урман питомниклары булдыру һәм аларны кишәрлек урманчылыклары буенча эксплуатацияләү өчен урман кварталлары яисә аларның өлешләре исемлегә әлегә Регламентның 7 нче таблицасында китерелә.

2.12. Жир асты байлыklarын геологик өйрәнү, файдалы казылмалар эзләү һәм чыгаруны гамәлгә ашыру өчен урманнарда файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Жир асты байлыklarын геологик өйрәнүне, файдалы казылмаларны эзләү һәм чыгаруны гамәлгә ашыру өчен урманнарда файдалану Россия Федерациясе Урман кодексының 43 статьясы нигезендә жайга салына.

Жир асты байлыklarын геологик өйрәнү, файдалы казылмаларны эзләү һәм чыгаруны гамәлгә ашыру өчен урманнарда файдалануның рәхсәт ителгән күләмнәре һәм урманчылыкларның кишәрлек урманчылыклары кисемдә урман кишәрлекләренең урнашкан урыны 7 нче таблицада чагылдырылган.

Жир асты байлыklarын геологик өйрәнүне, файдалы казылмаларны эзләү һәм чыгаруны гамәлгә ашыру өчен дәүләт милегендә яки муниципаль милектә торган

урман кишәрлекләре арендага бирелә яки үз вәкаләтләре чикләрендә дәүләт хакимияте органнары, жирле үзидарә органнары рөхсәтләре нигезендә бирелә. Урман кишәрлеген бирмичә генә урман фонды жирләрендә жир асты байлыкларын геологик өйрәнү эшләрен башкарырга рөхсәт ителә, әгәр мондый эшләрне башкару урман утыртмаларын кисүгә, капитал төзелеш объектларын төзүгә китермәсә.

Урманнардан жир асты байлыкларын геологик өйрәнү, эзләү һәм файдалы казылмалар чыгаруны гамәлгә ашыру өчен файдалану Россия Табигать министрлыгының «Жир асты байлыкларын геологик өйрәнү, эзләү һәм файдалы казылмалар чыгаруны гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалану тәртибен һәм, жир асты байлыкларын геологик өйрәнүне гамәлгә ашыру максатларында, урман кишәрлеге бирелмичә, сервитут билгеләп яки билгеләмичә урманнардан файдалану очраклары исемлеген раслау турында» 2020 елның 7 июлендәге 417 номерлы боерыгы нигезендә гамәлгә ашырыла.

Жир асты байлыкларын геологик өйрәнү, файдалы казылмаларны эзләү һәм чыгару максатында урманнардан файдалана торган затлар түбәндәгеләрне тәмин итә:

файдаланыла торган урманнарны һәм аның янәшәсендәге урман кырыйларын, ясалма һәм табигый су агып чыгу урыннарын төзелеш, сәнәгать, агач кисүдән калган, көнкүреш һәм бүтән калдыклардан, чүп-чарлардан даими рәвештә чистартып торуны;

житештерү эшчәнлеге барышында жимерелгән юлларны, киптерү канауларын, дренаж системаларын, күперләрне, башка гидротехника корылмаларын, квартал баганаларын, квартал юлларын, аншлагларны, урманнар территориясен төзекләндерү элементларын торгызуны;

Россия Федерациясе законнарына ярашлы рәвештә урман инфраструктурасы булдыруга бәйле булмаган, Жир асты байлыкларын геологик өйрәнү, файдалы казылмаларны эзләү һәм чыгаруны гамәлгә ашыруга бәйле объектларны тиешле эшләрне үтәү чорлары тәмамлану белән консервацияләүне яисә юк итүне һәм күрсәтелгән объектларны төзү, үзгәртеп кору һәм (яки) эксплуатацияләү өчен файдаланылган жирләрне рекультивацияләүне;

аталган затлар гаебе белән барлыкка килгән һәлакәт очракларын һәм урман янгыннарын юкка чыгару, шулай ук башка шундый хәлләрне бетерү буенча кирәкле чаралар күрелүне;

сейсмик разведка эшләрен планлаштыру һәм үткөрү, шулай ук хәрәкәт составын һәм йөкләрне яңа урынга күчерү максатларында квартал ызаннары, урман юллары биләгән һәм урман утыртмалары белән капланмаган башка жирләрдән максималь рәвештә файдалануны.

РФ Урман кодексының 43-46 статьялары нигезендә урманнардан файдаланганда алынган агач материалына милекчелек хокукы Россия Федерациясенекә була.

Аталган агач материалы Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Россия Федерациясе Урман кодексының 43-46 статьялары нигезендә урман фонды жирләрендә урнашкан урманнардан файдаланганда алынган агач материалын сату турында» 2009 елның 23 июлендәге 604 номерлы карары нигезендә сатыла.

РФ Урман кодексының 73.1 статьясының 3 өлешендә РФ Урман кодексының

43-46 статьялары нигезендә урманнардан файдалану өчен тапшырылган урман кишәрлекләрендә агач материалы эзерләү өчен аукцион уздырмыйча урман кишәрлекләренең аренда шартнамәләрен төзү каралган.

РФ Урман кодексының 73.1 статьясының 3 өлешендәге 3 пункттыңда 43, 45 статьяларда каралган очрақларда, дәүләт милкендә яки муниципаль милектә булган урман кишәрлеген файдалануга алу шартнамәсе жир асты байлыкларынан файдалануга лицензия гамәлдә булган чорга төзелә.

Кишәрлек урманчылыклары буенча жир асты байлыкларын геологик өйрәнүне, файдалы казылмалар эзләү һәм чыгаруны гамәлгә ашыру өчен урман кварталлары яисә аларның өлешләре исемлеге әлегә Регламентның 7 нче таблицасында китерелә.

«Россия Федерациясе Урман кодексына һәм урманнарны торгызу һәм үрчетүне камилләштерү өлешендә Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2018 елның 19 июлендәге 212-ФЗ номерлы һәм «Россия Федерациясе Урман кодексына һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2021 елның 2 июлендәге 303-ФЗ номерлы федераль законнар нигезендә әлегә максатларда урманнардан файдаланучы затлар Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә урманнарны торгызу проектына яки урманнарны үрчетү проектына ярашлы рәвештә урман утыртмаларын кискәннән соң бер елдан соңга калмыйча урман утыртмалары киселгән майданга тигез майданда Татарстан Республикасы территориясе чикләрендә урманнарны торгызу яки урманнарны үрчетү эшләрен башкарырга бурычлы, шул исәптән гражданның иминлеген тәмин итү һәм объектларны эксплуатацияләү өчен кирәкле шартларны оештыру өчен билгеләнгән саклык зоналарын булдырган очракта да.

2.13. Урманнардан сусаклагычлар һәм башка төрле ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

РФ Урман кодексының 44 статьясы нигезендә сусаклагычларны, башка төрле ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм аларны эксплуатацияләү өчен урманнардан файдалану су законнары нигезендә гамәлгә ашырыла.

Урман законнары нормаларында билгеләнгәнчә, РФ Урман кодексының 43-46 статьялары нигезендә урманнардан файдаланганда алынган агач материалына милекчелек хокукы Россия Федерациясенеке була.

Әлегә агач материалы Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Россия Федерациясе Урман кодексының 43-46 статьялары нигезендә урман фонды жирләрендә урнашкан урманнардан файдаланганда алынган агач материалын сату турында» 2009 елның 23 июлендәге 604 номерлы карары нигезендә сатыла.

РФ Урман кодексының 72 статьясының 3 өлеше һәм 74 статьясының 3 өлеше нигезендә урман кишәрлекләре атап үтелгән максатларда дәүләт органнары карарлары нигезендә, аукционнар уздырмыйча гына, бер елдан алып кырык тугыз

елга кадәрге чорга арендага тапшырыла.

Дәүләт милкендә яки муниципаль милектә булган урман кишәрлекләре гражданнарга, юридик затларга РФ Урман кодексының 9 статьясы нигезендә сусаклагычлар, башка ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү өчен бирелә.

Сусаклагычлар, бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү өчен кишәрлек урманчылыклары буенча урман кварталларының яки аларның өлешләренен исемлеге әлеге регламентның 7 нче таблицасында китерелә.

«Россия Федерациясе Урман кодексына һәм урманнарны торгызу һәм үрчетүне камилләштерү өлешендә Россия Федерациясенен аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2018 елның 19 июлендәге 212-ФЗ номерлы һәм «Россия Федерациясе Урман кодексына һәм Россия Федерациясенен аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2021 елның 2 июлендәге 303-ФЗ номерлы федераль законнар нигезендә әлеге максатларда урманнардан файдаланучы затлар Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә урманнарны торгызу проектына яки урманнарны үрчетү проектына ярашлы рәвештә урман утыртмаларын кискәннән соң бер елдан соңга калмыйча урман утыртмалары киселгән майданга тигез майданга Татарстан Республикасы территориясе чикләрендә урманнарны торгызу яки урманнарны үрчетү эшләрен башкарырга бурычлы, шул исәптән гражданнарның иминлеген тәмин итү һәм объектларны эксплуатацияләү өчен кирәкле шартларны оештыру өчен билгеләнгән саклык зоналарын булдырган очракта да.

2.14. Урманнардан чыбыклы объектлар төзү, үзгәртеп кору, эксплуатацияләү өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Россия Федерациясе Урман кодексының 21 статьясы нигезендә чыбыклы объектларга электр энергиясе тапшыру чыбыклары, элемент чыбыклары, юллар, торбаүткәргечләр һәм чыбыклы башка объектлар, шулай ук күрсәтелгән объектларның аерылгысыз технологик өлешен тәшкит итүче корылмалар керә.

Урманнардан әлеге төр файдалану РФ Урман кодексының 45 статьясы һәм Россия Табигать министрлыгының «Урманнардан чыбыклы объектлар төзү, аларны үзгәртеп кору, аларны эшләтү өчен файдалану кагыйдәләрен һәм, сервитут, гавами сервитут билгеләп яки билгеләмичә, урман кишәрлеген бирмичә урманнардан чыбыклы объектлар төзү, аларны үзгәртеп кору, аларны эшләтү өчен файдалану очраklары исемлеген раслау турында» 2020 елның 10 июлендәге 434 номерлы боерыгы нигезендә регламентлана.

Сусаклагычлар, бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, елга портлары, причаллар төзү өчен гражданнарга һәм юридик затларга урманчылыкның барча территориясе буйлап урман кишәрлекләрен даими (вакыты чикләнмичә) файдалануга тапшыру аренда хокукында гамәлгә ашырылырга мөмкин, ә махсус якланучы урман кишәрлекләрендә фәкәт күрсәтелгән эшләрне урнаштыру ихтималының башка вариантлары булмаган очракта гына рөхсәт ителә.

Дәүләт милкендә яки муниципаль милектә булган урман кишәрлекләре гражданнарға һәм юридик затларға РФ Урман кодексының 9 статьясы һәм 73.1 статьясының 3 өлеше нигезендә аукцион уздырмыйча кырык тугыз елга кадәр бирелә.

Чыбыклы объектлар төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү максатларында, барыннан элек, урмансыз жирләр, ә урман кишәрлегендә андый жирләр булмаганда - торгызылмаган кисенте жирләре, янгыннан калган жирләр, бушлыклар, ачык урыннар, шулай ук тулылығы һәм кыйммәте түбән булган урман утыртмалары үсә торган жирләр файдаланылырга тиеш.

Чыбыклы объектларны төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү максатларында арендага, даими (вакыты чикләнмичә) файдалануга тапшырылган урман кишәрлекләрендә урман утыртмаларын кисү урманнарны үзләштерү проекты нигезендә гамәлгә ашырылырга тиеш. Урманнардан файдалануның әлеге төрөндә урман фонды жирләрендә урнашкан урманнардан шушы рәвешле файдаланганда алынган агач материалына милекчелек хокукы Россия Федерациясенекә була (РФ Урман кодексының 20 статьясының 2 өлеше). Әлеге агач материалы Россия Федерациясә Хөкүмәтенәң «Россия Федерациясә Урман кодексының 43-46 статьялары нигезендә урман фонды жирләрендә урнашкан урманнардан файдаланганда алынган агач материалын сату турында» 2009 елның 23 июлендәгә 604 номерлы карары нигезендә сатыла.

Гражданнарның иминлеген тәэмин итү һәм чыбыклы объектларны эксплуатацияләү өчен кирәкле шартларны тудыру өчен билгеләнгән сак һәм санитар-яклау зоналарында урман утыртмаларын кисү күрсәтелгән зоналарда билгеләнгән режимга туры китереп гамәлгә ашырыла.

Россия Федерациясә Хөкүмәтенәң «Электр челтәрләре хужалыгы объектларының саклык зоналарын һәм мондый зоналар чикләрендә урнашкан жир кишәрлекләреннән файдалануда махсус шартлар билгеләү тәртибе турында» 2009 елның 24 февралендәгә 160 номерлы карары нигезендә көчәнеше 1000 вольтка (алга таба - В) кадәр булган электр челтәрләре өчен түбәндәгечә саклык зонасы билгеләнә:

электр тапшыру буенча һава чыбыклары буйлап (биналарга кертү өлешендәгә тармакларыннан тыш) жир өслегендә кырый үткәргечләр проекцияләреннән һәр ягыннан 2 метр ераклыкта торучы, параллель турылар белән чикләнгән жир кишәрлеге рәвешендә (алар үз торышыннан читкә чыгып тормаганда);

жир астыннан электр тапшыручы кабель чыбыклары буйлап кырый кабельләрдән һәр ягыннан 1 метр ераклыкта торучы, параллель турылар белән чикләнгән жир кишәрлеге рәвешендә.

1000 В югары булган электр челтәрләренәң саклык зонасы киләсе таблицкага туры китереп билгеләнә.

Көчөнеше 1000 В югары булган электр челтэрлэренен саклык зонасы

Көчөнеш, киловольт	Саклык зонасы, м
1-20	10
35	15
110	20
150, 220	25
330, 500, +-400	30
750, +-750	40
1150	55

Торбаүткэргечлэргэ (алар нинди ысул белэн салынган булса да) зыян салыну ихтималын булдырмас өчен саклык зоналары билгелэнэ:

нефть, табигый газ, нефть продуктары, нефть һәм ясалма углеводород газы транспортлаучы торбаүткэргеч трассалары буйлап, - торбаүткэргеч күчэрененен һәр ягыннан 25 м ераклыкта узучы шартлы сызыклар белэн чиклэнгән жир кишэрлеге рэвешендэ;

сыегайтылган углеводородлы газлар, тотрыклы булмаган бензин һәм конденсат транспортлаучы торбаүткэргеч трассалары буйлап, - торбаүткэргеч күчэрененен һәр ягыннан 100 м ераклыкта уза торган шартлы сызыклар белэн чиклэнгән жир кишэрлеге рэвешендэ;

күптармаклы торбаүткэргеч трассалары буйлап - кырый торбаүткэргечлэрнен күчэрлэрненнэн югарыда күрсәтелгән аралыкларда уза торган шартлы сызыклар белэн чиклэнгән жир кишэрлеге рэвешендэ;

су асты кичүлэре буйлап - кичүлэрнен кырый тармаклары күчэрлэрненнэн һәр ягыннан 100 м аралыкта торучы параллель ясылыклардан гыйбарэт булган су өслегеннэн төпкә кадэрге су тирэлегенен бер өлеше рэвешендэ;

конденсатны саклау һәм газсызландыру савытлары, продукцияне аварияле чыгару өчен жир амбарлары тирэли - күрсәтелгән объектлар территориясе чиклэрненен һәр ягыннан 50 м ераклыкта торучы, йомык сызык белэн чиклэнгән жир кишэрлеге рэвешендэ;

продукцияне транспортка эзерлэүче технологик жайланмалар, суырту һәм тутыру буенча төп һәм аралык насос станциялэре, резервуар парклары, компрессор һәм газ бүлү станциялэре, продукцияне үлчэү төеннэре, салу һәм бушату эстакадалары, газны жир астында саклау станциялэре, нефть, нефть продуктарын жылыту пунктлары тирэли - күрсәтелгән объектларнын территориялэре чиклэрненнэн һәр ягыннан 100 м торучы йомык сызыклар белэн чиклэнгән жир кишэрлеге рэвешендэ (Магистраль торбаүткэргечлэрне саклау кагыйдэлэре (Россиянен Федераль тау һәм сэнэгый күзэтчелегенен 1992 елнын 22 апрелендэге 9 номерлы карары белэн расланган) (Россиянен Федераль тау һәм сэнэгый күзэтчелегенен 1994 елнын 23 ноябрэндэге 61 номерлы карары редакциясендэ).

Аерып чыгару полосаларынын чиклэре аерып чыгару полосасын формалаштыру өчен кирэкле жир кишэрлеклэрнен аерып чыгарунын Россия Федерациясе Транспорт министрлыгы раслаган нормаларын исэпкэ алып билгелэнэ.

Аерып чыгару сызыкларынын һәм саклык зоналарынын үлчэме Россия Федерациясе Транспорт министрлыгынын 2008 елнын 6 августындагы 126 номерлы

боерыгында билгелэнгән Тимер юлларны аерып чыгару полосасын формалаштыру өчен кирәкле жир кишәрлекләрен аерып чыгару нормалары, шулай ук тимер юлларның саклык зоналарын исәпләп чыгару нормалары, жир корылышы, шәһәр төзелеше һәм проект документациясе, тимер юл линияләрен, төеннәрен һәм станцияләрен үстерүнең генераль схемалары нигезендә, шулай ук барлыкка килгән жирдән файдалану тәртибен һәм аерып чыгару полосаларының һәм саклык зоналарының элегрәк расланган зурлыкларын һәм чикләрен исәпкә алып билгеләнә.

Чыбыклы объектларны төзү, үзгәртеп кору, эксплуатацияләү өчен урман кварталларының яки аларның өлешләренең исемлеге кишәрлек урманчылыклары буенча әлеге регламентның 7 нче таблицасында китерелде.

«Россия Федерациясе Урман кодексына һәм урманнарны торгызу һәм үрчетүне камилләштерү өлешендә Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2018 елның 19 июлендәге 212-ФЗ номерлы һәм «Россия Федерациясе Урман кодексына һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2021 елның 2 июлендәге 303-ФЗ номерлы федераль законнар нигезендә әлеге максатларда урманнан файдаланучы затлар Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә урманнарны торгызу проектына яки урманнарны үрчетү проектына ярашлы рәвештә урман утыртмаларын кискәннән соң бер елдан соңга калмыйча урман утыртмалары киселгән майданга тигез майданга Татарстан Республикасы территориясе чикләрендә урманнарны торгызу яки урманнарны үрчетү эшләрен башкарырга бурычлы, шул исәптән гражданнарның иминлеген тәмин итү һәм объектларны эксплуатацияләү өчен кирәкле шартларны оештыру өчен билгелэнгән саклык зоналарын булдырган очракта да.

2.15. Урманнан агач материалы һәм башка төрле урман ресурслары эшкәртү өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Урманнан агач материалы һәм башка төрле урман ресурсларын эшкәртү өчен файдалану агач материалынан эшләнмәләр һәм мондый эшкәртүдән бүтән продукция житештерүгә бәйле булган эшкуарлык эшчәнлегеннән гыйбарәт.

Урманнан агач материалы һәм башка төрле урман ресурслары эшкәртү өчен файдалану Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 28 июлендәге 495 номерлы боерыгы белән расланган Урманнан агач материалы һәм башка төрле урман ресурслары эшкәртү өчен файдалану кагыйдәләре белән регламентлана.

Дәүләт милегендә яисә муниципаль милектәге урман кишәрлекләре гражданнарга, юридик затларга агач материалын һәм башка төрле урман ресурсларын эшкәртү өчен арендага бирелә.

Урманнан агач материалы һәм башка төрле урман ресурслары эшкәртү өчен файдалану максатында урман кишәрлегенең аренда шартнамәсе бер елдан башлап кырык тугыз елга кадәрле чорга төзелә.

Әгәр федераль законнарда агач материалын һәм башка төрле урман ресурсларын эшкәртүне федераль дәүләт учреждениеләре тарафыннан гамәлгә ашыру рөхсәт ителсә, урман кишәрлекләре әлеге учреждениеләргә күрсәтелгән максатка даими (вакыты чикләнмичә) файдалануга тапшырылырга мөмкин.

Урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын урнаштыру максатларында, барыннан да элек, урмансыз жирләр, ә урман кишәрлегендә андый жирләр булмаганда - кисүләрдән соң торгызылмаган кишәрлекләр, янгыннан калган жирләр, бушлыклар, ачык урыннар, шулай ук тулылыгы һәм кыйммәте түбән булган урман утыртмалары үсә торган жирләр файдаланыла.

Бүтән урман кишәрлекләреннән күрсәтелгән максатларда файдалану күрсәтелгән объектларны урнаштыруның башка вариантлары булмаганда рөхсәт ителә.

Яклаучы урманнарда урман эшкәртү инфраструктурасын оештыру тыела.

Урманнарны агач материалы һәм башка төрле урман ресурслары эшкәртү өчен файдаланганда түбәндәге очраклар булдырылмаска тиеш:

урманнарны пычрату (шул исәптән радиоактив матдәләр белән) һәм урманнарда башка төрле тискәре йогынты ясау;

РФ Урман кодексының 53.5 статьясы нигезендә урманнарда урман куркынычсызлыгын тәмин итү максатларында транспорт чаралары белән үтеп керү.

Урманнардан агач материалы һәм башка төрле урман ресурслары эшкәртү өчен урман кварталларының яки аларның өлешләренең исемлеге кишәрлек урманчылыклары буенча әлеге регламентның 7 нче таблицасында китерелгән.

«Россия Федерациясе Урман кодексына һәм урманнарны торгызу һәм үрчәтүне камилләштерү өлешендә Россия Федерациясенә аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2018 елның 19 июлендәге 212-ФЗ номерлы һәм «Россия Федерациясе Урман кодексына һәм Россия Федерациясенә аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2021 елның 2 июлендәге 303-ФЗ номерлы федераль законнар нигезендә әлеге максатларда урманнардан файдаланучы затлар Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә урманнарны торгызу проектына яки урманнарны үрчәтү проектына ярашлы рәвештә урман утыртмаларын кискәннән соң бер елдан соңга калмыйча урман утыртмалары киселгән майданга тигез майданга Татарстан Республикасы территориясе чикләрендә урманнарны торгызу яки урманнарны үрчәтү эшләрен башкарырга бурычлы, шул исәптән гражданнарның иминлеген тәмин итү һәм объектларны эксплуатацияләү өчен кирәкле шартларны оештыру өчен билгеләнгән саклык зоналарын булдырган очракта да.

2.16. Урманнардан дини эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Урманнарны дини оешмалар 125-ФЗ номерлы федераль закон нигезендә дини эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен куллана ала.

Дини эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен тапшырылган урман кишәрлекләрендә дини һәм хәйриячелек билгеләнешендәге биналарны, корылмаларны, төзелмәләрне торгызу рөхсәт ителә. Дәүләт милкендә яки муниципаль милектә булган урман кишәрлекләре дини оешмаларга дини эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен түләүсез нигездә файдалануга тапшырыла (РФ Урман кодексының 47 статьясы).

Кишәрлек урманчылыклары буенча дини эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен

урман кварталларының яки аларның өлешләренең исемлеге әлеге регламентның 7 нче таблицасында китерелгән.

2.17. Урманнарны саклауга, яклауга һәм торгызуга карата таләпләр

2.17.1. Урманнарда янғын куркынычсызлыгы чараларына, урманнарны радиоактив матдәләр белән пычранудан һәм тискәре башка йогынтыдан саклауга карата таләпләр

Россия Федерациясе Конституциясенең 9 статьясы һәм РФ Урман кодексының 51 статьясы нигезендә урманнар янғыннардан сакланарга тиеш.

Урманнарны янғыннардан саклау РФ Урман кодексы һәм 69-ФЗ номерлы федераль закон нигезендә биологик, урманчылык, экологик һәм төбәк үзенчәлекләрен исәпкә алып гамәлгә ашырыла һәм урманнардагы янғыннарны булдырмый калуга, вакытында ачыклауга һәм сүндерүгә юнәлдерелгән оештыру, хокукый һәм багка чаралар комплексын үз эченә ала.

Урманнардан файдаланганда, аларны саклаганда, яклаганда, торгызганда, урманнарда бүтән төрле эшчәнлекне гамәлгә ашырганда, шулай ук урманнарда гражданнар йөргәндә урманнарда янғын куркынычсызлыгын тәмин итү буенча бердәм таләпләр Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2020 елның 7 октябрәндәге 1614 номерлы карары белән расланган. Урманнарда янғын куркынычсызлыгы кагыйдәләрендә билгеләнгән. Урманнарда янғыннарны кисәтү һәм сүндерү чараларының төрләре, әлеге чаралар белән урманнардан файдаланучы затларны тәмин итү нормативлары, урманнардан файдаланганда урман янғыннарны кисәтү һәм сүндерү чараларының булу нормалары Россия Табигать министрлыгының 2014 елның 28 мартындагы 161 номерлы боерыгында расланган. Урманнарның табигый янғын куркынычлыгы классификациясе, һава шартларына бәйлә рәвештә урманнарда янғын куркынычы классификациясе 2011 елның 5 июлендәге 287 номерлы Рослесхоз боерыгы белән расланган.

Урманнарны янғыннардан саклауның нәтижәләлеген арттыру максатларында Рослесхозның 1997 елның 19 декабрәндәге 167 номерлы боерыгы белән Янғын-химия станцияләре турында нигезләмә расланган.

Чирмешән урманчылыгы майданының янғын куркынычы классларына бүленеше түбәндәге таблицада күрсәтелде.

Т/с	Кишәрлек урманчылыгы	Янғын чыгу куркынычы классы					Майданы, гектар	
		1	2	3	4	5	Жәмгы-се	Уртача класс
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Светлогорский	862,7	525,5	492,6	10520,3	656,7	13058	3,8
2.	Казанка	897,6	256,7	753,9	8047,6	347,2	10303	3,7
3.	Шешминка икенче	678,6	940,6	747,7	9718,3	926,8	13012	3,8
	Урманчылык буенча барлыгы	2438,9	1722,8	1994,2	28286,2	1930,9	36373	3,7

Процент	6,71	4,74	5,48	77,77	5,31	100,0
---------	------	------	------	-------	------	-------

Урманда янғын барлыкка килү һәм таралу ихтималы, шулай ук аның интенсивлыгы һава шартларына карап билгеләнә. Бу вакытта метеорологик шартлар арасында янучан материалларны дымландыру яки корыту процессларына бәйлесе зуррак әһәмияткә ия булып тора. Мондый факторларга түбәндәгеләр керә: явым-төшемнәр, һаваның дымлылыгы һәм һава температурасы, жыл һәм болытлылык.

Урманнарда һава торышына карап, янғын чыгу куркынычының федераль класслары

Урманнардагы янғын чыгу куркынычы классы	Комплекслы күрсәткеч зурлыгы	Янғын чыгу буенча куркыныч дәрәжәсе
I	2	3
I.	0 ... 300	Юк
II.	301 ... 1000	Аз
III.	1001 ... 4000	Уртача
IV.	4001 ... 10000	югары
V	10 000 артык	Гадәттән тыш

Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Урманнарны янғынга каршы кору чаралары турында» 2011 елның 16 апрелдәге 281 номерлы карарына, «Урманнарны янғынга каршы кору нормативлары раслау турында» 2012 елның 27 апрелдәге 174 номерлы боерыгына таянып, регламентта табигый һәм икътисадый шартларны, урманнарның пирологик сыйфатламаларын, янғынның потенциал чыганаclarын исәпкә алып, янғынга каршы чаралар комплексы билгеләнде.

Янғынга каршы кору чараларының ел саен башкарыла торган күләме киләсе таблицада күрсәтелгән.

Янғынга каршы кору буенча чаралар күләме

T/c	Чаралар исеме	Үлчәү берәмлеге	Таләп ителә торган күләме
1	2	3	4
1. Кисәтү чаралары			
1.1	Даими күргәзмәләр һәм витриналар	данә	1
1.2	Даими стендлар	данә	4
1.3	Кисәтүче аншлаглар	данә	30
1.4	Авыл хужалыгы формированиеләре вәкилләре белән киңәшмәләр	данә	зарурлыкка карап даими
1.5	Шлагбаумнар урнаштыру	данә	15
1.6	Ял итү һәм тәмәке тарту урыннарын оештыру	данә	70
2. Урман янғыннары таралуын чикләү чаралары			
2.1	Янғынга каршы киртәләр, чокырлар ясау	км	-
2.2	Янғынга чыдам кашаклар оештыру	км	-
2.3	Яфраклы токымнардан полосалар ясау	км	-
2.4	Полосаларны чүп-чардан һәм ылыслы шытымнардан чистарту	км	-
2.5.	Культуралар, ылыслы яшь агачлар тирәсендә һәм юл буйларында минераллаштырылган полосалар ясау	км	15
2.6.	Ызаннар буйлап минераллаштырылган полосалар	км	15

T/c	Чаралар исеме	Үлчәү берәмлеге	Таләп ителә торган күләме
	кору		
2.7.	Янгынга каршы аралыкларны, чокырларны карап тоту	км	-
2.8	Минераллаштырылган полосаларны карау	км	132
3. Юл төзелеше			
3.1	Янгынга каршы юллар төзелеше	км	0,6
3.2	Күперләр төзү	данә	-
3.3	Янгынга каршы билгеләнештәге юлларны ремонтлау	км	3,4
3.4	Кордоннарны төзәтү	данә	-
4. Элемтә оештыру			
4.1	Элемтә чыбыклары төзү	км	-
4.2	Элемтә чыбыкларын төзәтү	км	-
4.3	Радиостанцияләр (кәрәзле элемтә) сатып алу	данә	-
4.4	Телефоннар урнаштыру	данә	-
5. Дозор-сак хезмәте			
5.1	Метеорологик пунктлар оештыру	данә	-
5.2	Вақытлы янгын сакчыларын яллау	кеше	-
5.3	ЯХС биналары төзү	данә	-
6. Янгыннарга каршы көрәш чаралары			
6.1	I типлы ЯХС оештыру	данә	-
6.2	II типлы ЯХС оештыру	данә	-
6.3	Янгын инвентарьлары пунктларын оештыру	данә	3
6.4	III типлы ЯХС оештыру	данә	-
6.5	Ясалма сулыклар төзү	данә	-
6.6	Сулыкларга килә торган юллар кору	данә	-
6.7	Ирекле янгын сүндерүче дружиналар оештыру	саны/кеше	3/30
7. Янгынга каршы жайланмалар сатып алу			
7.1	Урман-янгын машинасы	данә	1
7.2	МЛПК ГАЗ (Соболь)	данә	1
7.3	Кече урман-патруль комплексы	данә	3
7.4	Күчмә мотопомпалар	данә	4
7.5	Ранецлы янгын сүндергечләр	данә	8
7.6	Капрон янгын жиңсәләре	Погонлы метр	-
7.7	МП-800 мотопомпалары	данә	-
7.8	бензин пычкылары	данә	-
8.	Янгын чыгу куркынычын мониторинглау		

Урманнарда янгынга каршы профилактика уздыруда урман янгыннарына каршы пропаганда эһәмиятле роль уйный, ул урманнарны саклау һәм урман янгыннарын булдырмый калуга җаваплылык рухында җәмәгатьчелек фикерен һәм аерым кешеләрнең карашларын формалаштыру максатында аңга планлы рәвештә йогынты ясауга юнәлдерелгән мәгълүмат-пропаганда чаралары һәм гамәлләре җыелмасыннан гыйбарәт. Урман янгыннарына каршы пропаганда максатчан, оператив булырга, ел чорына, урманнарда халыкның конкрет төркеме тарафыннан башкарыла торган эшчәнлекнең (ял итү, агач эзерләү, экспедицияләр һ.б.) торышына һәм холкына туры килергә, конкрет фактларны үз эченә алырга тиеш, ә басма матбугат чаралары эчтәлекле, кызыклы һәм образлы булырга тиеш.

Россия Федерациясе Хөкүмәтенен 2011 елның 17 маендагы 377 номерлы карары белән расланган Урман янгыннарын сүндерү планын һәм аның формасын эшләү һәм раслау кагыйдәләре нигезендә ел саен Урман янгыннарын сүндерү планы раслана.

2.17.2. Урманнарны яклауга карата таләпләр (санитар-савыктыру чараларының, урманнарны яклау буенча профилактика чараларының, зарарлы организмнарның чыганакларын бетерү чараларының, шулай ук вәкаләтле федераль башкарма хакимият органы билгеләгән башка чараларның нормативлары һәм параметрлары)

Урманнарны яклау урманнарда зарарлы организмнарны ачыклауга һәм аларның таралуын кисәтүгә, ә зарарлы организм чыганаклары барлыкка килгән очракта, аларны бетерүгә юнәлдерелгән.

Урманнарны яклау дәүләт хакимияте органнары тарафыннан аларның РФ Урман кодексының 81-84 статьяларында билгеләнгән вәкаләтләре чикләрендә гамәлгә ашырыла.

Урманнарны зарарлы организмнардан яклау РФ Урман кодексының 60.1-60.11 статьялары, Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2020 елның 9 декабрдәгә 2047 номерлы карары белән расланган Урманнарда санитар куркынычсызлык кагыйдәләре (алга таба - Урманнарда санитар куркынычсызлык кагыйдәләре) нигезендә гамәлгә ашырыла.

Урманнарда санитар куркынычсызлык чараларын түбәндәгеләрне үз эченә ала: урманны саклау, урман авыруларына дәүләт мониторингы, урман авырулары буенча тикшерүләр үткөрү, зарарлы организмнар таралуын кисәтү, урманнарда санитар куркынычсызлыкның башка чаралары.

Татарстан Республикасы территориясендә урнашкан урман фонды жириләрендә урманнарны яклау районнарына бүлү «Рослесозащита» федераль бюджет учреждениесе филиалы - Татарстан Республикасы Урманнарны яклау үзәге тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Урманнарны яклау районнарына бүлү тәртибе Россия Табигать министрлыгының 2017 елның 9 гыйнварындагы 1 номерлы боерыгы белән расланган.

Урман авырулары буенча дәүләт мониторингын уздыру тәртибе шулай ук «Рослесозащита» федераль бюджет учреждениесе филиалы - Татарстан Республикасы Урманнарны яклау үзәге тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Урман авырулары буенча дәүләт мониторингын уздыру тәртибе Россия Табигать министрлыгының 2017 елның 5 апрелдәгә 156 номерлы боерыгы белән расланган.

Урман авырулары буенча тикшеренүләр (алга таба - УАТ) урманнарда урман авырулары буенча дәүләт мониторингы белешмәләрен, шулай ук урманнарның санитар һәм урман авыруларына бәйле торышы турында башка мәгълүматларны исәпкә алып уздырыла.

Урман авырулары буенча тикшеренүләр үткөрү тәртибе, урман авыруларын тикшерү актының рәвеше Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 9 ноябрдәгә 910 номерлы боерыгы белән расланган.

УАТ урман кишәрлекләренең хәзерге санитар һәм урман авырулары буенча торышы турында мәгълүмат алу, шулай ук зарарлы организмнар таралуын кисәтү чараларын нигезләү һәм билгеләү максатларында уздырыла.

УАТ материаллары нигезендә санитар-савыктыру чаралары (алга таба - ССЧ)

уздырыла.

ССЧ урман утыртмаларының санитар торышын яхшырту, зарарлы организмнар таралу куркынычын киметү, урман утыртмаларының үзләренең максатчан функцияләрен үтәвен тәмин итү, шулай ук тискәре факторлар йогынтысыннан килгән зыянны киметү максатында РФ Табигать министрлыгының 2020 елның 9 ноябрәндәге 912 номерлы боерыгы белән расланган Зарарлы организмнар таралуын кисәтү чараларын гамәлгә ашыру кагыйдәләре нигезендә уздырыла.

Зыянлы организмнарның таралуын кисәтү чараларын гамәлгә ашыру кагыйдәләрендә зыянлы организмнарга каршы көрәш алып бару буенча санитар-савыктыру, профилактикалау һәм агитацияләү чараларын, аларның чиратын һәм башкару тәртибен үз эченә ала торган урман хужалыгы эшләренең комплексы тасвирлана.

Махсус сакланыла торган табигать территорияләрендә урнашкан урманнарда зарарлы организмнар таралуын кисәтү чараларын уздыру территорияләрне махсус саклау режимын исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

Һәлак булган һәм зыян күргән урман утыртмаларын кисүнең, матди кыйммәتكә әйләндереп булмый торган агач материалын, шулай ук аварияле агачларны жыештыруның планлаштырылган күләмнәре 20 нче таблицада китерелә.

Санитар-савыктыру чараларының нормативлары һәм параметрлары

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысе
			Барлыгы	шул исәптән				
				Тоташ санитар кисү	Сайланма санитар кисү			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Яклагыч урманнар								
Хужалык: Ылыслы								
Нарат								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар/ куб.метр	-	-	-	-	5,7/ 0,134	5,7/ 0,134
2	Кисү яисә жыештыру чоры	ел	-	-	-	-	3	-
3	Ел саен файдалану күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	Сайлана торган тамыр запасы	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	эшкә яраклы	мең куб.метр						
Ылыслы хужалык буенча жәмгысе								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар/ куб.метр	-	-	-	-	5,7/ 0,134	5,7/ 0,134
2	Кисү яисә жыештыру чоры	ел	-	-	-	-	3	-
3	Ел саен файдалану күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	Сайлана торган тамыр запасы	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	эшкә яраклы	мең куб.метр						
Каты яфраклылар хужалыгы								
Имән								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар/ куб.метр	34,4/ 0,938	-	34,4/ 0,938	-	3,4/ 0,051	37,8/ 0,989

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысә
			Барлыгы	шул исәптән				
				Тоташ санитар кисү	Сайланма санитар кисү			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
2	Кисү яисә жыештыру чоры	ел	3	-	3	-	-	-
3	Ел саен файдалану күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	Сайлана торган тамыр запасы	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	эшкә яраклы	мең куб.метр						
Каты яфраклы хужалык буенча жәмгысә								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар/ куб.метр	34,4/ 0,938	-	34,4/ 0,938	-	3,4/ 0,051	37,8/ 0,989
2	Кисү яисә жыештыру чоры	ел	3	-	3	-	-	-
3	Ел саен файдалану күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	Сайлана торган тамыр запасы	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	эшкә яраклы	мең куб.метр						
Йомшак яфраклылар хужалыгы								
Каен								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар/ куб.метр	1. _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____	-	1. _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____	-	3,7/ 0,074	4,7/ 0,094
					0,020			

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысе
			Барлыгы	шул исәптән				
				Тоташ санитар кисү	Сайланма санитар кисү			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
			0,020					
2	Кисү яисә жыештыру чоры	ел	3	-	3	-	-	-
3	Ел саен файдалану күләме:							
	Мәйданы	гектар						
	Сайлана торган тамыр запасы	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	эшкә яраклы	мең куб.метр						
усак								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар/ куб.метр	20/ 0,9	-	20/ 0,9	-	31,3/ 1,116	51,3/ 2,016
2	Кисү яисә жыештыру чоры	ел	3	-	3	-	-	-
3	Ел саен файдалану күләме:	-	-	-	-	-	-	-
	Мәйданы	гектар						
	Сайлана торган тамыр запасы	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	эшкә яраклы	мең куб.метр						
Юкә								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар/ куб.метр	103,5/ 3,785	-	103,5/ 3,785	-	-	103,5/ 3,785
2	Кисү яисә жыештыру чоры	ел	3	-	3	-	-	3
3	Ел саен файдалану күләме:	-	-	-	-	-	-	-
	Мәйданы	гектар						
	Сайлана торган тамыр запасы	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	эшкә яраклы	мең куб.метр						
Йомшак яфраклы хужалык буенча жәмгысе								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар/ куб.метр	124,5/ 4,705	-	124,5/ 4,705	-	35/ 1,191	159,5/ 5,896

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысә
			Барлыгы	шул исәптән				
				Тоташ санитар кисү	Сайланма санитар кисү			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
2	Кисү яисә жыештыру чоры	ел	3	-	3	-	-	-
3	Ел саен файдалану күләме:	-	-	-	-	-	-	-
	Мәйданы	гектар						
	Сайлана торган тамыр запасы	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	эшкә яраклы	мең куб.метр						
Яклагыч урманнар буенча жәмгысә								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар/ куб.метр	158,9/ 5,643	-	158,9/ 5,643	-	44,1/ 1,376	203/ 7,019
2	Кисү яисә жыештыру чоры	ел	3	-	-	-	-	-
3	Ел саен файдалану күләме:	-	-	-	-	-	-	-
	Мәйданы	гектар						
	Сайлана торган тамыр запасы	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	эшкә яраклы	мең куб.метр						
эксплуатация урманнары								
Ылыслы хужалык карагай								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар/ куб.метр	-	-	-	-	0,8/ 0,016	0,8/ 0,016
2	Кисү яисә жыештыру чоры	ел	-	-	-	-	3	3
3	Ел саен файдалану күләме:	-	-	-	-	-	-	-
	Мәйданы	гектар						
	Сайлана торган тамыр запасы	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	эшкә яраклы	мең куб.метр						
Ылыслы хужалык буенча жәмгысә								
1	Урманчылык таләпләре буенча	гектар/	-	-	-	-	0,8/	0,8/

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысе
			Барлыгы	шул исәптән				
				Тоташ санитар кисү	Сайланма санитар кисү			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	ачыкланган фонд	куб.метр					0,016	0,016
2	Кисү яисә жыештыру чоры	ел	-	-	-	-	3	3
3	Ел саен файдалану күләме:	-	-	-	-	-	-	-
	Мәйданы	гектар						
	Сайлана торган тамыр запасы	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	эшкә яраклы	мең куб.метр						
Каты яфраклылар хужалыгы								
Имән								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар/ куб.метр	-	-	-	-	1,4/ 0,182	1,4/ 0,182
2	Кисү яисә жыештыру чоры	ел	-	-	-	-	3	3
3	Ел саен файдалану күләме:	-	-	-	-	-	-	-
	Мәйданы	гектар						
	Сайлана торган тамыр запасы	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	эшкә яраклы	мең куб.метр						
Каты яфраклы хужалык буенча жәмгысе								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар/ куб.метр	-	-	-	-	1,4/ 0,182	1,4/ 0,182
2	Кисү яисә жыештыру чоры	ел	-	-	-	-	3	3
3	Ел саен файдалану күләме:	-	-	-	-	-	-	-
	Мәйданы	гектар						
	Сайлана торган тамыр запасы	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	эшкә яраклы	мең куб.метр						
Йомшак яфраклылар хужалыгы								
Каен								

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысе
			Барлыгы	шул исәптән				
				Тоташ санитар кисү	Сайланма санитар кисү			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар/ куб.метр	290,7/ 10,598	3,5/ 0,486	287,2/ 10,112	-	-	290,7/ 10,598
2	Кисү яисә жыештыру чоры	ел	3	-	-	-	-	-
3	Ел саен файдалану күләме:	-	-	-	-	-	-	-
	Мәйданы	гектар						
	Сайлана торган тамыр запасы	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	эшкә яраклы	мең куб.метр						
усак								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар/ куб.метр	175,5/ 11,105	13,5/ 2,987	162/ 8,118	-	1,5/ 0,178	177/ 11,283
2	Кисү яисә жыештыру чоры	ел	3	-	-	-	-	-
3	Ел саен файдалану күләме:	-	-	-	-	-	-	-
	Мәйданы	гектар						
	Сайлана торган тамыр запасы	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	эшкә яраклы	мең куб.метр				-		
Юкә								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар/ куб.метр	98,1/ 3,327	-	98,1/ 3,327	-	-	98,1/ 3,327
2	Кисү яисә жыештыру чоры	ел	3	-	3	-	-	3
3	Ел саен файдалану күләме:	-	-	-	-	-	-	-
	Мәйданы	гектар						
	Сайлана торган тамыр запасы	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	эшкә яраклы	мең куб.метр						
Йомшак яфраклы хужалык буенча жәмгысе								
1	Урманчылык таләпләре буенча	гектар/ куб.метр	564,3/ 17,0/	17,0/ 547,3/	547,3/ -	-	1,5/	565,8/

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысә
			Барлыгы	шул исәптән				
				Тоташ санитар кисү	Сайланма санитар кисү			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	ачыкланган фонд	куб.метр	25,028	3,473	21,555		0,178	25,206
2	Кисү яисә жыештыру чоры	ел	3	-	-	-	-	-
3	Ел саен файдалану күләме:	-	-	-	-	-	-	-
	Мәйданы	гектар						
	Сайлана торган тамыр запасы	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	эшкә яраклы	мең куб.метр						
эксплуатация урманнары буенча жәмгысә								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар/ куб.метр	564,3/ 25,028	17. 3,473	547,3/ 21,56	-	3,7/ 0,376	568/ 25,404
2	Кисү яисә жыештыру чоры	ел	3	-	-	-	-	-
3	Ел саен файдалану күләме:	-	-	-	-	-	-	-
	Мәйданы	гектар						
	Сайлана торган тамыр запасы	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	эшкә яраклы	мең куб.метр						
Урманчылык буенча барлыгы								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар/ куб.метр	723,2/ 30,67	17,0/ 3,473	706,2/ 27,197	-	47,8/ 1,755	771/ 32,426
2	Кисү яисә жыештыру чоры	ел	3	-	-	-	-	-
3	Ел саен файдалану күләме:	-	-	-	-	-	-	-
	Мәйданы	гектар						
	Сайлана торган тамыр запасы	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	эшкә яраклы	мең куб.метр						
шул исәптән хужалыклар буенча								
Ылыслы								
1	Урманчылык таләпләре буенча	гектар/	-	-	-	-	6,5/	6,5/

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысе
			Барлыгы	шул исәптән				
				Тоташ санитар кисү	Сайланма санитар кисү			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	ачыкланган фонд	куб.метр					0,15	0,15
2	Кисү яисә жыештыру чоры	ел	-	-	-	-	3	3
3	Ел саен файдалану күләме:	-	-	-	-	-	-	-
	Мәйданы	гектар						
	Сайлана торган тамыр запасы	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	эшкә яраклы	мең куб.метр						
каты яфраклы								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар/ куб.метр	34,4/ 0,938	-	34,4/ 0,938	-	4,8/ 0,233	39,2/ 1,171
2	Кисү яисә жыештыру чоры	ел	3	-	3	-	-	-
3	Ел саен файдалану күләме:	-	-	-	-	-	-	-
	Мәйданы	гектар						
	Сайлана торган тамыр запасы	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	эшкә яраклы	мең куб.метр						
йомшак яфраклы								
1	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар/ куб.метр	688,8/ 29,733	17. 3,473	671,8/ 26,26	-	36,5/ 1,369	725,3/ 31,102
2	Кисү яисә жыештыру чоры	ел	3	-	-	-	-	-
3	Ел саен файдалану күләме:	-	-	-	-	-	-	-
	Мәйданы	гектар						
	Сайлана торган тамыр запасы	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	эшкә яраклы	мең куб.метр						

Искөрмә: Санитар-савыктыру чараларының күләменә урман авырулары буенча тикшерүләр акты нигезендә үзгәрешләр кертелә («Урманнарны зарарлы организмнардан яклауны жайга салуны камилләштерү өлешендә Россия Федерациясе Урман кодексына үзгәрешләр кертү турында» 2015 елның 30 декабрендәге 455 номерлы федераль закон буенча).

Урманны яклау буенча чаралар күләме корткычларның яңа чыганакалары һәм урман авырулары барлыкка килүгә бәйле рәвештә һәм утыртмаларның санитар торышы үзгәрүгә карап үзгәртелергә тиеш.

УАТ нәтижеләре профилактика чараларын планлаштыру нигезе булып тора. Профилактика чараларын планлаштыру нәтижеләре урман хужалыгы регламентларында һәм урманнарны үзләштерү проектларында чагылдырыла.

21 нче таблица

Зарарлы организмнар таралуны кисәтү буенча профилактика һәм башка төрле чараларның параметрлары

Чаралар исеме	Үлчәү берәмлеге	Чараларның күләме	Уздыру чоры	Чараның ел саен башкарыла торган күләме
1	2	3	4	5
1. Профилактик				
1.1. урман хужалыгы				
Урман авырулары ягыннан тикшеренү	гектар	10000	15.05	1000
Туфрак казулар	чокыр	3000	башлап 15.10 кадәр	300
Яңа киселгән агачларны (аучылык агачларын) сайлау	куб.метр	Зарурлыкка карап.		
Питомникларны профилактик сиптерү (серкәләндерү)	гектар	Зарурлыкка карап.		
Жир өсте көрәш чаралары (күкәй салу урыннарына нефть салу)	гектар	зарарлану чыганакалары барлыкка килүгә карап		
1.2. Биотехник				
Оялыктар ясау	данә/ мең гектар	1	15.05 башлап	ел саен
Оялыктарны төзәтү	данә/ мең гектар	1	15.10 кадәр	
Кырмыскалыкларны киртәләп алу	данә/кишәрлек урманчылыгы	5		5
Парсыз ефәк күбәләгенә, яшел имән яфрактөргеченә каршы аттрактлы тозаклар куллану	данә	Зарурлыкка карап.		
2. Башка чаралар				
Корткыч һәм авыру чыганакалары барлыкка килүне күзәтеп тору	гектар	Зарарлану чыганакалары барлыкка килүгә карап		
Урманны яклау почмаклары оештыру	данә	10	15.05 башлап	1
Урманны чүп-чардан чистарту	гектар	2000	15.10 кадәр	200

22 нче таблица

Зарарлы организмнарның чыганакаларын юкка чыгару чараларының параметрлары

Чараның атамасы	Үлчәү берәмлекл әре	Чараның күләме	Уздыру чоры	Чараларның ел саен башкарыла торган күләме
Урман авырулары ягыннан тикшеренү	гектар	10000	10	1000
Көрәшнең жир өсте чаралары	гектар	Зарарлану чыганақлары барлыкка килүгә карап		
Туфрак казулар	чокыр	300	10	30

2.17.3. Урманнарны торгызуга карата таләпләр

Киселгән, һәлак булган, зарар күргән урманнар торгызылырга тиешле.

РФ Урман кодексының 61 статьясының 2 пункты нигезендә урманнарны торгызу түбәндәгеләрне үз эченә ала:

1) урман орлыкчылыгы;

2) урманнарны торгызу;

3) урманнарны карау;

4) урманнарны торгызу өчен билгеләнгән жирләрне урман урнашкан жирләргә кертү.

Урман орлыкчылыгы 149-ФЗ номерлы федераль закон һәм РФ Урман кодексының 65 статьясы нигезендә гамәлгә ашырыла.

Урманнарны торгызу РФ Урман кодексының 61, 62 статьялары, Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 4 декабрдәге 1014 номерлы боерыгы белән расланган Урманнарны торгызу кагыйдәләре (алга таба - Урманнарны торгызу кагыйдәләре) нигезендә гамәлгә ашырыла.

Урманнарны үрчетү РФ Урман кодексының 63 статьясы, Россия Табигать ресурслары министрлыгының 2020 елның 30 июлдәге 541 номерлы боерыгы белән расланган Урманнарны үрчетү кагыйдәләре (алга таба - Урманнарны үрчетү кагыйдәләре) нигезендә башкарыла. Урманчылыкта төп урман барлыкка китерүче токымнар булып гади нарат, Европа чыршысы, Себер карагае, сабакчалы имән, вак яфраклы юкә, иенке каен, гади усақ, корычагач, өрәңге, тирәк тора

Урманнарны карау РФ Урман кодексының 64 статьясы, Россия Табигать министрлыгының «Урманнарны карау кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 30 июлдәге 534 номерлы боерыгы (алга таба - Урманнарны карау кагыйдәләре) белән регламентлана.

Урманнарны карау эшләре урманнарны урман кишәрлегенә аренда шартнамәсе, урман кишәрлегеннән даими (вакыты чикләнми) файдалану хокукы яки урман кишәрлегеннән түләүсез нигездә файдалану хокукы нигезендә файдаланучы затлар тарафыннан яки дәүләт хакимияте органнары, жирле үзидарә органнары тарафыннан үзләренә РФ Урман кодексының 81-84 статьяларында, РФ Урман кодексының 19 статьясында билгеләнгән вәкаләтләре чикләрендә (алга таба - дәүләт хакимияте органнары, жирле үзидарә органнары) гамәлгә ашырылырга тиеш.

Урманнарны тәрбия кылу эшләре Урманнарны тәрбия кылу кагыйдәләренә туры китереп, чара төрләре буенча Россия Федерациясе субъектларының урман планнарында, урманчылыкларның (урман паркларының) урман хужалыгы регламентларында, урманнарны үзләштерү проектларында күрсәтелгән күләмнәрдә гамәлгә ашырыла.

Урманнарны карап тоту чараларына урман утыртмаларын карау максатларында уздырыла торган кисүләр; агроурман-меолиоратив чаралар; бүтән чаралар, шул исәптән урман утыртмаларын яңарту; урман утыртмаларының формасын үзгәртү; урман утыртмаларын реконструкцияләү; урманнарны урманчылык-урман яклау буенча тәрбияләү; урманның яңарышын, шытымнарын һәм утыртмаларның башка кыйммәтле компонентларын (тәрбия объектларын)

карау; урманнарны рекреацион-ландшафт тәрбияләү; урманнарны карау буенча ярдәмче төрләр; урманнарны карауның махсус төрләре керә.

Урманнарны карау чаралары эксплуатация урманнарының максатчан билгеләнешен, яклаучы урманнарның һәм махсус якланучы урман кишәрлекләренең категорияләрен исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

Эксплуатация урманнарында урманнарны тәрбия кылу чаралары урманнарның продуктлылыгын арттыруга, югары сыйфатлы агач материалы һәм агач булмаган урман ресурслары алуга юнәлдерелгән.

Эксплуатация урманнарында ясалма һәм табигый барлыкка килгән, агач материалына ихтыяж зур булган максатчан агач токымнарына карата тәрбияви чаралар башкарыла. Максатчан агач токымнары Россия Федерациясе субъектының урман планында агач материалын житештерү структурасына һәм аңа булган ихтыяжга ясалган анализ нигезендә билгеләнергә тиеш.

Яклаучы урманнарда һәм махсус якланучы урман кишәрлекләрендә урманнарны карау чаралары тирәлек урманнарның хасил итүче, су саклаучы, яклаучы, санитар-гигиена, савыктыру һәм файдалы функцияләрен саклауга һәм торгызуга юнәлдерелгән.

Яклаучы урманнар һәм урманнарның махсус якланучы кишәрлекләре өчен максатчан токымлы агачлар булып яклаучы урманнарның һәм махсус яклана торган урман кишәрлекләренең максатчан билгеләнешенә җавап бирә торган агач токымнары санала.

Урманнарны карау буенча уздырылган чараларның сыйфатлылыгын һәм нәтижәләлеген бәяләү дәүләт хакимияте органнары, җирле үзидарә органнары тарафыннан, Россия Табигать министрлыгының 2016 елның 27 июнендәге 367 номерлы боерыгы белән расланган Диләнкеләрне карау тәртибенә туры китереп, диләнке эшләре тәмамланганнан соң диләнкеләрне караганда, Россия Табигать министрлыгының «Дәүләт урман реестрына документлаштырылган мәгълүматларны кертүгә һәм аны үзгәртүгә нигез булган документларның исемлеген, формасын һәм аларны эзерләү тәртибен раслау турында» 2013 елның 11 ноябрәдәге 496 номерлы боерыгы белән расланган тәртиптә дәүләт урман реестрына мәгълүмат керткәндә һәм аны үзгәрткәндә гамәлгә ашырыла.

Урманнарны торгызу өчен билгеләнгән җирләргә урман утыртмалары биләгән җирләргә кертү РФ Урман кодексының 64.1 статьясы нигезендә гамәлгә ашырыла.

Урман утыртмалары вәкаләтле федераль башкарма хакимияте билгеләгән критерияләргә һәм таләпләргә җавап биргән очракта, урманнарны торгызу өчен билгеләнгән җирләргә урман утыртмалары били торган җирләргә кертү дәүләт хакимияте органнары һәм җирле үзидарә органнары тарафыннан аларның РФ Урман кодексының 81-84 статьяларына ярашлы рәвештә билгеләнгән вәкаләтләре чикләрендә гамәлгә ашырыла.

Урманнарны торгызу өчен билгеләнгән җирләргә урман утыртмалары били торган җирләргә кертү тәртибе һәм тиешле акт формасы вәкаләтле федераль башкарма хакимият органы тарафыннан билгеләнә.

Яшь агачларны карау һәм урманнарны карауга бәйле булмаган бүтән чараларның нормативлары һәм параметрлары 23 нче таблицада китерелә.

Яшь агачларны карау һәм урманнарны карауга бәйле булмаган бүтән чараларның нормативлары һәм параметрлары

Урманнарны карау төрләренәң исеме	Кишәрлек урманчылыгының аталышы	Хужалык (ылыслы, каты яфраклы, йомшак яфраклы)	Агач токымы	Мәйданы, гектар	Киселә торган запас, куб.метр	Вақыты кабатланучанлык чоры	Еллык күләме		
							Мәйданы, гектар	Киселә торган запас, куб.метр	
								Гомуми	1 гектарда
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Урманнарны карау буенча кисүләр уздыру, шул исәптән									
Яктылык кертү өчен кисү	Казанка	Йомшак яфраклы	усак	25,2	290,2	5	5,0	58,0	11,6
			Юкә	1,3	11,7	5	0,3	2,3	7,6
жәмгысе			26,5	301,9		5,3	60,3	11,3	
Кирәкмәгән үсемлекләргә кисү		Ылыслы	Нарат	60,2	1261,2	10	6,0	126,1	21,0
			Чыршы	31,3	629,0	8	3,9	78,6	20,1
		каты яфраклы	Имән	7,4	37,8	5	1,5	7,6	5,0
		Йомшак яфраклы	усак	110,3	2576	5	22,1	515,2	23,3
Юкә			6,9	119,2	5	1,4	23,8	17,0	
жәмгысе			216,1	4623,2		34,9	751,3	21,5	
Кишәрлек урманчылыгы буенча барлыгы			242,6	4925,1		40,2	811,6	20,1	
Яктылык кертү өчен кисү	Светлогорский	Ылыслы	Нарат	4,7	9,4	5	0,9	1,9	2,1
			Чыршы	12,4	61,5	5	2,5	12,3	4,9
Йомшак яфраклы		усак	7,1	63,9	5	1,4	12,8	9,1	
			24,2	134,8		4,8	27,0	5,6	
Кирәкмәгән үсемлекләргә кисү		Ылыслы	Нарат	15,4	363,0	10	1,5	36,3	24,2
			Чыршы	18,7	403,3	8	2,3	50,4	21,9
		каты яфраклы	Имән	19,5	365,3	5	3,9	73,1	18,7
		Йомшак яфраклы	Каен	6,5	91,0	5	1,3	18,2	14,0
усак			42,1	624,4	5	8,4	124,9	14,8	
Юкә			9,0	176,7	5	1,8	35,3	19,6	
жәмгысе		111,2	2023,7		19,2	338,2	17,6		
Кишәрлек урманчылыгы буенча барлыгы			135,4	2158,5		24,0	365,2	15,2	
Яктылык кертү	Шешминка икенче	Ылыслы	Чыршы	17,5	26,3	5	3,5	5,3	1,5

Урманнарны карау төрлөрөнөң исеме	Кишәрлек урманчылығының аталышы	Хужалык (ылыслы, каты яфраклы, йомшак яфраклы)	Агач токымы	Мәйданы, гектар	Киселә торган запас, куб.метр	Вакыты кабатланучанлык чоры	Еллык күләме		
							Мәйданы, гектар	Киселә торган запас, куб.метр	
								Гомуми	1 гектарда
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
өчен кисү		каты яфраклы	Имән	10,8	64,8	5	2,2	13,0	5,9
		йомшак яфраклы	Каен	2,3	1,7	5	0,5	0,3	0,6
усак			8,6	139,7	5	1,7	27,9	16,4	
жәмгысе				39,2	232,5		7,9	46,5	5,8
Кирәкмәгән үсемлекләргә кисү		Ылыслы	Чыршы	33,1	149,3	8	4,1	18,7	4,5
		каты яфраклы	Имән	6,9	41,4	5	1,4	8,3	5,9
		йомшак яфраклы	усак	2,1	33,6	5	0,4	6,7	16,7
			Юкә	8,0	32,0	5	1,6	6,4	4,0
жәмгысе				50,1	256,3		7,5	40,1	5,3
Кишәрлек урманчылығы буенча барлыгы					89,3	488,8		15,4	86,6
шул исәптән, урманчылык буенча барлыгы									
Яктылык кертү өчен кисү		Ылыслы	Нарат	4,7	9,4	5	0,9	1,9	2,1
			Чыршы	29,9	87,8	5	6,0	17,6	2,9
		каты яфраклы	Имән	10,8	64,8	5	2,2	13,0	5,9
		йомшак яфраклы	Каен	2,3	1,7	5	0,5	0,3	0,6
			усак	40,9	493,8	5	8,1	98,7	12,1
жәмгысе			89,9	669,2		18,0	133,8	7,4	
Кирәкмәгән үсемлекләргә кисү		Ылыслы	Нарат	75,6	1624,2	10	7,5	162,4	21,6
			Чыршы	83,1	1181,6	8	10,3	147,7	14,3
		каты яфраклы	Имән	33,8	444,5	5	6,8	89,0	13,0
		йомшак яфраклы	Каен	6,5	91,0	5	1,3	18,2	14,0
			усак	154,5	3234,0	5	30,9	646,8	20,9
			Юкә	23,9	327,9	5	4,8	65,5	13,6
жәмгысе				377,4	6903,2		61,6	1129,6	18,3

Урман үскән шартларның типларын, бонитет классларын, караганчыга кадәр составы буенча утыртмаларның төркемен, чыбылдыкның караганнан соңгы минималь йомыклығын, агачлар саны яисә массасы буенча сайлау процентын күрсәтеп, өстенлек итүче һәр токым буенча тәрбияви кисү режимының нормативлары Урманнарны тәрбия кылу кагыйдәләрендә билгеләнгән.

1. Кисүләрнең максималь ешлык проценты тоташлыгы (тулылыгы) 1,0 тигез булган утыртмалар өчен китерелде. Тоташлыкның (тулылыкның) түбәнрәк күрсәткечләрендә, кисәк тотрыклылык кимү куркынычы янаганда һәм башка начар шартларда, шулай ук техник коридор челтәрле кишәрлекләрен тәрбия кылганда кисү ешлыгы, әлбәттә, кими.

2. Технологик коридорларны (запасы буенча 5-7 процентка) кисеп чыкканда һәм кирәкмәгән агачларны күп күләмдә юк итү зарурлыгы булганда ешлыкны арттыру рөхсәт ителергә мөмкин.

Урман торгызу һәм урман үрчетү буенча чаралар үткөрү таләп ителгән майданнарның зурлыклары 24 нче таблицада күрсәтелә.

Урманнарны торгызу һәм үрчетү чаралары нормативлары һәм параметрлары

Күрсәткечләр	урман үсемлекләре капламаган жирләр				Алдагы чорда тоташ кисү диләнкеләре	Урман үрчетү	Мәйданы, гектар	
	Көекләр һәм һәлак булган уртыртмалар	Киселгән урыннар	Аланлыклар һәм буш урыннар	Жәмгысе			Барлығы	ел саен башкарыла торган күләм
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Чирмешән урманчылыгы								
Урманнарны торгызуга мохтаж урыннар, барлығы		58	144	202	5060	-	5262	526
шул исәптән токымнары буенча								
Блыслы		16,25	74,75	91	208	-	299	29,9
Каты яфраклы		10,8	37,4	48,2	568	-	616	61,6
Йомш. яфраклы		30,95	31,8	62,8	4284	-	4346,8	434,6
шул исәптән ясалма (урман культуралары булдыру) ысуллары буенча, барлығы	-	25	115	140	340	-	480	48
алардан токымнар буенча:	-					-		
Блыслы	-	16,25	74,75	91	236	-	327	32,7
Каты яфраклы	-	7,5	34,5	42	68	-	110	11
Йомш. яфраклы	-	1,25	5,7	7	36	-	43	4,3
катнаш, барлығы	-	-	-	-	-	-	-	-
алардан токымнар буенча:	-	-	-	-	-	-	-	-
Блыслы	-	-	-	-	-	-	-	-
Каты яфраклы	-	-	-	-	-	-	-	-
Йомш. яфраклы	-	-	-	-	-	-	-	-
Табигый урман торгызу, барлығы	-	33	29	62	4720	-	4782	478
алардан токымнар буенча:	-					-		
Блыслы	-	-	-	-	-	-	-	-
Каты яфраклы	-	3,3	2,9	6,2	472	-	478	47,8
Йомш. яфраклы	-	29,7	26,1	55,8	4248	-	4303,8	430,2
Туфракны минераллаштыру	-	19	9	28	1800		1828	183
алардан токымнар буенча:	-							

Күрсәткечләр	урман үсемлекләре капламаган жирләр				Алдагы чорда тоташ кисү диләнкеләре	Урман үрчетү	Барлыгы	ел саен башкарыла торган күләм
	Көекләр һәм һәлак булган уртыртмалар	Киселгән уриннар	Аланлыklar һәм буш уриннар	Жәмгысе				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
алардан токымнар буенча:								
Ылыслы	-	-	-	-	-	-	-	-
Каты яфраклы	-	-	-	-	-	-	-	-
Йомш. яфраклы	-	-	-	-	-	-	-	-
Табигий урман торгызу, барлыгы		1,6	10	11,6	1553		1564,6	156
алардан токымнар буенча:								
Ылыслы	-	-	-	-	-	-	-	-
Каты яфраклы		0,2	1	1,1	155,3		156,4	15,6
Йомш. яфраклы		1,4	9	10,5	1397,7		1408,2	140,4
Туфракны минераллаштыру	-	-	1,2	1,2	592		593,2	59
алардан токымнар буенча:								
Ылыслы	-	-	-	-	-	-	-	-
Каты яфраклы	-	-	0,1	0,1	59,2		59,3	5,9
Йомш. яфраклы	-	-	1,1	1,1	532,8		533,9	53,1
табигать процесслары нәтижәсендә урманнарның табигый торгызылуы	-	1,6	8,8	10,4	961		971,4	97
алардан токымнар буенча:								
Ылыслы	-	-	-	-	-	-	-	-
Каты яфраклы		0,2	0,9	1	96,1		97,1	9,7
Йомш. яфраклы		1,4	7,9	9,4	864,9		874,3	87,3

Искәрмә: Тоташ кисүләр буенча ел саен файдалануга рөхсәт ителә торган диләнке күләме үзләштерелмәгән очракта, урманнарны торгызу эшләренең күләме үзгәртелергә мөмкин.

Урман культураларын булдыру технологиясе туфрак-типологик шартларга бэйле. Технологияләр нигезе сыйфатында Урманчылык һәм урман хужалыгын механикалаштыру буенча Бөтенроссия фәнни-тикшеренү институты тарафыннан эшлэнгән урман торгызу буенча хисап-технологик карталар киңәш ителә.

Урман агач токымнарының утырту материалына һәм урманнарны ясалма һәм катнаш торгызганда булдырылган, майданнары урман үсемлекләре белән капланган жирләргә кертелә торган яшь агачлар сыйфатына карата белдерелә торган критерияләр һәм таләпләр Урманнарны торгызу кагыйдәләре белән регламентлана.

«Урманнарны торгызу кагыйдәләренең 12 пункты нигезендә урманнарны торгызганда утыртылган, майданнары урман урнашкан жирләргә кертеләргә тиешле, Урманнарны торгызу кагыйдәләренең 1-40 кушымталарына кертелмәгән урман агач токымы үсентеләренә карата критерийлар һәм таләпләр урманчылыкларның урман хужалыгы регламентларында билгеләнә.

25 нче таблица

Чирмешән урманчылыгы урманнары урнашкан жирләргә кертеләргә тиешле майданнардагы агач токымының утырту материалына һәм үсентеләренә карата критерийлар һәм таләпләр

Урман агач токымы атамасы	Утырту материалына таләпләр			Майданнары урманнар урнашкан жирләргә кертеләргә тиешле яшь үсентеләргә карата таләпләр һәм критерийлар		
	яше, кимендә, ел	тамыр башланган жирдә уртача кәүсә диаметры, кимендә, миллиметр	кәүсәнең уртача озынлыгы, кимендә, см	яше, кимендә, ел	төп токым агачлары саны, кимендә, 1 гектарга мең данә	төп токым агачларының уртача биеклеге, кимендә, м
Өрәңге	1-2	4,0	15	7	1,5	0,9
Вак яфраклы юкә	2	2,5	20	5	2,0	1,7
Гади усак	2	2,5	20	4	2,5	2,0
Тирәк	1	3,0	15	4	1,0	2,5
Корычагач	2	2,0	12	6	2,0	1,7

2.18. Урман үсү зоналары һәм урманлы районнар буенча урманнардан файдалануга карата таләпләрнең үзенчәлекләре

Россия Табигать министрлыгының «Россия Федерациясенә урман үсү зоналары исемлеген һәм Россия Федерациясе Урманлы районнар исемлеген раслау турында» 2014 елның 18 августындагы 367 номерлы боерыгы нигезендә Урманчылыкның барча территориясе Россия Федерациясенә Европа өлешендәге ылыслы-киң яфраклы урманнар зонасының ылыслы-киң яфраклы (катнаш) урманнар районында урнашкан.

Урман хужалыгы регламентының әлеге бүлегендә китерелгән нормативлар

Россия Федерациясенен Европа өлешендөге Урман-дала зонасы Урман-дала районуна туры килә.

3 нче бүлек. Урманнардан файдалануда чикләүләр

3.1. Урманнарның максатчан билгеләнеше төрләре буенча чикләүләр

Урманнарны максатчан билгеләнеш төрләре һәм яклаучы урман категорияләре буенча чикләүләр 26 нчы таблицада китерелә.

26 нчы таблица

Урманнарның максатчан билгеләнеш төрләре буенча чикләмәләр

Т/с	Урманнарның максатчан билгеләнеше	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
1.	Яклагыч урманнар	Яклагыч урманнарда тоташ кисүләргә уздыру РФ Урман кодексының 21 статьясының 5.1 өлешендә каралган очракларда һәм сайланма кисүләр үзләрнен тирәлек хасил итә, су саклы торган, санитар-гигиеник, савыктыру һәм башка төрле функцияләрен югалта башлаган урман утыртмаларын яклагыч урманнарның максатчан билгеләнешен һәм алар башкара торган файдалы вазыйфаларны саклауны тәмин итә торган урман утыртмаларына алмаштыруны тәмин итмәгән очракларда гамәлгә ашырыла, әгәр РФ Урман кодексында башкача билгеләнмәсә.
2.	Су саклау зоналарында урнашкан урманнар	Тыела: 1) агулы химик препаратлар куллану; 2) авыл хужалыгы алып бару, умартачылык һәм печән чабудан гайре; 3) урман плантацияләре төзү һәм алардан файдалану; 4) чыбыклы объектлар, гидротехника корылмалары һәм нефть һәм табигый газ табу, эзләү һәм чыгару өчен кирәкле объектлардан кала, капитал төзелеш объектларын төзү һәм алардан файдалану.
3.	Табигый һәм башка төр объектларны яклау вазыйфасын үтәүче урманнар а) яклагыч урман полосаларында урнашкан урманнар (тимер юл транспорты турында Россия Федерациясе законнары, автомобиль юллары турында һәм юл эшчәнлегенә турында законнар нигезендә билгеләнгән тиммер юлларга бүлеп бирелгән полосалар чикләрендә һәм автомобиль юлларының юл буе полосаларында урнашкан	Тыела: 1) техник регламентта каралганнан кинчрәк итеп чыбыклы корылмалар ясау; 2) урман түшәмәсен белән мүк жыю һәм эзерләү.

Т/с	Урманнарның максатчан билгеләнеше	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
	<p>урманнар) б) урман паркы зоналарында урнашкан урманнар (урман фонды жирләрендә һәм халыкның ялын оештыру, санитария-гигиена, савыктыру функцияләрен һәм табигый ландшафтларның эстетик кыйммәтен саклау максатларында кулланыла торган башка категория жирләрендә урнашкан урманнар) в) яшел зоналарда урнашкан урманнар (халыкны табигый һәм техноген чыгышның тискәре күренешләре йогынтысыннан яклауны тәмин итү, әйләнә-тирә мохитне саклау һәм торгызу максатларында бүлөп бирелә торган урман фонды жирләрендә һәм башка категория жирләрендә урнашкан урманнар)</p>	<p>Тыела: 1) агулы химик препаратлар куллану; 2) аучылык хужалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру; 3) авыл хужалыгы алып бару; 4) файдалы казылмалар эзләү һәм чыгару; 5) капитал төзелеш объектларын төзү һәм алардан файдалану, чыбыклы объектлар һәм гидротехника корылмаларыннан тыш</p> <p>Тыела: 1) агулы химик препаратлар куллану; 2) аучылык хужалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру, әгәр күрсәтелгән эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру урман утыртмаларын кисүне үткәргүгә яисә аучылык инфраструктурасы объектларын булдыруга китермәсә; 3) файдалы казылмалар эзләү һәм чыгару; 4) авыл хужалыгын алып бару, печән чабу һәм умартачылыктан гайре, шулай ук печән чабу һәм умартачылык максатларында коймалар кую; 5) капитал төзелеш объектлары төзү һәм алардан файдалану, гидротехника корылмаларыннан, элемент чыбыкларыннан, электр үткәрү чыбыкларыннан, жир асты торбаүткәргечләреннән гайре</p>
4.	Кыйммәтле урманнар	<p>Чыбыклы объектлардан һәм гидротехника корылмаларыннан кала, капитал төзелеш объектларын төзү һәм алардан файдалану тыела. Су объектлары буйларында урнашкан яклагыч урман полосаларында чыбыклы объектлардан, гидротехника корылмаларыннан һәм нефть һәм табигый газ табу, эзләү һәм чыгару өчен кирәкле объектлардан кала, капитал төзелеш объектларын төзү һәм алардан файдалану тыела. Чикләвекле-кәсепчелек зоналарында урнашкан урманнарда агач материалы эзерләү тыела.</p>
5.	Эксплуатация урманнары	Урманнардан файдалануның барлык төрләре дә рөхсәт ителә.

3.2. Махсус якланучы урман кишәрлеге төрләре буенча чикләүләр

Махсус саклана торган урманнарның хокукый режимы РФ Урман кодексының 119 статьясы белән регламентлана.

Махсус яклана торган урман кишәрлекләрендә аларның максатчан билгеләнеше белән файдалы үзлекләренә ярашмаган эшчәнлекне гамәлгә ашыру тыела.

Махсус яклана торган урман кишәрлекләре төрләре буенча чикләмәләр 27 нче таблицада күрсәтелә.

Махсус якланучы урман кишәрлеге төрлөре буенча чикләмәләр

Т/с	Махсус яклана торган урман кишәрлекләре төрлөре	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр	
1	2	3	
1.	Су объектлары, чокыр сөзәклекләрендә урнашкан ярсаклагыч, туфраксаклагыч урман кишәрлекләре	Махсус яклана торган урман кишәрлекләрендә, РФ Урман кодексының 119 статьясының 3 өлешендә күрсәтелгәннәрдән тыш, түбәндәгеләр тыела:	
2.	Урмансыз киңлекләр белән чиктәш булып торучы урман кырыйлары	1) РФ Урман кодексының 17 статьясының 4 өлешендә, 21 статьясының 5.1 өлешендә каралган очраклардан тыш, урман утыртмаларына тоташ кисүләр үткәру; 2) авыл хужалыгы алып бару, умартачылык һәм печән чабудан гайре; 3) капитал төзелеш объектлары урнаштыру, чыбыклы объектлардан һәм гидротехника корылмаларыннан тыш. 3. Махсус яклана торган урман кишәрлекләрендә сайланма кисүләр уздыру фәкәт һәлак булган һәм зыян күргән урман утыртмаларын кисү максатларында гына уздырыла.	
3.	Урман-орлык плантацияләре, даими урман-орлык кишәрлекләре һәм урман орлыкчылыгының башка объектлары		
4.	Реликт һәм эндемик үсемлекләре булган урман кишәрлекләре		
5.	Сирәк һәм югалу куркынычы янаган кыргый жәнлекләрнең яшәу урыннары		
6.	Махсус якланучы башка урман кишәрлекләре		
7.	Тыюлы урман кишәрлекләре		Тыюлы урман кишәрлекләрендә түбәндәгеләр рөхсәт ителми: 1) урман утыртмаларын кисү; 2) урманнарны саклау һәм яклау өчен, шул исәптән фәнни максатларда агулы химия препаратлары куллану; 3) авыл хужалыгы алып бару; 4) файдалы казылмалар эзләү һәм чыгару; 5) капитал төзелеш объектларын төзү һәм эксплуатацияләү

Искәрмә: Махсус якланучы урман кишәрлекләре урнашкан жир һәм аларның майданы урманнар коруны проектлаганда күрсәтелә.

3.3. Урманнардан файдалану төрлөре буенча чикләүләр

Урманнардан файдалану төрлөре буенча чикләмәләр түбәндәге таблицада китерелгән.

Т/с	Урманнардан рөхсәтле файдалану төрлөре	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
1.	Агач материалы эзерләү	Файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләменнән (рөхсәт ителгән агач алу күләменнән) артып китүче күләмдә, шулай ук кисентеләрнең яшен бозып агач эзерләү рөхсәт ителми (РФ Урман кодексының 29 статьясының 4 өлеше). Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 1 декабрәдәге 993 номерлы

Т/с	Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
		<p>боерыгы белән расланган “Россия Федерациясе Урман кодексының 23 статьясында күрсәтелгән урманчылыктарда агач материалы эзерләү кагыйдәләре һәм агач материалы эзерләү үзенчәлекләре»нең 12 пункты нигезендә:</p> <p>а) елга һәм чишмә үзәннәрен сөйрәмә жир трассалары һәм урман юллары сыйфатында куллану рөхсәт ителми;</p> <p>б) диләнкедән читтә урман утыртмаларын, үсемчелек катламын һәм туфракларны зарарлау, урманнарны сәнэгать һәм башка төрле калдыклар белән чүпләү рөхсәт ителми;</p> <p>в) юлларны, күперләрне һәм ызаннарны, шулай ук киптерүче челтәрне, юл, гидромелиоратив һәм башка корымаларны, су агымнарын, чишмәләрне, елгаларны саклау мөһим;</p> <p>г) аударылыган һәм асылынып төшкән, киселгән агачларны (киселгән һәм диләнкедә калдырылган агачларны исәпкә алып) калдыру, сакланьрга тиешле яшь шытымны зарарлау яисә һәлак итү тыела;</p> <p>д) чиктәш булып торучы, кварталлардагы, диләнкеләрдәге һәм башка баганаларны һәм тамгаларны юк итү тыела;</p> <p>е) кисү өчен билгеләнмәгән һәм Кагыйдәләр һәм Россия Федерациясенең урман законнары нигезендә сакланьрга тиешле агачларны, шул исәптән орлык бирү чыганаclarын һәм плюс агачларын кисү һәм зарарлау тыела;</p> <p>ж) рөхсәт ителгән вакыты (рөхсәт ителгән кичектереп торуларны исәпкә алып) тәмамлангач агач эзерләү, шулай ук файдалану хокукы туктатылгач яисә тәмамлангач агач эзерләү рөхсәт ителми;</p> <p>з) билгеләнгән вакытына (рөхсәт ителгән кичектереп торуларны исәпкә алып) алып чыгылмаган агачны диләнкедә калдыру рөхсәт ителми;</p> <p>и) диләнке ясауның технологик картасында каралмаган урыннарда агач чыгару, тарттыру рөхсәт ителми;</p> <p>к) диләнкене киселгән агач калдыкларыннан чистарту эшләрен үтәмәү яисә үз вакытында үтәмәү рөхсәт ителми;</p> <p>л) сөйрәмә жирләрдән һәм төяү майданнарыннан кала, туфракның өске ундырышлы катламын юк итү рөхсәт ителми.</p> <p>Диләнкеләрдә агач материалы эзерләгәндә яшәргә яраклы, аларның табигый ареалы чикләрендә үсеп китүче (әгәр дә тиешле агач токымының урманнар составындагы майданы өлеше урманчылык майданының 1 процентыннан артып китмәсә) кыйммәтле агач токымнарын (имән, бук, корычагач, эрбет, юкә, күг, элмә, кара зирек, чәчә торган каштан) кисү рөхсәт ителми.</p> <p>Россия Федерациясе Кызыл китабына, Татарстан Республикасы Кызыл китабына кертелгән зат төрләре сакланьрга тиешле.</p> <p>Агач материалы эзерләгәндә урман утыртмалары агачлары составында өч һәм аннан да күбрәк берәмлектә эрбет булган, өлгергән, картайган урман утыртмаларын кисү рөхсәт ителми</p>
2.	Чәер эзерләү	<p>Түбәндәгеләргә кирт салу тыела:</p> <p>а) юкка чыгарганчыга кадәр зарарлы организм чыганаclarында урнашкан урман утыртмаларына;</p> <p>б) урман янгыннары, зарарлы организмнар һәм башка тискәре факторлар нәтижәсендә зарарланган һәм зәгыйфьләнгән урман утыртмаларына;</p> <p>в) Россия Федерациясе законнары нигезендә агач эзерләү</p>

Т/с	Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
		<p>максатында өлгергән һәм картайган урман утыртмаларын тоташ яки сайланма кисүләр рөхсәт ителмәгән урманнардагы урман утыртмаларына;</p> <p>г) даими урман-орлык кишәрлекләрендә, урман-орлык плантацияләрендә, генетика резервацияләрендә урнашкан урман утыртмаларына, шулай ук плюс агачларына, орлыклыкларга, орлык чөчәклекләренә һәм полосаларына (Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 9 ноябрена 911 номерлы боерыгы белән расланган Чәер эзерләү кагыйдәләренең 7 пункты).</p>
3.	Агач булмаган урман ресурсларын эзерләү һәм жыеп алу	<p>Агач булмаган урман ресурслары эзерләү һәм жыеп алу өчен үсемлекләрен түбәндәге төрләр куллану тыела:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Россия Федерациясе Кызыл китабына һәм Татарстан Республикасы Кызыл китабына кертелгәннәрне; - наркотик матдәләр дип таныла торганнарны; - агачын эзерләү рөхсәт ителми торган агачларның һәм куаклыкларның төрләре (токимнары) исемлегенә кертелгәннәрне. Агач булмаган урман ресурслары эзерләү һәм жыеп алу чикләнергә яки радиоактив матдәләр белән пычранган районнарда билгеләнгән тәртиптә тыелырга мөмкин. Россия Табигать ресурслары министрлыгының 2020 елның 28 июлендәге 496 номерлы боерыгы белән расланган Агач булмаган урман ресурсларын эзерләү һәм жыю кагыйдәләре нигезендә: - эрозиягә каршы урманнарда; су объектлары, чокыр авышлыклары буйларында урнашкан ярсаклагыч һәм туфраксаклагыч урман кишәрлекләрендә, фәнни яисә тарихи эһемияткә ия урманнарда, шулай ук тулылыгы 0,8-1,0 тигез булган яшь агачларда һәм йомылмаган урман культураларында түмәр сагызын эзерләү рөхсәт ителми (13 пункт); - агачларны туз эзерләү өчен кисү тыела (14 пункт); - табигый һәм башка объектларны яклау функцияләрен башкаручы урманнарда, су саклау зоналарында урнашкан урманнарда кыйммәтле урманнарда түшәмәләрне жыю тыела (21 пункт)
4.	Азык-төлек урман ресурслары эзерләү һәм дару үләннәре жыю	<p>Төрләре Кызыл китапка, Татарстан Республикасы Кызыл китабына кертелгән яки наркотик матдәләр булып саналган гөмбәләрне һәм кыргый үсүче үсемлекләрен эзерләү һәм жыеп алу рөхсәт ителми.</p> <p>Азык-төлек урман ресурсларын эзерләү һәм дару үләннәрен жыеп алу радиоактив матдәләр белән пычранган районнарда билгеләнгән тәртиптә чикләнергә мөмкин.</p> <p>Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 28 июлендәге 494 номерлы боерыгы белән расланган Азык-төлек урман ресурсларын эзерләү һәм дару үләннәрен жыю кагыйдәләре нигезендә:</p> <ul style="list-style-type: none"> - агачларны һәм куакларны кисү, шулай ук агачларга һәм куакларга зыян сала торган ысулларны куллану тыела (14 пункт); - гөмбәләр эзерләү аларның ресурсларын саклауны тәэмин итүче ысуллар белән башкарылырга тиеш (15 пункт); - каен суты эзерләү өлгергән урман кишәрлекләрендә кисәренә кимендә 5 ел калгач рөхсәт ителә (16 пункт); - башка төрле азык-төлек ресурслары эзерләү аларның

Т/с	Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
		үрентеләре торышына зыян салмый торган ысуллар белән башкарылырга тиеш; үсемлекләргә тамырлары белән өзеп алырга, яфрактарына (ботактарына) һәм тамырларына зыян салырга рөхсәт ителми (17 пункт)
5.	Аучылык хужалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру	Яшел зоналарда урнашкан урманнарда аучылык хужалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру, әгәр күрсәтелгән эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру урман утыртмаларын кисүгә яисә аучылык инфраструктурасы объектларын төзүгә китермәсә, һәм урман-парк зоналарында, шулай ук шәһәр урманнарында тыела (РФ Урман кодексының 114 статьясындагы 2 өлешенәң 2 пункты)
6.	Авыл хужалыгын алып бару, балыкчылык белән шөгылләнү, һәм авыл хужалыгы балыкчылыктан кала	Су саклау зоналарында урнашкан урманнарда, печән чабу һәм умартачылыктан гайре, авыл хужалыгы алып бару тыела (РФ Урман кодексының 113 статьясының 2 пункты). Яклагыч урманнарның яр буе чикләрендәге жирләргә сөрү, авыл хужалыгы хайваннарын көтү һәм алар өчен жәйге лагерлар, ванналар оештыру тыела (РФ Су кодексының 65 статьясының 17 өлешендәге 1, 3 пунктлары). Урман паркы зоналарында урнашкан урманнарда авыл хужалыгы алып бару тыела (РФ Урман кодексының 114 статьясының 2 өлешендәге 3 пункты). Яшел зоналарда урнашкан урманнарда, печән чабу һәм умартачылыктан, шулай ук печән чабу һәм умартачылык максатларында киртәләп алулардан гайре, авыл хужалыгы алып бару тыела (РФ Урман кодексының 114 статьясының 4 өлешендәге 2 пункты). Шәһәр урманнарында (РФ Урман кодексының 116 статьясындагы 3 өлешенәң 3 пункты) Махсус яклана торган урман кишәрлекләрендә, печән чабудан һәм умартачылыктан кала, авыл хужалыгын алып бару тыела (РФ Урман кодексының 119 статьясының 4 өлешенәң 2 пункты). Урман культуралары, кыйммәтле агач токымнарының табигый яшь үсентеләре, селекция-орлыкчылык, нарат, чыршы-пихта, тал, каты яфраклы, чикләвек плантацияләре үсә торган, урманнарны табигый торгызу һәм ылыслы һәм каты яфраклы токымнар белән урманнарны торгызу чаралары проектлана торган, жиңел юыла һәм жилләтелә торган туфрактар булган урман фонды жирләреннән файдалану тыела. (Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 2 июлендәге 408 номерлы боерыгының 19 пункты).
7.	Фәнни-тикшеренү эшчәнлеген, мәгариф эшчәнлеген гамәлгә ашыру	Урманнарны фәнни-тикшеренү һәм мәгариф эшчәнлегенә өчен файдаланганда түбәндәгеләр рөхсәт ителми: а) тапшырылган урман кишәрлегеннән читтә урман утыртмаларына, үсемлекләргә капламына һәм туфракка зыян салу; б) тапшырылган урман кишәрлеген һәм аның чикләрендәге территорияләргә төзелеш һәм көнкүреш калдыклары, агач калдыклары, бүтән калдыктар белән чүпләү; в) тапшырылган урман кишәрлегенә майданнарын һәм аннан читтәге территорияләргә химик һәм радиоактив матдәләр белән пычрату (Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 27 июлендәге 487 номерлы боерыгы белән расланган Урманнардан фәнни-тикшеренү эшчәнлеген, мәгариф эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану кагыйдәләренәң 9 пункты). Агулы химик препаратлар куллану тыела (РФ Урман

Т/с	Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
		кодексының 112 статьясының 4 өлеше, 113 статьясының 1 өлеше, 114 статьясының 2 өлешнең 1 пункты, 4 өлешенен 1 пункты).
8.	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен тапшырылган урман кишәрлекләрендә табигый ландшафтлар, хайваннар дөньясы объектлары, су объектлары саклануыга тиеш (РФ Урман кодексының 41 статьясындагы 3 өлеше). Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 9 ноябрәдәге 908 номерлы боерыгы белән расланган Рекреация эшчәнлеген башкару өчен урманнардан файдалану кагыйдәләре нигезендә: - рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалану эйләнә-тирә мохиткә һәм кеше сәламәтлегенә зыян китерми торган ысуллар ярдәмендә башкарыла (6 пункт); - капитал булмаган төзелмәләр һәм корымалар урнаштыру, барыннан да элек, агачлар һәм куаклар биләми торган кишәрлекләрдә рөхсәт ителә (5 пункт)
9.	Урман плантацияләре булдыру һәм аларны эксплуатацияләү	Плантация ясау максатларында түбәндәгеләрне файдалану рөхсәт ителми: а) су саклау зоналарында урнашкан урманнарны; б) табигый һәм башка объектларны саклау функцияләрен башкаручы урманнарны; в) кыйммәтле урманнарны; г) махсус яклана торган урман кишәрлекләрендә урнашкан урманнарны.
10.	Жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләре, дару үләннәре үстерү	Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 28 июлендәге 497 номерлы боерыгы белән расланган Урманнардан жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү өчен файдалану кагыйдәләре нигезендә: - жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү өчен, беренче чиратта, урман фонды жирләре составындагы урмансыз жирләр, шулай ук урманга эверелмәгән диләнкеләр, аланнарны һәм аларга урман культураларын утыртканчы урманның табигый торгызылуы мөмкин булмаган башка урман үсемлекләре белән капланмаган жирләр; рекультивацияләнергә тиешле (эшләнелгән торфлыклар һ.б.) (11 пункт) жирләр файдаланыла; - жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен - үстерү өчен үзгәртеп коруга билгеләнмәгән, аз кыйммәтле утыртма кишәрлекләре файдаланылуы мөмкин (12 пункт); - РФ Урман кодексының 60.15 статьясы нигезендә Россия Федерациясе Кызыл китабына, Татарстан Республикасы Кызыл китабына кертелгән үсемлек төрләре очрый торган урман кишәрлекләреннән жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү өчен файдалану тыела
11.	Урман питомникларын булдыру һәм аларны эксплуатацияләү	Урман питомниклары булдыру һәм аларны эксплуатацияләү кагыйдәләре башкарма хакимиятнең вәкаләтле федераль органы тарафыннан билгеләнә. Урман питомниклары төзү һәм аларны файдалану, әгәр мондый эшчәнлек аларның хокукый режимына каршы килмәсә, урман фонды жирләрендә һәм башка категория жирләрдә рөхсәт ителә (РФ Урман кодексының 39.1 статьясы). Урман питомникларында кәлшәләр, үсентеләр үстерү өчен яхшыртылган һәм сортлы урман үсемлекләре кулланыла, әгәр

Т/с	Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
		мондый орлыклар юк икән, урман үсемлекләренең нормаль орлыклары кулланыла. Россия Федерациясе Кызыл китабына, Россия Федерациясе субъектлары кызыл китапларына кертелгән үсемлек төрләре очрый торган урман кишәрлекләрен урман утыртмаларының утырту материалын (үрентеләр, чәчкеннәр) үстерү өчен файдалану РФ Урман кодексының 60.15 статьясы нигезендә тыела.
12.	Жир асты байлыкларын геологик өйрәнүне гамәлгә ашыру, файдалы казылмалар эзләү һәм чыгару	Яшел зоналарда һәм урман паркы зоналарында урнашкан урманнарда файдалы казылма ятмаларын эшкәртү тыела (РФ Урман кодексының 114 статьясының 2 өлешенең 4 пункты, 4 өлешенең 1 пункты). Жир асты байлыкларын геологик өйрәнү, файдалы казылмаларны эзләү һәм чыгару максатында урманнардан файдаланганда түбәндәгеләр рөхсәт ителми: а) бульдозер ярдәмендә агачлар аудару һәм урман кишәрлекләрен агач үсемлекләреннән чистарту, чик буе полосаларын һәм урман авызларын агач калдыклары белән чүпләү, урман авызындагы агач кәүсәләрен һәм скелет тамырларын зарарлау, жәйге чорда яңа киселгән агачларны махсус чараларсыз гына урманда саклау; б) урман утыртмаларын суга батыру һәм озак итеп су бастыру; в) бирелгән урман кишәрлегеннән читтә урман утыртмаларын, үсемлекләр капламын һәм туфракны зарарлау; г) урманнарны житештерү һәм куллану калдыклары белән чүпләү; д) бирелгән урман кишәрлеге мәйданын һәм аның чикләрендәге территорияләрне химик һәм радиоактив матдәләр белән пычрату; е) урманнардан файдалану гамәлгә ашырыла торган жирләрдән тыш, ирекле, билгеләнмәгән маршрутлар буенча, шул исәптән билгеләнмәгән, башка механизмнар буенча транспорт чаралары һәм башка механизмнар йөрү (Россия Табигать министрлыгының «Урманнардан жир асты байлыкларын геологик өйрәнү, разведкалау һәм файдалы казылмалар чыгаруны гамәлгә ашыру өчен файдалану кагыйдәләре һәм жир асты байлыкларын геологик өйрәнүне гамәлгә ашыру, разведкалау һәм файдалы казылмаларны чыгару өчен урманнардан урман кишәрлеге бирмичә, сервитут билгеләп яки билгеләмичә файдалану очраклары исемлеге» 2020 елның 7 июлендәге 417 номерлы боерыгының 18 пункты)
13.	Сусаклагычлар һәм башка ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, дингез портлары, дингез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү	Тыюлыклы урман кишәрлекләрендә сусаклагычлар һәм башка төрле ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары һәм махсуслаштырылган портлар төзү һәм эксплуатацияләү тыела (РФ Урман кодексының 119 статьясының 3 өлешендәге 5 пункты)
14.	Чыбыклы объектлар төзү, үзгәртеп кору, алардан файдалану	Урманнарны чыбыклы объектлар төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү өчен файдаланганда түбәндәгеләр рөхсәт ителми: а) аларда урманнардан файдалану гамәлгә ашырыла торган һәм чыбыклы объектларның саклау зоналарындагы жирләрдән

Т/с	Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
		<p>читтәге урман утыртмаларына, үсемлек капламына һәм туфракка зыян китерү;</p> <p>б) урманнардан, төзелеш һәм көнкүреш чүп-чарыннан, агач калдыкларыннан файдаланучы жирләргә якин территорияләргә чүпләү;</p> <p>в) урманнардан һәм жирләргә якин территорияләрдән файдалану гамәлгә ашырыла торган; урманнардан химик һәм радиоактив матдәләр белән файдалану гамәлгә ашырыла торган жирләргә чүчрәтү;</p> <p>г) транспорт чараларын һәм башка механизмнарны ирекле, билгеләнмәгән маршрутлар буенча йөртү (Россия Табигать министрлыгының «Урманнардан чыбыклы объектлар төзү, аларны үзгәртеп кору, аларны эшлөтү өчен файдалану кагыйдәләрен һәм, сервитут, гавами сервитут билгеләп яки билгеләмичә, урман кишәрлеген бирмичә урманнардан чыбыклы объектлар төзү, аларны үзгәртеп кору, аларны эшлөтү өчен файдалану очраклары исемлеген раслау турында» 2020 елның 10 июлендәге 434 номерлы боекыгының 15 пункты).</p> <p>Урман паркы зоналарында урманнарда чыбыклар объектлар төзү, үзгәртеп кору һәм алардан файдалану максатларында урманнардан файдалану тыела (РФ Урман кодексының 114 статьясының 2 өлешендәге 5 пункты).</p>
15.	Агач материалын һәм башка урман ресурсларын эшкөртү	<p>Яклагыч урманнарда, шулай ук махсус якланучы урман кишәрлекләрендә урман эшкөртү инфраструктурасы ясау тыела (РФ Урман кодексының 14 статьясындагы 2 өлеш).</p> <p>Урманнарны агач материалы һәм башка төрле урман ресурслары эшкөртү өчен файдаланганда түбөндәге очраклар булдырылмаска тиеш:</p> <ul style="list-style-type: none"> - РФ Урман кодексының 60.13 статьясы нигезендә урманнарны чүчрәтү (шул исәптән радиоактив матдәләр) һәм урманнарда башка тискәре йогынты ясау; - РФ Урман кодексының 53.5 статьясы нигезендә урманнарда янгын һәм санитар куркынычсызлык тәмин итү максатларында транспорт чаралары белән үтеп керү; <p>(Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 28 июлендәге 495 номерлы боекыгы белән расланган Агач материалы һәм башка урман ресурсларын эшкөртү өчен урманнардан файдалану кагыйдәләренең 6 пункты)</p>
16.	Дини эшчәнлекне гамәлгә ашыру	<p>Дини эшчәнлек башкарганга түбөндәгеләр рөхсәт ителми:</p> <p>а) тапшырылган урман кишәрлегеннән читтә урман утыртмаларына, үсемлекләргә капламына һәм туфракка зыян салу;</p> <p>б) тапшырылган урман кишәрлегеннән читтә өскә һәм туфрак эче сулары агып төшүне бозарлык, урман кишәрлекләрен су бастырырлык яисә сазландырырлык итеп эшләр башкару һәм корылмалар төзү;</p> <p>в) тапшырылган урман кишәрлеген һәм аның янындагы территорияләргә төзелеш һәм көнкүреш калдыклары, агач калдыклары, башка калдыклар белән чүпләү;</p> <p>г) ирекле, билгеләнмәгән маршрутлар буенча транспорт чараларында һәм бүтән механизмнарда үтеп керү</p>

Гамәлдәге урман орлыкчылык объектларының нормативлары һәм

параметрлары элге урман хужалыгы регламентында эзерлэнми, урман орлыкчылык объектлары турында белешмэлэр ел саен Россия Табигать министрлыгының «Дәүләт урман реестрын алып бару формаларын раслау турында» 2016 елның 06 октябрәндәге 514 номерлы боерыгы белән расланган 14-ГЛР формасы буенча яңартыла.